

**Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a literatury**

Současná česká poezie a její vnímatel

(Contemporary Czech Poetry and its Perceiver)

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Ondřej Hník, Ph.D.

Autorka diplomové práce: Vendula Hoření
Rooseveltova 30, Praha 6
ČJ - FJ
prezenční studium

Rok dokončení diplomové práce: 2011

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedených pramenů a že elektronická verze je totožná s verzí tištěnou.

V Praze, dne .....

Poděkování

Ráda bych alespoň skromnou zmínkou poděkovala vedoucímu své ročníkové práce, PhDr. Ondřeji Hníkovi, Ph.D, nejen za umožnění zpracování tohoto tématu, zejména však za trpělivé poskytování cenných rad, podnětných připomínek a vždy vstřícný přístup.

Obsah

Úvodní slovo	5
Tištěná poezie	
Miniprůzkum trhu	7
Literární ceny.....	10
Literární časopisy	12
Publikace poezie na internetu.....	14
Antologie básní	16
Projekt Poezie pro cestující	19
Rozhovory se dvěma současnými básníky	
Rozhovor s Karlem Urbanem	22
Rozhovor s Jakubem Čermákem	31
Recitovaná a zpívaná poezie	
Poetické večery a festivaly	34
Slam poetry	37
Improvizovaná poezie s hostem Jaromírem Nohavicou	54
Open mic s hostem Jiřím H. Krchovským	59
Fyzické básnictví Petra Váši	73
Rozhlas	78
Závěrečné slovo	80
Resumé	83
Klíčová slova	84
Prameny	85

Úvodní slovo

Tato diplomová práce se zabývá současnou českou poezií. Definovat pojem poezie v dnešním chápání není ovšem nic jednoduchého. Vyznačuje se sice svými specifickými znaky z hlediska grafického (členění do veršů), zvukového (rým, rytmus) či obsahového (obraznost), jenže užití těchto prostředků samo o sobě nezaručuje, že se jedná o poezii (reklamní slogany, starověké texty aj.). Stejně tak ale existují díla, která nesplňují některé, či dokonce žádné z těchto znaků, a přesto jsou označována jako poezie (báseň v próze). Je to dáno básnickým způsobem vyjadřování: zvukovými prostředky (libozvučnost, zvukomalba a zvukosled), neobvyklým metaforickým a symbolickým jazykem a vůbec důrazem na formu sdělení. Básnické vyjádření je typem komunikace, jenž budí v adresátovi větší emotivní účinek. Poetická jazyková funkce se také nazývá estetickou a mezi jazykovými funkcemi je to právě ona jediná, k níž nebyla dosud nalezena přesná definice či jasná pravidla, na jejichž základě se básnická tvorba uskutečňuje. Bude to proto, že se jedná o druh umění, jehož hranice nelze s přesností vymezit.

Současnou českou poezií může být leccos: rýmovaná zamilovaná psanička přeposílaná novými médii, legrační vzkaz vyrytý na lavičce, v rámci dané situace vyřčený bonmot aj. Jejich autoři se asi nepovažují za básníky, přesto i obdaření básníci mohou psát „do šuplíku“ a svět se o nich nikdy nedozví. Ani já se jim v jejich šuplících hrabat nebudu, předmětem této studie je poezie trochu institucionalizovanější. Vymezení je jasné: poezie a její vnímatel. Čili jak se vnímatel může v dnešní době s poezií setkat.

V různých dobách jsou v oblibě jiné druhy umění. Žánr poezie si zažil éry, kdy byl na výsluní, ale v dnešní době není zrovna módní. Chceme-li se stát slavnými, musíme být filmovými herci nebo zpěváky, nikoli básníky. Hudební žánr je oproti poezii společensky mnohem populárnější, jak dokazuje mimo jiné fenomén hvězd a fanoušků či nespočet zábavních pořadů hledajících nové objevy, které chtějí v krátkém čase v hvězdy proměnit. Chce-li jít tedy básník s dobou, doplní slovní složku o tu hudební? Je tedy prototypem dnešního básníka písničkář? To by v dějinách poezie nebyla žádná převratná novinka. Trubadúři 21. století. Tuším ale, že současní básníci budou mít mnoho jmen a podob, nová témata i způsoby, jak je vyjevit. Kde, jak a o čem – to je to, co mě zajímá a čím se chci ve svém průzkumu současné české poezie zabývat očima vnímatele.

Materiály jsem sbírala od jara 2010 do jara 2011, mám-li tedy vymezit slovo „současná“ v názvu, je jím právě toto období. Sbírala jsem jej především na základě empirického výzkumu. Užila jsem jednak metody pozorování, na diktafon jsem nahrávala básnická setkání, jejichž atmosféru se budu snažit zachytit pomocí reportáží. Dále jsem se sešla se dvěma současnými básníky, již mi poskytli rozhovor. A abychom odvodili jisté

zákonitosti v preferencích čtenářů poezie, provedla jsem v rámci svých možností i dílčí průzkum trhu. Hlavní otázkou této práce je, zda existují nějaké typicky současné formy a obsahy české poezie. Formou je míněn jak způsob vzniku, provedení, tak i její prezentace. Ptám se tedy: jsou poetické formy a obsahy stále stejné, nebo úplně jiné? Předpokládám, že výsledkem mého zjištění bude, že jistá témata a formy jsou nadčasová a jiná jsou pouze současná. Ale jaká to jsou?

Že nejsem schopna pokrýt téma této studie celistvě a úplně, mi bylo jasné hned od začátku. Uvědomuji si svou maličkost a omezenost – neobjížděla jsem kraj po kraji – jsem děvče z pražských Dejvic a skutečnost, že nejraději chodím do jedné dejvické kavárny, se v této práci jistojistě odrazí. Na druhé straně mou ambicí nebylo vytvořit jakýsi kánon současné české poezie pro účely literární historie. Měl by to spíš být takový vlet a vhled, jak mohu jako vnímatel na poezii v běžném životě narazit a jakým životem si současná česká poezie žije. Víc jak na jednotlivce se má pozornost bude ubírat směrem k již zmíněným typům poetických forem a obsahů.

Vzhledem k aktuálnosti tématu jsou prameny této práce dosti nestálé. Krom vlastní empirické zkušenosti je většina zdrojů informací v internetové podobě, což je médium nezávislé, tudíž značně prchlivé. Práce bude rozdělena na dva hlavní oddíly, totiž na poezii tištěnou a na poezii recitovanou a zpívanou. Motivací tohoto rozdělení je fakt, že i vnímatel se v takovém případě stává buď čtenářem, nebo posluchačem, a že ve vnímání poezie jsou tyto dvě formy – soukromá a veřejná – významným způsobem rozdílné.

Miniprůzkum trhu

Jaký je ohlas tištěné poezie čili jaká je prodejnost básnických sbírek vydávaných nakladatelstvími, jsem zjišťovala v knihkupectví *Fišer* v Kaprově ulici v Praze. Jeho zakladatel, Bohumil Fišer (*1941 - † 2007) byl doslova knihkupeckou legendou. Nejednou figuroval i v literárních radách či expertních komisích a vystupoval v nich nejenom za knihkupce, ale i jako všestranně vzdělaný kulturní činitel, zevrubně obeznámený se stavem naší knižní kultury. Fišerovo knihkupectví platí za jedno z těch, jejímž hlavním zájmem není pouze odbyť, ale je obecně vnímáno jako jakási záruka kvality a zároveň vyniká určitou svobodomyšlností. Pořádají se tu autorská čtení a autogramiády. Při jedné takové se kolemjdoucí nestačili divit, když před prodejnou vysely ponožky a uvnitř se v regálech místo knih povalovaly stovky pestrobarevných rukavic na nohy. To totiž byli přepadeni Lichožrouty! (Pozn.: Lichožrouti je kniha Pavla Šruta, Praha a Litomyšl: Paseka, 2008.)

Filip Mikeš, zodpovědný za sklad, byl tak laskav, že mi dovolil nahlédnout do účetních tajů knihkupectví. Jak sám konstatoval: „*Prodej poezie je velmi malý a tento trend je bohužel, v posledních letech, stálý.*“ K datu 25. 3. 2010 bylo k dispozici 58 titulů současné české poezie, což je relativně vysoký počet tak nevýdělečného žánru v porovnání s běžnou maloobchodní konkurencí. Následující seznam básnických sbírek obsahuje počet prodaných kusů jednotlivých titulů od 1. 5. 2009 do 25. 3. 2010. Důvod volby počátečního data našeho sledovaného období je prozaický. Od 1. 5. 2009 knihkupectví přešlo na nový skladový program, před tímto datem se podobné informace o prodeji vyhledávaly daleko obtížněji. 25. 3. 2010 je aktuální datum průzkumu.

Tituly prodané v období od 1. 5. 2009 do 25. 3. 2010:

- 1) Balabán, Milan: *Hudba pro pozůstalé*, Praha: Torst, 2006 – 0ks
- 2) Benýšek, Zbyněk: *Sonety platónské jeskyňky & jiné básně*, Praha: Cherm, 2009 – 0ks
- 3) Borkovec, Petr: *Vnitrozemí-vybrané a nové básně 1990-2005*, Praha: FRA, 2005 – 9ks
- 4) Brynda, Jiří: *Problematický status okřídlenosti*, Praha: Sdružení Analogonu, 2007 – 0ks
- 5) Burian, Jan: *Ženy, muži a jiné básně*, Praha: Galén 2008 – 2ks
- 6) Čejka, Josef: *Hardcover*, Poděbrady: Zámek, 2008 – 1ks
- 7) Čerepková, Vladimíra: *Zimní Derviš*, Praha: Torst, 2008 – 1ks
- 8) Čermáček, Petr: *Rozhovory běloby: básně z let 2001-2004*, Brno: Host, 2006 – 0ks
- 9) Červenka, Jiří: *Uvidět Znojmo*, Zblouv: Opus, 2008 – 0ks
- 10) Čihák, Libor: *Ptám se, tedy jsem, věřím, tedy budu*, Tišnov: Sursum, 2009 – 1ks
- 11) David, Jiří: *Nikdo jiný, zatím nic*, Praha: Tranzit, 2009 – 1ks
- 12) Delevová, Inka: *Praha na vlnách věků*, Praha: Pragoline, 2004 – 0ks

- 13) Denk, Stanislav: *Kámen mlýna*, Brno: Host, 2008 – 1ks
- 14) Dežinský, Milan: *Přízraky*, Brno: Host, 2007 – 0ks
- 15) Dědeček, Jiří: *Haiku, Hančku*, Praha: Galén, 2008 – 2ks
- 16) Ditrych, Břetislav: *Umřel v stromě*, Praha: Dauphin, 2009 – 0ks
- 17) Dousková, Irena: *Bez Karkulky*, Brno: Druhé město, 2009 – 12ks
- 18) Erbová, Karla: *Přesto*, Tišnov: Sursum, 2009 – 0ks
- 19) Erker, Vladimír: *Tekuté písky*, Praha: Dauphin, 2009 – 0ks
- 20) Fišmeister, Miroslav: *Alespoň že postel je pohodlná*, Brumovice: Carpe diem, 2007 – 0ks
- 21) Fišmeister, Miroslav: *Pískoviště*, Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2007 – 1ks
- 22) Frind, Martin: *Staroměstská nostalgie*, Praha: Práh, 2010 – 0ks
- 23) Gold, Jiří: *Skvrny a dotyky*, Praha: Pulchra, 2009 – 4ks
- 24) Grögerová, Bohumila: *Rukopis*, Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2008 – 80ks
- 25) Hadincová, Hana: *Terra incognita*, Praha: Dryada, 2005 – 0ks
- 26) Hanelová, Nela: *Chagallovo štěstí*, Brno: Větrné mlýny, 2008 – 1ks
- 27) Hlaváček, Jakub: *Lovy, kovy, kosy*, Praha: Malvern, 2008 – 0ks
- 28) Holman, Miroslav: *Glosy veršem*, Brno: Masarykova univerzita, 2009 – 1ks
- 29) Horynová, Milada: *Černobílá stěna*, Praha: Pulchra, 2007 – 2ks
- 30) Hradecký, Daniel: *V cirkuse Calvaria*, Zlín: Kniha Zlín, 2009 – 1ks
- 31) Hron, Zdeněk: *Řeka v dešti*, Praha: Dybbuk, 2009 – 2ks
- 32) Hruška, Petr: *Auta vjíždějí do lodí*, Brno: Host, 2007 – 4ks
- 33) Chobot, Jaroslav: *Měkké stroje*, Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2007 – 0ks
- 34) Janota, Vít: *Miniová pole*, Praha: Dauphin, 2008 – 1ks
- 35) Ješátková, Tereza: *Oblásky*, Praha: Dokořán, 2008 – 1ks
- 36) Jirous, Ivan Martin: *Okuje*, Praha: Torst, 2008 – 8ks
- 37) Jirous, Ivan Martin: *Rok krysy*, Praha: Torst, 2008 – 13ks
- 38) Kaláb, Vít: *Kočičí ovoce*, Praha: 65. pole, 2009 – 0ks
- 39) Kořenek, Josef: *Červené palmy*, Tišnov: Sursum, 2009 – 0ks
- 40) Kremlička, Vít: *Tajná cikánská kronika*, Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2007 – 0ks
- 41) Krchovský, J. H.: *Nad jedním světem*, Brno: Host, 2004 – 2ks
- 42) Křivánek, Vladimír: *Pijáci melancholie*, Praha: Aleš Prstek, 2009 – 1ks
- 43) Kučera, Vojtěch: *Nehybnost*, Brno: MaPa, 2010 – 0ks
- 44) Kudláček, Slavomír: *Svět, který předtím nebyl*, Praha: Dauphin, 2008 – 0ks
- 45) Kundera, Ludvík: *Sny těž*, Brno: Atlantis, 2008 – 1ks (jedná se o prodej 2. vydání)
- 46) Kůřilová, Iva: *Snad že kašleš chuchvalce odrostlým pampelišek*, Praha: Protis, 2010 – 0ks
- 47) Kůs, Tomáš T.: *Spižírna*, Praha: Dauphin, 2009 – 1ks
- 48) Macura, Ondřej: *Žaltář*, Praha: Literární akademie, 2008 – 3ks
- 49) Machulková, Inka: *Neúplný čas mokré trávy*, Brno: Host, 2006 – 1ks
- 50) Malý, Radek: *Malá tma*, Brno: Host, 2008 – 10ks
- 51) Marhoul, Alois: *Anděl s černým křídlem*, Praha: Dauphin, 2009 – 0ks
- 52) Maršálek, Michal: *Kobalt přechází do krve*, Praha: Dauphin, 2009 – 0ks
- 53) Maršálek, Michal: *Letná: první kroky na měsíci*, Praha: Dauphin, 2008 – 1ks
- 54) Matzenauer, Michal: *Po kameni cesta*, Praha: Dybbuk, 2009 – 2ks
- 55) Suchý, Jiří: *A noc je nahá černoška*, Praha: Dokořán, 2009 – 38ks
- 56) Veselá Jirousová, Marta: *Procházka s Andělem*, Praha: Dauphin, 2007 – 0ks
- 57) (almanach) *Nekliše v zajetí slov*, Praha: D.A.M.O., 2009 – 1ks
- 58) (antologie) *Kdybych vstoupil do Kauflandu, byl bych v Brně*, Brno: Větrné mlýny, 2009 – 7ks

Jak vidíme, za období necelého jednoho roku byl prodej většiny básnických sbírek mizivý, od 0 do 4 kusů maximálně. Jedinými výjimkami jsou antologie *Kdybych vstoupil do Kauflandu, byl bych v Brně* se 7 kusy, *Okuje* Ivana Martina Jirouse s 8 kusy, *Vnitrozemí* Petra Borkovce s 9 kusy,

Malá tma Radka Malého s 10 kusy, *Bez Karkulky* Ireny Douskové s 12 kusy, *Rok krysy* Ivana Martina Jirouse s 13 kusy. Velký náskok nad ostatními má sbírka *A noc je nahá černoška* Jiří Suchého s 38 kusy. Avšak úplný prim drží *Rukopis* Bohumily Grögerové s 80 prodanými kusy.

Asi zarazí, že dílo *Nad jedním světem* takového kultovního básníka jakým je Jiří H. Krchovský, se řadí k neúspěšně prodávaným titulům. Při dohledávání jeho prodejnosti za minulá období v archivech jsme však s panem Mikešem našli vysvětlení: titul byl přijat jako novinka 7. 12. 2004 a že do konce roku 2004, tedy za necelý měsíc, bylo prodáno 40 kusů. V následujícím roce se prodalo 64 kusů. V letech 2006 až 2007 byl titul rozebraný, tedy prodej byl 0 kusů. V roce 2008 bylo prodáno 12 kusů. Tendence je tedy jasná. O sbírku byl největší zájem těsně po jejím vydání a pak ještě v průběhu následujícího roku. Dále ale už prodejnost klesá. Všichni zainteresovaní jí již mají doma, a tak 5 let po vydání sbírky není počet 2 prodaných kusů v námi sledovaném období až tak překvapující.

Podobně tak velmi známý a výrazný básník Ivan Martin Jirous. Obě jeho díla patří v našem průzkumu v rámci poezie za relativně prodejně úspěšná. Takové *Okuje*, vydané v roce 2008, měly ale před datem 1. 5. 2009 daleko větší úspěch, 51 kusů. Tento průzkum tedy nemusí být směrodatný a může některé tituly znevýhodnit, jiným přilepšit. Přesto ale díky němu můžeme vypožorovat jisté tendence současné poezie. U známých autorů jsme zaznamenali vysokou prodejnost zhruba rok po vydání a následnou postupně klesavou tendenci. Tím se liší od „zlatého fondu“ poezie. U Karla Hynka Máchy se křivka prodejnosti nebude moc vychylovat...

Prodejní úspěch textaře, hudebníka a divadelníka Jiří Suchého, jehož písňové texty výrazným způsobem ovlivnily českou kulturu a jež je osobou skutečně veřejně známou, není žádným překvapením. V čem však spočívá tajemství prodejního úspěchu *Rukopisu* Bohumily Grögerové, tak výrazného nad ostatními sbírkami? Básnířka, prozaička a překladatelka Bohumila Grögerová, narozena roku 1921, tedy není žádným nováčkem a fond literatury obohacuje od poloviny 50. let, je také autorkou rozhlasových her a knih pro děti. V roce 2009 získala její básnická sbírka *Rukopis* ocenění *Magnesia Litera* v kategorii poezie a *Knihy roku*. Tato skutečnost hovoří o významu literárních cen sama za sebe.

Literární ceny

Pro čtenáře je v dnešní době složité se pod návalem titulů v současné literatuře především orientovat a právě literární ceny by jim měly pomoci najít tu kvalitní. Jak ukazuje náš miniprůzkum, literární ceny mají přímý vliv na prodejnost, tudíž důvěra k doporučení odborné komise tu ze strany čtenářů je.

*Ústav pro českou literaturu AV ČR*¹ uvádí seznam literárních cen o 69 položkách. Z tohoto seznamu je těch, které mohou ocenit současnou poezii, 17 (tento seznam však nemusí být kompletní a mísí literární ceny na státní úrovni s literárními soutěžemi):

- 1) *Cena Bohumila Polana* (od 2001)
- 2) *Cena Boženy Němcové* (od 2006)
- 3) *Cena Františka Langera* (od 1995)
- 4) *Cena Jana Skácela* (od 2002)
- 5) *Cena Jaroslava Seiferta* (od 1986)
- 6) *Cena Jiřího Ortena* (od 1987)
- 7) *Cena Josefa Škvoreckého* (od 2007)
- 8) *Cena Leopolda Vrly* (od 1995)
- 9) *Cena Plže* (od 2003)
- 10) *Cena Revolver Revue* (od 1985)
- 11) *Literární Varnsdorf* (od 1993)
- 12) *Literární Vysočina* (od 2003)
- 13) *Magnesia Litera* (od 2002)
- 14) *Máchova růže* (od 2007)
- 15) *Mělnický Pegas* (od 1995)
- 16) *Státní cena za literaturu* (od 1920)
- 17) *Výroční cena Nadace Český literární fond* (od 1994)

V Česku sice existuje značné množství cen, které někdy mívají i relativně štědré finanční prémie, jejich odezva u široké veřejnosti však není velká. Nejprestižnější jsou asi *Magnesia Litera*, pořádaná pod záštitou občanského sdružení *Litera* a *Státní cena za literaturu*, jejichž nominační večery vysílá *Česká televize*.

Magnesia Litera navazuje na ceny jiných žánrů, které se v průběhu 90. let úspěšně etablovaly: filmový *Český lev*, divadelní *Thálie* či hudební *Anděl*. Má obdobnou mediální podporu a k její popularitě také přispěl systém nominací podněcující k diskusím a vyvolávající mezi publikem jisté napětí. Ocenění je rozvrženo do devíti kategorií a jednou z nich je *Litera za poezii*. Hlavní cenou je pak *Litera za knihu roku*. K jejich hodnocení se spojují síly všech významných českých svazů a institucí, které mají co do činění s literaturou a knihami: *Akademie věd ČR*, *České centrum PEN klubu*, *Obec překladatelů*, *Obec spisovatelů*, *Svaz českých nakladatelů a knihkupců*, *IBBY*

---

¹ oficiální internetové stránky *Ústavu pro českou literaturu AV ČR*:
<http://www.ucl.cas.cz/ceny/index.php>

Česká sekce *Knihy pro děti* a také *Nadace Český literární fond*. Odborné poroty vyhláší nominace v příslušných kategoriích a ve druhém kole již rozhodují o vítězích spolu s „laiky“ z ostatních žánrů a oborů.

Státní cena za literaturu se udělovala od roku 1920, vyhlásilo ji a schvalovalo *Ministerstvo školství a národní osvěty*. Účelem těchto cen bylo, aby se dostalo „uznání a podpory vynikajícím československým dílům různých oborů slovesného umění, a tím i příkladu a povzbuzení ostatní tvorbě toho druhu v Republice československé.“² Tato tradice z doby první republiky však byla přerušena rokem 1948. Obnovil ji v roce 1995 tehdejší ministr kultury Pavel Tigrid. Od té doby ji každoročně k 28. říjnu uděluje *Ministerstvo kultury ČR* na základě doporučení jím jmenovaných poradních orgánů za vynikající české literární dílo.

---

² oficiální internetové stránky *Ministerstva kultury ČR*:
<http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=2216>

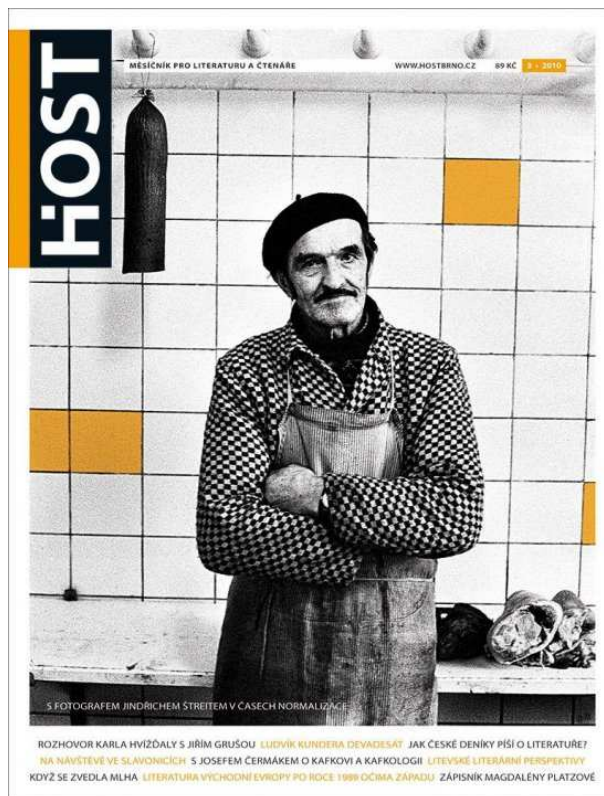
Literární časopisy

Jak jsme viděli z našeho miniprůzkumu, nakladatelé si nad prodejností poezie ruče nemnou. Pokud básník vydá sbírku, nevrátí se mu ani náklady. Kde tedy publikovat? Dalším prostorem, kde mohou být básně otištěny, jsou různá literární periodika. Ty se navíc na rozdíl od knižních publikací vyznačují seriálovostí a obsahovou pestrostí, případně též vyšší aktuálností. Můžou fungovat jako katalyzátor knižní produkce, tříbí myšlení o literatuře, poskytují důležité informace o nových směrech, autorech a o knižním trhu a podílejí se na utváření hodnotových kritérií. Jsou jednou z mála příležitostí pro literární tvůrčí výboj, protože zajišťují nezbytný komunikační prostor mezi autory a čtenáři a tím uchovávají literární tradice a kontinuitu literatury. Krom poezie publikují i kratší prozaické texty (popřípadě delší texty na pokračování), literárně kritické texty, recenze, eseje apod.

Mezi největší celoplošné české literární časopisy patří měsíčník *Host* a občasník *Tvar*.

Časopis *Tvar* byl založen v roce 1990 a je zaměřený především na současnou českou literaturu a literární kritiku. Publikuje původní poezii a prózu, rozhovory, kulturní publicistiku, literárněvědné a literárněhistorické studie, recenzuje ročně přibližně 270 knih vydaných v češtině.³

První časopis jména *Host* byl založen v Přerově a byl vydáván od roku 1921 do 1929. Brzy přesídlil do Prahy, kde byl spojen například s literárním expresionismem nebo skupinou *Devětsil*. Na tuto tradici navázal brněnský *Host do domu*, který vycházel v letech 1954-1970. Od roku 1985 vycházel jako samizdatový sborník, čímž se stal součástí svobodného ostrůvku šíření literatury a myšlení v době totality u nás. V rozmezí let 1985-1989 vyšlo pět obsáhlých čísel. V roce 1990 byl pak *Host* oficiálně zaregistrován jako

³ oficiální internetové stránky časopisu *Tvar*: <http://www.itvar.cz/>

časopis s dvouměsíční periodicitou a během několika let si vydobyl uznání ve spektru literárních časopisů. Zájem o časopis vzrostl od poloviny 90. let, kdy postupně zvyšoval svou periodicitu a vedení redakce přebíral Miroslav Balašík a Tomáš Reichel, kteří později iniciovali přechod od časopisu sborníkového typu k otevřené čtenářské revue. Časopis *Host* nese podtitul *měsíčník pro literaturu a čtenáře* a pravidelně v něm publikují nejvýznamnější osobnosti české literatury a kultury.⁴

V první polovině 90. let se ukázalo, že z hlediska ekonomického i právního nejvýhodnějším vydavatelem nekomerčních časopisů jsou občanská sdružení. Tak za účelem vydávání časopisů vznikl *Klub přátel Tvaru*, *Spolek přátel vydávání časopisu Host*, *Společnost pro Literární noviny a další*. Jejimi členy jsou básníci, spisovatelé, literární kritici, literární vědci a redaktori, kteří se podílejí na tvorbě časopisu.⁵

Vedle brněnského *Hostu* a pražského *Tvaru* (oba ale platí za celonárodní literární časopisy) existuje mnoho dalších, které o to více nechávají prostor mladým nezavedeným básníkům. Je to například ústecká *H-Aluze* a *Pandora*, ostravský *Protimluv*, pražské *Psí víno*, *Revolver Revue* a *Analogon*, brněnská *Weles*, prácheňské *Chůdové kořeny*, vsetínské *Texty* nebo *Mlha* z Bystřice nad Pernštejnem. Některé časopisy se vyloženě zaměřují na regionální tvorbu jako *Prostor Zlín* nebo *Plž*, jež je zkratkou pro plzeňský literární život.

Některé literární revue fungují pouze v elektronické podobě. Některé plně, některé jen částečně. Již zmiňované vsetínské *Texty* jsou zpravidla čtvrtletně k dostání v tištěné podobě v tamním knihkupectví *Malina*, ale zároveň jsou všechny publikovány na svých stránkách. *LitENky* zas vycházejí na internetu o jeden až dva týdny dříve než v podobě tištěné. To legendární dvouměsíčník *Divoké víno*, který existoval v letech 1964–1971⁶, byl obnoven už jen ve svém internetovém pokračování. Dalším příkladem výlučně elektronické verze mohou být sympatické internetové počiny jako *Wagon*, *A tempo Revue* či *Dobrá adresa*.

---

⁴ oficiální internetové stránky časopisu *Host*: <http://www.casopis.hostbrno.cz/cs/onas/historie>

⁵ oficiální internetové stránky časopisu *Tvar*: <http://www.itvar.cz/>

⁶ oficiální internetové stránky časopisu *Divoké víno*: <http://www.divokevino.cz/info/index.php>

Publikace poezie na internetu

Na to, aby byl básník otištěn v literárním časopise, je zapotřebí mít určité kvality, snad i „jméno“, rozhodně je však nutné vyvinout značné úsilí. Nejjednodušší možností, jak svou básnickou tvorbu zveřejnit je publikovat ji na internetu. Básník si může založit i vlastní stránky, ale pravděpodobnost, že bude čten, je nízká. Existují tudíž specializované servery pro amatérské básníky jako jsou www.totem.cz, www.pismak.cz, www.nokturno.net, www.poeta.cz, www.tolk.cz, www.basnicky.cz aj. Tato demokratizace poezie se nutně odráží na její kvalitě, na druhou stranu například pro mladého básníka a písničkáře Jakuba Čermáka (s nímž bude také v této práci krátký rozhovor) byly takové stránky důležitou oporou v jeho dospívání. Svou zkušenost popisuje v rozhovoru pro časopis *Tvar*:

„V době, kdy jsem publikoval na Totemu, později na Písmáku, neexistoval ještě fenomén velkých internetových sociálních sítí, ale život na českých literárních serverech ho v lecčem předznamenával. Můžu říct klidně život, protože virtuální vztahy na Totemu se velmi rychle a přirozeně začaly promítat do fyzického světa tady dole. Moje první výjezdy na totemická čtení do Prahy byly mými prvními samostatnými výpady za kulturou vůbec, poznal jsem tu svoje pozdější přátele a talentované spisovatele jako Ladislava Zedníka alias Egila nebo Pavlu Medunovou alias Kink. Internet mi ve své době dodal vůbec sebevědomí psát a povzbudil mě k tomu, abych o psaní víc přemýšlel. Byla to taková velká kavárna, kam jsem mohl v maškarním utíkat a schovávat se tam mezi svými. Tolik abych zmínil pozitiva. Negativa jsou nabíledni, tisíckrát diskutovaná a společná celému internetovému prostředí obecně. Než aby se z povzbuzení stala posedlost, radši jsem se včas z literárních serverů stáhnul do mnohem rozmanitějšího a napěchovanějšího života tady v „prvotní realitě“ – a že tu je toho k práci i zábavě víc než dost. Teď, o několik let později, už bych si pro Totem.cz stěžít dokázal vyčlenit nějaký čas, ani mě nenapadá, proč bych to dělal, ale ve své době mi poskytl motivaci a zázemí, za které se jistě přísluší poděkovat.“⁷

Z faktu, že na těchto serverech není zajištěna žádná ochrana autorských práv, vyplývá zajímavý úkaz. Na serveru www.basnicky.cz jsou „básničky“ tematicky rozděleny. První tři položky jsou (v závorce je počet básní): *o Lásce* (524), *Zamilované*, *vyznání* (274) *Láska ... zklamání* (287), tzn. 1086 básniček o lásce, zatímco průměrný počet u ostatních zařazení se pohybuje v průměru 42,8. Rovněž z četnosti stažení básní je očividné, že jednoznačně vítězí ty o lásce. S tím souvisí fenomén psaní milostných SMS zpráv ve formě poezie. Je to jeden z klasických způsobů dnešní doby, jak vyjavit svou náklonnost druhé osobě. Forma poezie je tedy vnímána jako jistá „vysoká“

---

⁷ článek: ANTOŠOVÁ Svatava, *Obnažit principy: Rozhovor s Jakubem Čermákem*, *Tvar* 7/2010, str. 4

forma řeči, která je hodna a vhodna být prostředníkem v projevení citů „nejvyšších“. Je tedy alespoň v oblasti milostné využívána masově.

Vánoční ozdoby

skleněné vánoční ozdoby a dekorace
Řetězy, stromky, el.svíčky, háčky

Hotel Vega

Wellness u lázní Luhačovice Relaxační a sportovní pobyty

Reklamy Google

Menu	Básničky	Uživatel
Básničky ..přidej vlastní Sbírky, Knihy ·Autoři	» Vše (bez členění dle sekce) <ul style="list-style-type: none"> • ?nezařazené? (652) • o Lásce (525) • Zamilované, vyznání (274) • Láska ... zklamání (287) • o Sexu (63) • o Přírodě (62) • Roční období (jaro, léto, podzim, zima) (28) • Svátky (vánoční, novoroční, velikonoční) (11) • o Životě (505) • o Lidech (131) • Rodina (matka, otec) (23) • o Štěstí, neštěstí (15) • o Přátelství (28) • o Nemoci, smrti (55) • Hororové, strašidelné (32) • Sci-fi, fantasy (19) • Srandovní (67) • Smutné (175) • Vlastenecké, národy, válka (30) • Balady, romance (36) • o Věcech (9) • o Bohu, víře, náboženství (32) • Řídky (25) • Deprese (15) • ostatní ... (131) 	Email: <input type="text"/> Heslo: <input type="password"/> <input type="button" value="» Přihlásit «"/> »Registrace zde! »Zapomenuté heslo?
Doporučujeme Přání, Pohlednice Citáty Vtipy		Reklamy Google Art of Can Co dokáže kreativní mysl s tělem plechovky Red Bull. www.redbull.cz
Služby Podpořte nás Hledáme pomoc Reklama Kontakt		<input type="button" value="Autoři online"/>

Editoři:
Petr Payne, AL3X

Naučte se čerpat energii

Semináře Akumulátor Vás nabijí energií a naučí Vás s ní pracovat.
www.energie-mista.cz

Reklamy Google

Stránka generována 16.6.2011 19:36
U nás jste dnes prohlíd(a) 8 stránek.

Antologie básní

Dalším poradcem čtenářovým mohou být znalecké výběry toho „nejlepšího“. Antologii (řecky květobraní) současné české poezie jako ročenku vydává brněnské nakladatelství *Host* pod názvem *Nejlepší české básně*.

Čeští nakladatelé se volně inspirovali americkou úspěšnou ročenkou *The Best American Poetry*, kterou v roce 1988 začal vydávat americký básník a kritik David Lehman. Šlo o reakci na články a diskuse, které v amerických časopisech vyhlášovaly krizi či dokonce smrt poezie. Úspěch, který edice záhy zaznamenala, však ukázal, že navzdory proklamacím stále existuje nejen řada dobrých básní, ale také mnoho dobrých čtenářů. Podobné ročenky vycházejí v řadě zemí světa, v Česku však jen kratičce, první svazek vyšel tiskem roku 2009.

Nápad vytvořit takovýto výběr u nás měl Miroslav Balaščík, jeden ze spoluzakladatelů nakladatelství *Host*. Chtěl nejen ukázat čtenářům, že i v rozsáhlé současné české básnické produkci je možné hledat a nalézat kvalitní autory a texty, ale chtěl zároveň navázat na tradici básnických almanachů, které v dějinách české literatury měly mnohdy přímo iniciační význam.

Honosný titul *Nejlepší české básně* provokuje. „Nejlepší za tento rok“. Každý cítí, že tu jde o absolutní hodnoty a ne o nějakou včerejší „hitparádu“. Prvoplánově „komerční“ název almanachu se lstivě prosadí na trhu, jenže kdokoli knihu otevře, ten brzy shledá, že toto opravdu není kniha jednoduše líbivých básniček, nýbrž že publikované verše jsou skutečně dobré a jasně se tu odráží vkus editorů.

Vybírá se z básní žijících autorů publikovaných v českém jazyce od podzimu minulého do podzimu daného roku v jakémkoli periodiku, sborníku, knize či na internetových stránkách. Ročenka má dva editory. První během roku sbírá texty-kandidáty, druhý editor-arbitr pak předvýběr přečte a ustaví do definitivního tvaru. Editor je člověk, který má nakladatelovu důvěru a je v

nejlepší

české

básně

2010

MILOSLAV TOPINKA
JAKUB ŘEHÁK
(eds.)

HOST

příslušném roce tím nejpovolanějším odborníkem na českou poezii. Arbitr pak má výsostné právo veta, ručí svým jménem, svým dílem, svou minulostí.⁹

Projekt je průlomový v tom, že na rozdíl od literárních cen, které se rozdělují na základě kolektivního rozhodnutí komisí, nechce sugerovat iluzi objektivitu. Je výsledkem setkání dvou subjektivních pohledů na poezii daného roku i na poezii jako takovou. Podle nakladatelství *Host* ovšem úroveň, na níž se pohybuje rozhodování o literárních cenách v posledních letech, ukazuje, že váha takového kolektivního rozhodnutí je velmi relativní.¹⁰ Antologie *Nejlepší české básně* tuto relativitu nezastírá. Výsledkem by měl být sbírka textů, za jejichž výběr ručí dva konkrétní lidé, a ostatní s jejich výběrem mohou polemizovat a diskutovat o něm.

Nejlepší české básně 2009

Selekci materiálu pro *Nejlepší české básně 2009* měli na starost osobnosti současné literární scény: mladý literární kritik a historik Karel Piorecký a respektovaný básník Karel Šiktanc, takže se při výběru střetly dva generačně odlišné názory. Předmluva Karla Šiktance začíná slovy: „*Všechno mi na podzim minulého roku říkalo spíš NE, když mně nakladatelství Host nabídl, abych se stal arbitrem této první z nově otvírané řady antologií nejlepších básní roku... Už to, že se knihy budou jmenovat NEJLEPŠÍ ČESKÉ BÁSNĚ... Už to, že je to spíš americký nápad nežli český...*“ Své rozhodnutí, že nakonec souhlasil, závěrečně ospravedlňuje takto: „*Ty „nejlepší české básně“ bych dal takhle do uvozovek. Protože nevěřím na žádná Nej v poezii... A vlastně v umění vůbec. (...) Mluvme spíš o hledání básní dobrých.*“¹¹

Autoři zvolili nezvyklý a vůči básníkům poněkud riskantní přístup: potlačili jednotlivé individuality ve prospěch celku antologie. Tomuto pojetí odpovídá i rozvržení knihy do čtyř oddílů: *Oči jsi měl doširoka otevřené, Mně však stále buší srdce, To je, na co jsem přišla a Naráží řeč*. Básně vystupují jen samy, anonymně, bez doprovodu známějšího či neznámějšího jména. Jsou označeny pouze čísly a jména autorů si lze podle číselné legendy vyhledat až v závěrečném obsahu. Čtenář jim tak nefandí či se nekaboní předem a může to tak pro něj být trochu dobrodružství a možná i zvědavá zkouška.

---

⁹ článek: DEŽINSKÝ, Milan, *Poetická mapa vz. 10. Poznámky nad nejlepšími českými básněmi 2010*, Tvar 4/02011 str. 10

¹⁰ článek: BEZR, Ondřej, *Čeští básníci se pokusí o zmrtvýchvstání poezie, inspirovali je Američané*, iDNES, 22. 10. 2009 http://kultura.idnes.cz/cesti-basnici-se-pokusi-o-zmrtvyhvstani-poezie-inspirovali-je-americane-1rs-/literatura.aspx?c=A091022_170729_literatura_ob

¹¹ Karel Šiktanc, Karel Piorecký (eds.): *Nejlepší české básně 2009*, Host, Brno 2010, str. 7,8 ISBN 978-80-7294-335-7

Z formálního výčtu lze zjistit, že nejstarší mezi 36 zastoupenými básníky je Ludvík Kundera (*1920), nejmladší Jonáš Zbořil (*1988), je zde devět žen, sedmadvacet mužů, je tu polovina ještě-ne-čtyřicátníků, čtyři autoři v roce 2009 básnicky knižně debutovali. Najdeme tu výrazné autory a autorky z celého generačního spektra, mezi jiným Ivana Martina Jirouse, Petra Borkovce, Violu Fischerovou, Bohumilu Grögerovou, Petra Hrušku nebo Radka Malého, ale dále i jiná jména, dosud téměř kriticky neskloňovaná, Kamila Boušky či Petra Rosette.

Nejlepší české básně 2010

Pro *Nejlepší české básně 2010* svůj pohled nabídla taktéž generačně rozdílná editorská dvojice: mladý básník a kritik Jakub Řehák a básník a esejista Miloslav Topinka, jehož tvorba má své počátky v šedesátých letech minulého století.

Řehák shromáždil 187 textů a Topinka jich vybral do antologie 39, tedy o tři víc než loni Karel Šiktanc. V úvodní eseji ovšem praví: „*Původně jsem z nich chtěl vybrat možná tak deset,*“¹² což od arbitra výkvětu českých básní zní radikálně, a tedy přitažlivě, ale též poněkud macešsky.

Letošní editoři převzali nápad anonymity básní od těch loňských. Pomocí číslované legendy, kterou vylepšila ilustrace bramborových razítek Lenky Buckové, si čtenář zahraje spojovačku báseň-autor-medailon.

Soubor si klade jednoduchou, avšak zásadní otázku: co všechno dnes může být poezí? Svazek je zároveň i odpovědí, nalezneme v něm rozmanité podoby, do kterých se poezie může převtělit, od pravidelných čtyřveršových strof po texty, které na první pohled jako básně nevypadají, a přesto se domníváme, že básněmi jsou. Výběr je rozdělen do čtyř velmi volných oddílů. Po úsporných oddílech I. a II. s ostrými, popisnými obrazy bleskne oddíl třetí s texty delšími a bujivějšími, více šifrovanými. Čtvrtý oddíl experimentuje na hranici s prózou: jsou tu básně-črty, básně-povídky i básně-meditace. Leckdy jim propustku do básnického lesa zajišťuje jen uspořádání textu na stránce, košatější struktura vět, nízká koheze nebo despekt k interpunkčním pravidlům a úzu psaní velkých písmen.

Každá ročenka nalézá a ukazuje na nové objevy, ale do budoucna s přibývajícím počtem výběrů bude také zajímavé pro čtenáře porovnávat jejich obsahy a hledat jména, která se opakují. V obou dosavadních ročnících mají básně Viola Fischerová, Petr Hruška, Petr Borkovec a Kamil Bouška.

---

¹² Miloslav Topinka, Jakub Řehák (eds.): *Nejlepší české básně 2010*, Host, Brno 2010, str. 7 ISBN 978-80-7294-409-5

„Nejlepší je, když se ve vagónu potkám s poezií pro cestující. To se pak učím cestou do práce básničky. Většinou je do druhého dne zase zapoměnu, takže příště se je můžu učit znova. Některé se ale drápkiem chytí a v hlavě zůstanou. Třeba „Až až“ od Pavla Šruta a nebo „Noční příběh“ od Miroslava Huptycha.“¹³ sdílí své dojmy z projektu *Poezie pro cestující* „Šklíba“ na svých stránkách.

„Vždycky jsem měla pocit, že poezie patří na veřejná místa. V Londýně na to přišli už v polovině osmdesátých let a začali umísťovat básně do volných prostor, záhy se přidala další velkoměsta, jen Praha dlouho nic. Bezduchých reklamních textů přitom byla plná,“¹⁴ vysvětluje Bernie Higgins, podnikavá Angličanka žijící v Praze, svůj motiv pro realizaci původem anglického nápadu v pražském metru.

Projekt *Poezie pro cestující*, snažící se přiblížit poezii veřejnosti, je českou obdobou londýnského *Poems on the Underground* (Básně v metru), jenž byl spuštěn na popud americké spisovatelky Judith Chernaikové v roce 1986. Obdobné projekty zaměřené na veřejnou prezentaci poezie v dopravních prostředcích proběhly od té doby ve více než dvaceti světových metropolích. Na rozdíl od jeho české obdoby projekt *Poems on the Underground* v Londýně trvá dodnes. Básně se v metru mění třikrát do roka a zůstávají vyvěšené nejméně deset týdnů.

Nápad vytvořit pražskou obdobu projektu se zrodil v roce 1997, jeho realizace však trvala dva roky. Iniciátorky *Klubu 8* Renata Bulvová a Bernie Higgins jej uvedly při příležitosti prvního ročníku *Dne poezie* 16. 11. 1999. Nad sedačkami v metru, kde byli lidé zvyklí vidat reklamu, se začaly pravidelně objevovat básně. Básně známých autorů, ale i lidová poezie či písňové texty. Kritéria výběru básní vysvětlila v jednom rozhlasovém pořadu Renata Bulvová: „Snažili se o co nejširší nabídku básní,

But I make no excuse.
I believe that seeking beautiful words
is better
than killing and murdering.

(lines 17-24)

Jaroslav Seifert (1901-86) Translated by Ewald Osers
Reprinted from *The Selected Poetry of Jaroslav Seifert*
Translated from the Czech by Ewald Osers (1986) by permission of Ewald Osers

¹³ blog: <http://shcleeba.blogspot.com/2006/12/poezie-pro-cestujc.html>

¹⁴ oficiální stránky časopisu *Marianne* (nikoli literárního, ale volnočasového ženského časopisu – to dokazuje, že *Poezie pro cestující* zasáhla do běžného života a zajímala nejen zasvěcené): <http://www.marianne.cz/clanek/731/jak-dostat-poezii-do-metra.html>

kteře s naším klubem vybírá literární kritik a vědec Vladimír Křivánek a trochu i naši grafici, aby je mohli dobře graficky zpracovat - ta báseň nesmí být delší než 16 řádků, aby se na vymezený prostor vešla.“ Tamtéž zas kvalitu vybíraných textů zhodnotil vedoucí katedry české literatury a literární vědy na Filosofické fakultě UK v Praze Petr Bílek: „Na jedné straně jsou tam básně klasiků, jako byli Gellner, Hora, a tento výběr je velice dobrý - výrazné věci, krátké, schopné být vnímány hned na první čtení. Pak se tam ovšem dostaly podle neznámých kritérií i docela břídilské pokusy současných autorů, jejichž kvalita se naprosto liší a kazí úroveň, kterou má výběr klasiků.“¹⁵

V roce 2001 na *Poezii pro cestující* navázala a byla vyhlášena soutěž *Poezie cestujících*, z níž vítězné básně byly vystaveny v pražských tramvajích.

Hlavním partnerem *Klubu 8* byl *Dopravní podnik hl. m. Prahy*, který pro projekt poskytl prostor a spolupodílel se na jeho mediální propagaci. Tisk a výstavní plochy s plakáty poezie zajistila společnost *Rencar a.s.*, která nesla také veškeré náklady s tímto spojené.¹⁶ Poezie v metru bývá chápána jako protiklad k reklamě. Její financování si však reklamní agentura na své břímě vzala právě proto, že jako reklama funguje. Básně přináší pozornost k reklamní ploše a projekt se jako takový osvědčil. Podle vyhodnocení sledovanosti kampaní je to nejúspěšnější kampaň v metru, kterou si pamatuje nejvíce lidí. Pronajímatel reklamních ploch v MHD básně později postupně postahoval s argumentem, že kampaň už probíhá příliš dlouho a je načase přijít s nějakým novým impulsem.¹⁷ Chtěli-li bychom hledat inspiraci ve světě na podobné projekty, mohl by nám (s jistou technologickou inovací) jako příklad sloužit nápad amerického básníka Johna Giorna, který v roce 1967 inicioval projekt *Dial-A-Poem* (Vytoč si báseň), kdy byly krátké básně současných poetů recitovány po telefonu.

Pražský projekt sice dodnes ještě tak trochu trvá (některé staré básně jsou ještě ve velmi mizivém množství v metru vidět), ve skutečnosti už ale dávno skončil. Jeho kouzlo totiž spočívalo v tom, že básně byly v metru roztroušeny ve velkém množství, Pražané tak cestou do práce a z práce čítávali: „*Koupil jsem čtyři trychtýře – a je to k nevíře, jak nahoře ty trychtýře jdou strašně do šíře...*“¹⁸ a s nadšením objevovali nové a další básně. Význam projektu byl především v tom, že dokázal široké veřejnosti poezii přiblížit.

---

¹⁵ rozhlasový pořad: PAVLÍČEK, Tomáš, *Poezie v pražském metru*, BBC česká redakce, 16. 8. 2001 <http://www.bbc.co.uk/czech/lupacr/105.shtml>

¹⁶ oficiální internetové stránky festivalu *Den poezie*: <http://www.denpoezie.cz/2001/poezieprocestujici.html>

¹⁷ rozhlasový pořad: PAVLÍČEK, Tomáš, *Poezie v pražském metru*, BBC česká redakce, 16. 8. 2001 <http://www.bbc.co.uk/czech/lupacr/105.shtml>

¹⁸ (báseň *Trychtýře*, vystavena v rámci projektu *Poezie pro cestující*, ze sbírky *Písničky bez muziky* do Emanuela Frynty)

Říkanka

Mám cosi na srdci,
tvrdé mříže klece,
s níž srdce ke dnu jde
jako kámen v řece.

Najednou pod žebrem,
že tam něco chybí.
Jako díra v síti,
když jdeš chytat ryby.

Mám cosi na srdci,
říci to nedovedu.
A jazyk zamrzlý
jako rákos v ledu.

Poezie
PRO CESTUJÍCÍ

KAREL URBAN

Ubraniho a Urbanova knihy B, Dvořák Praha a. s.,
Doprovází nakladatelství M. s. Pops a. s., nakladatelství Cherm

Rozhovory se dvěma současnými básníky

Předmětem této práce je současná česká poezie, zdálo se mi logické zeptat se na ni a její obsahy také samotných současných českých básníků. V dubnu 2010 jsem se sešla se dvěma (oba to byli přátelé mých přátel), a aniž bych chtěla některému z nich věnovat větší či menší prostor, nakonec to dopadlo tak, jak to dopadlo. Každý mi odpověděl tolik, kolik mi odpovědět chtěl.

Oběma jsem v podstatě položila pět základních otázek. Začala jsem dotazy na jejich vlastní tvorbu. Oba mají zkušenost jak s psaním básní, tak písňových textů, zajímaly mě jejich motivace i vztah ke každé z těchto forem. A pak už jsem zabrousila na obecnější, podle mě však důležitou rovinu – kladla jsem jim otázky typu: co je poezie, proč a jak ji tvoří a co si myslí o její současné podobě, případně budoucnosti.

První z nich, vysoký tmavovlasý muž, působící jako rázný a zásadový člověk, rozený vůdce, byl z rozhovoru, zdálo se mi, nadšen. Dával si velmi záležet na tom, aby dobře formuloval své myšlenky. Bylo vidět, že podobnými otázkami se sám rád zabývá. Otázku, co je poezie, k mému překvapení snad ocenil nejvíce. Zatímco druhý tázaný, drobný světlomasý mladík – neodpustím si tuto poznámku: působil na mě jako veverka, neustále jedl oříšky – po stejné otázce, měla jsem pocit, by nejradši v tu chvíli z rozhovoru odešel, že je tak hloupě obecná.

S druhým básníkem jsem se sešla před koncertem (v pražském domácím klubu *Wolkrovka*, v tu dobu sídlící v Holešovicích, kde hrál s česky a polsky zpívající těšínskou písničkářkou Beatou Bocek) a musím se ho také zastat! Pokud první básník budil dojem sebevědomého intelektuála, druhý byl pak to nejlaskavější stvoření. Nejspíš ale raději poezii prožíval, než o ní mluvil.

Rozhovor s Karlem Urbanem (9. 4. 2010)

Karel Urban (*1973) se narodil a žije v Praze. Vystudoval anglistiku, žíví se jako pedagog a překladatel. Přeložil mj. básně Ezra Pounda do češtiny a naopak Vladimíra Křivánka do angličtiny. Knižně mu vyšla sbírka *Co skrývá tma* (Praha: Cherm, 2000), napsal ale mnoho básnických sbírek či prózu ve verších. Jeho báseň *Říkanka* se uplatnila na plakátu projektu *Poezie pro cestující*. Má ženu a dceru (viz foto).

Tvoje báseň Říkanka se uplatnila na plakátu projektu Poezie pro cestující. Kdo tě oslovil a co si o projektu myslíš?

„Za projektem stála Bernie Higgins, což je Angličanka, která tady žije leta letoucí, v Praze. A ta spolupracovala s Pedagogickou fakultou, s katedrou anglistiky, a přes ní jsem jí poznal. Spolupracovala taky s nakladatelstvím Cherm, který bylo malý nebo dodneška malý je, rodinný. To dělaj dva manželé, který žijou někde na Zbraslavi, a vydávaj v podstatě věci jim nějak blízky, v malejch nákladech a celkem málo titulů ročně. A ti se spojili s Rencarem, který pronajímali reklamní plochy v dopravních prostředcích, a udělali teda tenhle projekt. A já jsem byl požádanej Bernie Higgins, abych přispěl básničkou. Možná i proto, že jsem v té době vydával knížku u Chermu. A protože byla v kontaktu s tím Chermem, tak to nějak dalo smysl, že se vezme jedna věc z té knížky. Ale já jsem se vůbec nepodílel na výběru. Já jsem jí pak nakonec viděl až vytištěnou, s nějakou grafickou podobou, která byla dost šílená. Protože to dělá ta manželka, která je výtvarnice a vlastně dělá veškerou grafickou podobu veškerých materiálů, který oni vytisknou. To znamená nejen těch knížek, který oni vydávaj, ale i právě té poezie pro cestující. Tenkrát to bylo ve třech barvách. Myslím, že to byla bílá, červená, šedá. Kdy ona něco nakreslila, vytiskli to a vždycky měli pocit, že tam teda k té básničce bude takovej a makovej motiv, kterej jako dokresluje nějak tu náladu té básničky. A já jsem v té době u nich měl rukopis a ty věci byly reflexivní, složitější, temnější, vesměs nerýmovaný. A jedna z těch básniček byla v nějakým pevným metru. Rýmovaná. Asi tři čtyřverší, který tvořily jednu báseň. A měla trefnej titul Říkanka, protože byla napsaná po vzoru jakoby jednoduchejch básniček, buď dětských říkanek, anebo potom, co dělal Skácel, když se prostě obracel k dětskejm motivům. A tu oni vybrali bez mýho vědomí. Takže já jsem na jednu stranu byl rád. Svým způsobem to bylo lichotivý, že jedna z těch básní tam byla moje. Na druhou stranu jsem na tom neměl vůbec žádněj podíl, v tom abych rozhodoval o tom, jestli spíš tohle nebo tohle. Takže podle mě, soudě z té básničky, kterou tam oni dali ze všech těch třiceti, který jsou v té knize obsažený, se snažili být co nejpřístupnější k té veřejnosti. Že samozřejmě nepředpokládali, že tam budou jezdit lidi, který jsou literaturou nějakým způsobem ovlivněný. Že ji čtou, že se o to zajímaj, že tomu nějak rozuměj. Takže samozřejmě chtěli, aby to bylo co nejjednodušší. Právě proto, aby z toho dostali pocit, že to není jenom pro ty vyvolený, pro ty intelektuály. Že to není prostě vždycky jenom složitý, nesrozumitelný, abstraktní, ale že to může být i nějakým způsobem sdílný. Že tam prostě někdo jede a může mu to udělat radost, může ho to pobavit. Takže spousta těch věcí byla i vtipnejch, hravejch. Ale z toho, co já píšu, tak tam nic moc vtipnýho ani hravýho nebylo, a tak tadyta byla v uvozovkách nejhravější a nejtupnější. Nebo nejlyričtější, nejpoetičtější nebo nejmilejší, řekněme.“

Ty kromě básní píšeš i písňové texty a sám je zpíváš. Jsou pro tebe písňové texty poezií? A v čem je psaní básní a písňových textů odlišné? Básně píšeš v češtině a písně v angličtině. Proč?

„Písňový texty já píšu anglicky. Vždycky jsem psal anglicky. Já jsem jednou jedinkrát napsal hudební text česky. V Anglii (smích). Bylo to český blues. Ale jinak jsem nikdy netoužil po tom psát český texty. Proč anglicky? Proč ne česky? No, vesměs mně čeština nepřijde jako úplně nejšťastnější jazyk pro hudbu, jakou já dělám. Kvůli přízvuku, kterej je fixní, což v angličtině není. Je pohyblivej, takže se líp s ním pracuje. A i kvůli tomu, že kvantita je v češtině taky fixně daná a je velkej problém, když jí změníš, kdežto v angličtině si to můžeš dovolit. Sem tam. Takže je líp uchopitelná pro zpívání. To, že někdo argumentuje, že český publikum tomu nerozumí a tak dále, tak tomu já nepřikládám vůbec žádnou váhu. Protože já si říkám, že když někdo miluje Beatles nebo U2 nebo Depeche Mode, tak to funguje, i když je to anglicky zpívanej text. Bud' si ten text přeložej, trošku. Anebo si ho nepřekládaj a cejtěj emoci, která se skrývá za muzikou a za hlasem, kterej to zpívá. A nechápu, proč bych měl bejt odsouzenej k tomu, že jako Čech musím zpívat česky. A myslím si, že kapel anglicky zpívajících je po celým světě převážná většina. Ať se podívám do Německa nebo to máš Abbu švédskou nebo Roxette jsou Švédové nebo Europe jsou Švédové nebo já nevím, kdo jsou všechno ze Švédska a zpívaj anglicky. A v životě by se nechytli, kdyby zpívali švédsky. To je spíš problém trhu. Protože rádia odmítaj anglicky zpívanou hudbu, navíc se vůbec nepočítá s tím, že by česká hudba prorazila do zahraničí, takže automaticky je pasovaná do role, že se chytne pouze na českým trhu. A aby se z toho vytrískalo co nejvíc, aby měla návštěvnost na koncertech a prodeje desek, tak to udělej co nejbližší publiku. A proto od nich chtějí, aby zpívali česky. Ale podle mě spousta zahraničních kapel neanglických zpívá anglicky a mě nikdy nenapadlo, abych zpíval česky.“

A ten důvod je, že ta angličtina je nějak muzikálnější nebo ...

„Ten důvod je... Mně se to k tomu nehodí. Mně se s ní těžce pracuje, s češtinou.“

Jenom pro písničky?

„Pro písničky, pro písničky, stoprocentně! Já jsem psal i anglický básně. Prostě když jsem byl na vejšce, tak jsem si chtěl vyzkoušet, jestli to umím i v druhým jazyce. Šlo to nějak. Ale myslím si, že v poezii má čeština navrch nad angličtinou. Obrovským způsobem! Je to sklonnej jazyk, takže máš obrovský rýmový možnosti. V angličtině je máš minimální, tam je to strašnej průser. Ten slovosled v angličtině, kterej sice není úplně fixní, ale pořád je pevnější než v češtině, takže je problematičtější ne psát volným veršem, ale psát vázaným veršem. To je hrozně složitý. Hlavně rýmovat

v angličtině je daleko složitější než v češtině. Každý jazyk má někde plus a někde minus. Ale co se těch textů písňových týče, tam je jeden velký problém. Mimo všechno co jsem řekl, že tam je teda nějaká pevná přízvuk a nějaká kvantita, která je jasně daná, a je problém, když ji změníš, v češtině. Čeština na rozdíl od angličtiny daleko silněji cejtí rozdíly mezi spisovnou, obecnou a nespisovnou rovinou. A všimni si, když zkoumáš český písňový texty, ne nutně básně, jako Kainarovy básně, co byly zhudebněny do blues, ale opravdu, když si někdo sedne a napíše písňový text s tím, že to bude písňový text primárně. Tak je tam pořád nerozhodnost mezi tím, jestli zpívat spisovně nebo nespisovně. A teď se to nehodí, protože ty řekneš „to jsi pěkný“, ale samozřejmě je dobrý mít otevřený konce slov na konci veršů, aby se dobře zpívaly. Takže je samozřejmě fajn, abys tam měla samý á, ý, é. Ale to automaticky naznačuje, že to bude spisovný. To znamená, že jakmile máš nějaký adjektiva, který jsou na konci, tak se ti hodí, aby byly spisovný. A teď je to banda mladejch kluků, jo, a budou zpívat „den je krásný“ a bude to dlouhý, protože se mu to tam prostě hodí. Ale „den je krásnej“ je prostě uzavřená hláska, takže samozřejmě se jim to nehodí. A najednou zjistíš, že jeden verš je češtinou nespisovnou a jeden verš je spisovnou. Protože prostě se potřebují pohybovat mezi těma jednotlivěma hláskama. Některý otevřený, některý zavřený. Prostě verše. A tohleto je něco, co mě prostě strašně obtěžuje. V češtině, když já řeknu třeba „to je dobrý kluk“, tak verze spisovná je „to je dobrý chlapec“. Takže na lexikální úrovni změním kluka na chlapce a na morfológický úrovni změním dobrý na dobrý. Ale v angličtině „he’s a good boy“ je jak ve spisovný, tak v nespisovný. Tam je úplně jedno, kdo mluví. Mluví někdo v hospodě a řekne „he’s a good boy“ a je někdo profesorem na vejšce a řekne „he’s a good boy“. Je to úplně stejný. Ten rozdíl lexikální tam je, ale morfológické je tam naprosto minimální. Ale v tý češtině obrovské! A tohle mně na tom třeba vadí. Takže vedle toho, že mně to pocitově nesedí, to je jako jenom moje subjektivní věc, tak jako objektivně nebo technicky vzato, si myslím, že tam jsou ještě problémy tohoto rázu. No a potom ses ještě ptala, jestli je to psaní básní a textů rozdílný. Pro mě ne. Na rozdíl třeba od někoho jinýho. Protože moje texty jsou básně. Až na to, že mají refrén a že jsou rýmovaný, a to moje poezie v dnešní době není, ne že by nikdy nebyla, já preferuju volnej verš. Ty texty, co já píšu, by se měly vyvarovat nějakých klišé. To znamená, že pro mě je v tom textu, i když je anglickej, důležitěj velkej důraz na metaforu, na neobvyklý slovní spojení. Ne proto, aby to byla hra, jenom aby to bylo ornamentální, takhle to nemyslím. Myslím to tak, že se chci vyhnout tomu jednoduchému psaní, jakože když je to „jenom“ text, srovnáváno s poezií, že poezie je ta složitá, kde o tom musíš přemýšlet, kdežto ten text zjednodušíme, aby to bylo přístupný tomu posluchači. Tak mě to vůbec nezajímá. Mě ten posluchač prostě vůbec nezajímá v tom smyslu, že pokud na to nemá a nikde si to nehledá, tak prostě poslouchá tu muziku a výraz hlasu, a buď mu to něco říká, nebo neříká. A nepotřebuju se jako „snažit“ to zjednodušovat jenom proto, aby mi bylo rozuměno. Jediný rozdíl, co tam prostě je, je ten rým a refrén. Ale já to beru

na stejný úrovni. Ta poezie v minulosti, a myslím v minulosti jako před dvou a půl tisíci lety, kdy jsou dochované nějaký první památky od Homéra, byla vždycky zpívaná. A to je něco, co si dneska lidi neuvědomují. To až pak, tak to se učí ve škole, že jo, pak se to začalo oddělovat. A jednoho dne se ta poezie začala jenom psát. Vlastně by neměl být nějaký zvláštní rozdíl mezi poezií jenom napsanou, vytištěnou a prodávanou v knížkách a tím, co se dělá v muzice. Jenomže z muziky se stal show business, takže ta potřeba se vyjadřovat nějak zvlášť složitě šla do háje. A proto si ty lidi myslej, že ta poezie je nějak složitá, protože jsou konfrontovaní s tím, co je tištěný. Tam máš totiž větší čas, když si to čteš, se tím zaobírat a snažit se pochopit jednotlivý verše. Kdežto v tý muzice by to mělo být nějaký jasný sdělení a taky by to měla být nějakým způsobem zábava. Je třeba samozřejmě velké rozdíl mezi tím, co třeba zpívaj Depeche Mode, že ty věci jsou složitý. Není to žádná legrace. Je to něco, co je na úrovni poezie, kde se mluví o nějakých silných emocích, kde se to týká boha nebo víry obecně, týká se to sexu, lásky, odpuštění, samoty... A potom máš na druhý straně písničky jako hitovky v rádiu, který jsou o banalitách, s klišé, který se znova a znova opakujou s tím, že se taky opakujou znova a znova ty samý rýmy. Takže já bych se raději přikláněl k tomu proudu básnění, než že by to mělo aspirovat na singly do rádia, který budou všichni zpívat a tancovat na ně. To je jenom moje zaměření. Já jsem spíš introspektivní typ autora, než abych to psal jen tak pro zábavu, že se tím bavím a že se tím taky lidi baví se mnou.“

Co je to poezie? Co je to za potřebu lidstva odívat své myšlenky a pocity do téhle zvláštní formy?

„Tohle to je nejtěžší otázka, kterou jsi mohla položit. Co to je poezie? Já teď píšu básničku, která je rozhovorem básníka s nějakou ženou, múzou, to je jedno celkem, a tam se snažím dobrat toho, co je poezie. Nevím, ještě jsem to nedopsal, takže nevím, jak na to přesně odpovědět (smích). Ale já bych jako za prvé si myslel, že je to svoboda. Svoboda v tom ohledu, že využíváš figurativního jazyka, který vlastně funguje už v běžný mluvě. Proč třeba někdo řekne, že je někdo na koni nebo že je na vrcholu nebo stoupá na vrchol? Že vůbec stoupá! Že je na dně naopak. Že to je správně, to znamená, co je vpravo, že to je vždycky dobrý a že je levák, že je levej, že to je levota, že všechno levý je straně špatný. Levá ruka satanova a pravá ruka Kristova a tak dále a tak dále. Kdyby se nad tím člověk zamyslel, tak by mohl říct, že poetický v tom pravým slova smyslu, kdy využíváš figurativního jazyka, to znamená, že nemluvíš jenom v těch slovech, který by neměly žádné přenesenej význam, neexistuje. Protože takovej jazyk je používanej všednodenně. Tak bychom mohli dojít k závěru, že vůbec žádnéj „normální“ jazyk neexistuje. A když já říkám svoboda, tak tím myslím to, že právě ty můžeš s daleko větší mírou používat figurativního jazyka pro vyjádření svých myšlenek. To znamená, že když se bavím s někým normálně, tak se samozřejmě musím snažit dobře vysvětlit, co mám na mysli, podat nějaký

tvrzení, podpořit ho argumentem. Ale když píšu báseň, tak můžu využívat takových triků jako je třeba nadsázka nebo nějaký tvrzení, který nemusí mít argument. Anebo můžu využívat figurativního jazyka, kdy nechávám nějaký prostor pro toho čtenáře, kterej se otevře, pokud to pochopí. A pro mě je úžasný, že vlastně můžeš fungovat tak jako někdo, kdo je lepší pozorovatel než někdo jinej, kdo má nižší citlivost, a proto se třeba nevěnuje poezii nebo žádnému výtvarnému umění. Že ty vlastně vidíš neustálý vztahy mezi vším. Ty usouvztažňuješ svět. Činy, věci, děje, pohyby. A vždycky to chápeš tak, že jedna věc je součástí jiný, že jedna věc připomíná druhou a že všechno je propojený. Pro mě je ta poezie způsob vyjádření o něčem, co mě zajímá, co mě trápí, co mě znepokojuje, co mě fascinuje. Ono existuje spousta druhů poezie, ať už je to epická, která vypráví nějaký příběh, po poezii hry, kdy můžeš využívat nějaký neologismus, po poezii lettristickou a já nevím, těch druhů je milion. To, co mě zajímá, je asi nějaká metafyzická linie, kdy je to reflexivní lyrika, filosofující lyrika. Kdy nějakým způsobem se snažíš popsat nebo pojmut, postihnout, vyjádřit v básni fungování světa nebo člověka v něm, což zní dost pateticky. Vždycky ty velký slova jako svět a člověk vlastně zněj blbě. Ale samozřejmě na rozdíl od filosofie, která by potřebovala na to mít přesnej pojmovej aparát, a na rozdíl od prózy, která by měla stát na nějakým příběhu, aby tam byla nějaká dějová linka, aby to někoho bavilo, že to nějak začne, něco se tam stane a nějak to skončí, tak v tý poezii to může být jenom jakoby sled obrazů, který můžou být buď víc lyrický v tom smyslu, že jsou popisnější, že vytvářej prostředí, nějakou scénu, v níž se něco odehrává až po nějaký myšlenky, který se můžou vyjadřovat ne právě tím aparátem pojmovým, třeba tím filosofickým, ale právě tím aparátem básnickým, to znamená za použití figurativního jazyka. Kdy prostě je nějaký prostor na to, že řekneš něco metaforou, která je interpretovatelná třeba dvojm, trojm způsobem, na základě toho, jaký kód nebo klíč si zvolí ten čtenář, pokud si to tam najde v tom. Takže je to pro mě jedinej prostor, pokud použiju prostorovou metasforu, kde se můžeš svobodně vyjádřit bez toho, abys musela dodržovat přesnej pojmovej aparát, který od tebe chce věda, třeba filosofie. A zároveň se můžu odchýlit od epický linky, kterou od tebe žádá próza. I když nemusí nutně, ale řekněme, že spíš jo. A můžu zároveň mluvit o příběhu, zároveň musím mluvit o myšlenkách a můžu využívat všech tónů, ať už parodii, sarkasmus, ironii. Můžu mluvit vážně, můžu se posouvat v různých rovinách a vlastně mám na to právo právě proto, že je to básnička, která je... (zasněný úsměv) jenom takový sdělení, jaký já chci, a není nutně stanovený, jak by měla vypadat. Jestli je to srozumitelný... Ale ta otázka je hrozně těžká. Nemyslím si, že bych jí zodpověděl stoprocentně. A nejsem s tím jako moc spokojenej. Ale to je něco, co si myslím, že každého básníka trápí. Jakoby, podle mě, má člověk neustálou potřebu se stále o něčem vyjadřovat. Buď k dějinnému procesu, nebo ke svému životu. Reflektovat svět v jeho obměnách. A máš potřebu to říkat básní asi proto, protože ty věci jsou nesdělitelný. Ty je nějak cejtíš, nějakým zvláštním smyslem, šestým smyslem, nevím. Nějak prožíváš realitu, o níž víš, že pravděpodobně za fyzickou tváří tý reality, za

barákama, ulicema, za lidma je něco ještě dalšího. Že ten život má nějaký přesah, že to je nějaká transcendence, že to má nějaký hlubší smysl a že to je něco, co se ti špatně popisuje i těma slovy. A protože ty slova, kdyby to byly ty všednodenní slova, tak to nejsou schopný postihnout, protože ty všichni používáme a vlastně je to nějaká směnná jednotka, která se samozřejmě pořád ošoupává, tak samozřejmě saháš po figurativním jazyku, kterej má možnost tím, že je originální a že je nový, to občerstvit. A možná vytvářet možnost pro čtenáře nějakých dveří, který se otevíraj. A ty mu pomůžes vstupovat do druhýho světa, kterej je simultánně nebo synchronně s tímhle světem. Ale je to něco, nějaký rozměr. Jestliže máme tři rozměry a říká se, že čtvrtý bude čas, tak možná může být zrovna ten čtvrtý tím, co je za tímhle tím fyzickým světem, a nazývá se třeba poezie.“

Musí básník trpět, aby mohl tvořit? Musí prožívat nějaký krajní stav – depresi, „sartrovskou“ nevolnost či naopak nějaký extatický stav?

„Třeba je zvláštní taková kapitola milostných básní. Jsou milostný básně a milostný básně. Jedny jsou věnovány tý konkrétní osobě a jedny jsou o lásce nebo o sexu, o touze. A to je velký rozdíl. Já třeba jsem, a já můžu být výjimka, napsal pár milostných básniček nějakým ženám v mém životě a kvalitativně, celkem střídavě viděno, byly daleko horší než jakýkoliv jiný. Protože prostě jsem neměl jakoby prostor pro sebe. Protože jsem chtěl, aby to pro ní bylo srozumitelný. A ne že by ta holka byla hloupá nebo byla neschopná tomu porozumět, ale jak jsem se soustředil na to, aby se to týkalo naší společný zkušenosti, aby se to drželo v rámci toho našeho vztahu a pocitu, kterej my sdílíme, tak jsem byl omezený. Takže tu svobodu, o který jsem před chvílkou mluvil, jsem ztrácel. Ty básně existují, já se za ně nestydím, ale já jsem je nikdy nepoužil tištěně, že bych to někde chtěl vydat. A proč mluvím o milostný básni? Protože z podstaty, pokud to není nešťastně zamilovanéj člověk, tak to je ta extáze nebo nadšení, vášně, zamilování, něco hezkýho. A jako jde to. Ale mě to v podstatě moc nezajímá. Protože po pravdě řečeno, když se cejtím šťastnej, a zvlášť s druhým člověkem, tak mně je daleko milejší to prožívat, než o tom psát. Já o tom nepotřebuju přemýšlet, já se nepotřebuju hrabat v tom, že je mi dobře. Já vím, že je mi dobře. A chci, aby mi bylo dobře co nejvíc a co nejdýl. Takže já tu intenzitu hledám v tom vztahu, v tom prožitku, v té chvíli. Já k tomu se nepotřebuju se vztahovat v básni. A kdybych se k tomu v básni vztahoval, tak bych potřeboval nějakou bipolaritu, abych viděl to, že to není jenom dobrý, a že bych to mohl usouvztažnit k něčemu dalšímu a mohl bych to zobecňovat. V tu chvíli by to už ale nebyla čistě milostná báseň, ale byla by to báseň o lásce. Což je v pořádku. Takový básně mám. Ale potom je to nějaká metafyzika lásky. Takže pro mě psát ze štěstí nebo radosti nemá moc velký smysl, ale ne proto, že bych tím pohrdal, ale proto, že já v tu dobu nemám potřebu psát. Já mám potřebu to prožívat. A nešáhnu na pero. Ale ve chvíli, kdy je člověku blbě, tak to může být zas opačnej extrém. Protože, když je mu blbě tak, že je zasekaný, že má problém

o tom mluvit i normálně s člověkem, kdy nemá sílu, nemá energii, protože je vyčerpanej, protože ho stravuje ta deprese, která ho nutí, že se mu chce spát, kdy má pocit, že by nejradši někam zalezl, že by s nikým nemluvil... tak tohle to je těžký. Já jsem párkrát zkoušel napsat tu básničku. Ale většinou to nešlo. Protože jsem neměl energii. Neměl jsem dost dobrou imaginaci, fantazii, abych to nějakým způsobem zúročil. Takže je lepší být ve stavu, kdy už je člověk po tý depresi. Kdy je nad ní povznesenej a píše o ní. Když už je na tom relativně dobře, ale trápěj ho nějaký věci, který mu znemožňují normálně fungovat v životě. Aspoň u mě, k dyž jsem v hluboký depresi, tak to poslední, na co bych myslel, je psát básničky. Takže než psát z deprese, tak spíš psát z citlivosti vůči tomu, že svět není jenom hezkej nebo jenom špatnej. Že tam pořád existuje nějaká dualita a že si uvědomuješ, že i v momentech nějakýho relativního štěstí, radosti, spokojenosti, usazenosti, bůh ví čeho všeho, je spousta věcí, který jsou problematický, nepříjemný, těžký pro člověka a že se s něma musí vyrovnávat. Ale že jseš schopná to vidět jako dualitu, jako něco, co jde ruku v ruce. Že prostě máš pořád minci o dvou stranách a máš na to energii a jseš schopná to, sice subjektivně, ale pořád s nějakou mírou objektivity, posoudit a formulovat, dát tomu nějaký tvar.“

V různých dobách měla poezie různé postavení ve společnosti. Ve staré Číně se Knize písní přikládala magická očištná funkce krásného slova. V 19. století bylo básnění doslova v módě, každý šlechtic si chtěl vydat vlastní sbírku. A pak jsou zas období, kdy je útlum. Kde je teď současná česká poezie?

„Tak celkem logicky s novějma technologiema jako bylo rádio a posléze televize, v dnešní době vedle toho internet, počítačový hry, se bude jakákoliv slovesnost ztrácet. A je snazší něco poslouchat nebo něco sledovat než něco číst. A nemyslím si, že by ještě měl přijít nějaký revival poezie. Ale můžu se mýlit. A možná bych se docela rád mýlil. Takže si myslím, že je to daný čistě historicky a je to daný nějakým technickým pokrokem, protože lidi jsou ve svý podstatě líný. Mnoho lidí argumentuje tím, že mají těžký životy, ačkoliv si myslím, že dneska máme životy daleko daleko lehčí než před pár desítkama let. A taky pod vlivem masmédií, který je zahrnujou jenom negativníma zprávama. Ty lidi chtěj relaxovat a chtěj si odpočinout potom, co přijdou z práce, o víkendech a podobně. A pro ně budou samozřejmě zdrojem zábavy a uvolnění spíš filmy toho ražení, co jsou filmy v televizi nebo zábava jakýhokoliv druhu, než se zaobírat nějakýma myšlenkama. Protože ta poezie, to je samozřejmě těžký generalizovat, ale je nějakým způsobem složitá. Protože pracuje s jazykem, který přináší význam. A ten kód tam je nějaký jiný. Dost na tom, že lidi vůbec čtou. A když už čtou, tak časopisy. Potom druhá kategorie je, že ano, knížky jo, ale lehčích žánrů, ať už napínavý knížky nebo milostný knížky. Potom je třetí skupina, kdy teda ano, já si vezmu vážnou knihu. A potom je ale až ta další skupina, která si vezme poezii. A ta se ještě liší. Může to být hravá poezie až po nějakou metafyzickou poezii. Těch

čtenářů metafyzický poezie je strašně málo. Protože je to složitý. Je to složitý jednak v tom jazyce, kterej je těžko dešifrovatelný, nebude asi moc lehký číst Rilka nebo Holana, a druhá věc vedle toho jazyka je, že ten jazyk s sebou nese nějakou myšlenku. A ještě ta myšlenka je ještě ke všemu obtížná. A jestliže je to metafyzická poezie, tak ve svý podstatě to nějakým způsobem připomíná filosofii, i když jinak formulováno, protože to je poetický jazyk. A kdo chce filosofovat o životě? Kdo chce nacházet nějaký hodnoty? Kdo chce prostě hledat smysl života? A co se týče poezie v minulosti, ne všichni básníci byli cenění. To je dobře vidět na dekadenci. V té době ve Francii byli básníci, kteří byli ozdobou salónů, kde předčítali ty svý verše, byli publikováni v novinách a lidi je četli. A potom byli takoví ti vyvrhelové. V té době takhle vidění. Dneska samozřejmě každě ví, že ti, co tenkrát byli publikováni, dneska nikdo nečte a ti, co na ně tenkrát všichni házeli špínu, tak dneska každě vidí jejich kvality. Ale nebylo rádio v té době. Nebyla televize. Druh kulturní zábavy byl salón, kde někdo něco zahrál na piáno, někdo něco zazpíval, přitom někdo zatančil a někdo přednesl báseň. Taky ta sentimentalita byla jiná. Ty citový hnutí jsou dneska třeba legrační. A to možná odpovídalo tomu, že dneska lidi koukaj na kraviny a tenkrát si to třeba poslechli ve verších. Oni byli zvyklí na poezii jako takovou. Já nevím přesně, co ty lidi v tom viděli. Každopádně v tom byli vychovávaní. Vyrůstli v tom. Přišlo jim to normální. Byla to součást jejich života. A chápali to tak, že pokud někdo mluví o věcech citových anebo myšlenkově bohatých, tak je to básník. Ten je tam od toho, aby lidem v nějaký kondenzovaný formě, vybroušený, podával nějaký umělecký tvar, kterej je naplněný emocí a myšlenkou. Proč jí dneska nikdo nečte. To je těžká otázka, ale myslím si, že je to právě tím, že v tom nikdo nevyrostl, že už se nikdo neobeznámí od nějakýho mladýho věku s tím kódem, jak k tomu přistupovat. Při hledání ideálního čtenáře, najdeš člověka, kterej hledá ten přesah, co ty, touží stejně jako ty nebo podobně jako ty. A proto ho taková báseň uspokojí. Dneska je ale přece pro spoustu lidí snazší, příjemnější, zábavnější a jednodušší, místo toho přesahu jako transcendence nacházet zážitky nebo vytržení z reality úplně jiným způsobem. Například kyberrealita nebo adrenalinovej sport nebo cestování, který v podstatě taky nefungovalo. Cestování hromadný přes cestovku je záležitost, která vznikla po válce. Takže dnešní lidi ne že by nebyli vytrhávaní z té všednosti a jenom chodili do práce. Oni jsou, ale jiným způsobem. A z toho důvodu ta poezie asi úplně zapadne. A navíc způsob, jakým se prezentuje současná poezie v časopisech nebo novinách, pokud ji otisknou. Ve chvíli, kdy se na lidi valí poezie, kdy ani já, kterej tu poezii dělám, tomu nerozumím a podezřívám ty lidi z toho, že to psali jenom na efekt. Prostě něco, nějaká změň slov. Tak když jim nabídneš to, co jim nabídneš... Ta poezie by neměla být anarchie! A v té poezii, já můžu napsat, co chci. Já nemusím nic umět. Jsou to jenom moje emoce. Já mám přetlak. Já se vybliju z něčeho a nikdo tomu nerozumí. Já můžu napsat, co chci! Ale to potom samozřejmě nemá žádnou hodnotu. Ani estetickou kolikrát. A už vůbec ne sdílnou. Takže když si takhle párkrát člověk něco přečte v literárních novinách, něco co mu připadá prázdný, má pocit, že

to může napsat kdokoliv kdykoliv, prostě jakkoliv zplodit, včetně jako boomu internetu, kde je každéj samozvanej básník a samozvanej fotograf a samozvanej bůhvídko! Každéj všechno jenom dává na internet. Toho jsou tuny a tuny. Grafomanie. Verbální masturbace. Pak se to devaluje. To potom si dost těžko někdo půjde koupit sbírku poezie...“

Rozhovor s Jakubem Čermákem (23. 4. 2010)

Jakub Čermák (*1986) je z Teplic, studuje v Brně audiovizuální tvorbu, v poslední době spíš písničkář. Pod uměleckým pseudonymem Cermaque putuje s koncerty po celé republice i po Evropě, kde pouličně vystupuje. Vyšly mu 3 básnické sbírky *Resumé sedmnáct* (Brno: Šimon Ryšavý, 2004), *Padavčata* (Praha: Protis, 2006) a *Stroboskopy* (Zlín: Kniha Zlín, 2011) a stejný počet hudebních alb *Krajiny bez rytíře* (2008), *Dům slzí* (2009) a ke sbírce doprovodné *Přítel holubů* (2011).

Jaké byly tvé básnické začátky? A můžeš to srovnat s dneškem?

„Jako všichni jsem začal psát někdy v těch třinácti, čtrnácti. A nezačal jsem psát, proto, že bych četl poezii, přestože se ke mně nějaká poezie už určitě dostala. Doma jsme měli Karla Šiktance, Miroslava Holuba, který jsem si četl už, když jsem byl dost malej, a který mi zvláštním způsobem zůstali až doteďka. Ale psát sám jsem začal čistě jako nejdřív říkanky pro maminku k svátku, a pak když jsem chodil do skauta, kde bylo zapotřebí někoho, kdo vymyslí bojovej pokřik. Tehdy se o mě začalo usuzovat, že umím psát, aniž bych někdy něco napsal. Takže takhle jsem byl brán už ve třinácti za někoho, kdo píše. A pak jsem normálně si začal psát, když jsem byl prvně nešťastně zamilovanej. A pak už jsem začal i přemýšlet nad tím, jak píšu, co píšu. Tak jsem si s tím začal hrát. Vlastně ty první tři roky, co jsem začal psát, od těch čtrnácti do šestnácti, jsem s tím dost experimentoval. Většinou to bylo ve vázaný formě, trvalo mi do těch sedmnácti, než jsem se odvážil psát, co píšu doteďka: volnej verš. Což je třeba zajímavý a dost zvláštní, že to není naopak, že jsem třeba nezačal volným veršem, ale muselo se mi to rýmovat. Pak na gymplu jsem se ještě setkal s dalšími lidmi, co psali. A ty mě dostali na Totem. Mohl jsem publikovat a skrz ty reakce jsem o tom zas nějak víc přemýšlel. V té době jsem dojížděl na totemácké srazy, a tam jsem znal nějakého, jmenoval se Akvarius, kterýho jsem úplně zapomněl, že jsem ho znal. Ale to byl nějakej kluk, totemák, s kterým jsme udělali první večer poezie v Teplicích. Dělali jsme je po čajovnách, a pak jsme je ještě dělali ve spolupráci s knihovnou, kde jsem poznal Svatavu Antošovou. Dělali jsme je tak jednou za dva měsíce,

vždycky se to nějak jmenovalo, scházeli se tam lidi v tom věku tak do dvaceti let. Pak už nás to moc nebavilo, tak jsme to kombinovali s nějakou muzikou, dávali jsme do toho hudební vstupy. Tu poezii jsme zhudebňovali, později jsme do toho dávali nějaký videa a takovýchle věci.“

A v současnosti organizuješ nějaké akce?

„Organizuju nanejvýš naše koncerty. A pak zprostředkovávám jiný akce, protože mám hodně kamarádů, co dělaj zajímavý věci, a v Brně máme k dispozici klub, kamarádi ho provozujou, tak tam je dostrkávám nebo vymejším nějaký večery. A ty koncerty, ty si domlouvám všude po republice a občas si i vyberu, kdo tam bude se mnou, takže dneska tady bude Beata Bocek. Tu jsem si vybral.“

Dřív jsi psal spíše psanou poezii a teď ji spíš zpíváš. Jaký je pro tebe rozdíl mezi hudebním textem a klasickou poezií?

„Já jsem to dřív měl hodně rozdělený. Když jsem psal poezii, tak to bylo dost osobní. V těch písňových textech jsem hlavně dbal formy a vymýšlel jsem příběhy a snažil jsem se to hlavně hodně zobecnit. Ta poezie byla intimní a ty písničky byly, pokud možno, obecný výpovědi. Ale poslední dobou, jak právě už málo píšu básničky, se to čím dál víc tlačí do těch písni. Ale pořád myslím, že u těch písni je to, jako když píšu příběh nebo povídky, že se nedržím tolik té reality, těch skutečnějších pocitů. Že se mi tam spojí třeba víc zkušeností dohromady, i třeba cizích zkušeností a spíš se to jako... No, i když jak kdy!“

To, že jsi dřív spíš psal a teď spíš zpíváš, je pro tebe nějaká známka vývoje? Myslíš si, že básně se píší jen v určitém věku?

„Určitě se básně nepíší jen v určitém věku. Ale asi trošku platí, že nastane fáze, kdy musíš překonat to, s čím jsi začínala. Jako Wernish napsal ten Zimohrádek, což by se ještě dalo lehce variovat, ale ono se to pak vyprázdní. A on říká, že tu sbírku už vůbec nemá rád, protože musel přejít úplně do něčeho jiného, čeho si pak třeba aspoň já pak víc vážím, protože to dalo víc práce. Abys to nezačala variovat pořád dokola, tak z toho musíš vystoupit. Třeba u mě to bylo tak, že jsem cejtil, že ty věci, co píšu, píšu jen ze zvyku a ne z nutnosti. U mě to bylo spíš takový vyčerpání, ale třeba je spousta básníků, co ty nejlepší věci napsali třeba pozdějš.“

A teď trochu obecněji: co je podle tebe poezie?

„Nevím. To chceš jako slyšet nějakou definici?“

Ne, nechci, já to jen zkouším. Spíš se ptám na tvou potřebu vyjadřovat se poezií.

„No, je to... Tak je to zábava... No, a je to magický... Prostě se dokážeš k těm věcem... Ale tak jako to budu říkat to, co říkají všichni. Můžu ti jako vymyslet nějakou formulaci na papír, ale to jsou všechno klišé. Prostě očividně je to dobře. A očividně je to zdravý. A je to kouzelný. Je to správný. A já to dělám proto, že to trošku umím, a tak bych to měl dělat, abych k něčemu sloužil.“

Co si myslíš o tezi, že umělec musí trpět, aby tvořil? Musí mít depresi nebo jiný krajní stav?

„To jsou jenom blbý zobecňování. To je jako kdybys řekla, já nevím, že holka musí mít zelený oči, aby si jí někdo všimnul. Jako je jasný, že umění, poezie souvisí s nevrovnaným duševním vývojem... Jako i pro mě osobně to má z části funkci, že se jako vypíšu. Ale je spousta lidí v depresi, co nepíše. A je spousta lidí, co píše, ale jsou svěží a pozitivní. A pracovitý.“

Poezie je v určitých obdobích společensky trendy, jindy se do popředí dostane zas jiný žánr. Jak vidíš postavení poezie v soudobé české kulturní krajině i její budoucnost?

„Tak je jasný, že bude. Ale já současnou českou poezii už delší čas skoro nesleduju... Ale společensky trendy dnes není, protože jsme zahlcený jinýma slovy. Trápí mě masy textů, co vznikají ne proto, že člověk musí, ale jen proto, že chce. Ale zase se tak asi tříbí jazyk a myšlení, budiž. Poezie podle mě nejvíc funguje v plynulém čase. No, to je možná ten důvod. Že dneska jsme vstoupili do toho, co se dělá v marketingu a v reklamě. Že dnešní doba je tak naspeedovaná, že musí rychle reagovat. Ale ve chvíli kdybych s ní zabrousil do něčeho obecného, mimo čas, tak by na to nebyl vůbec čas. Ona by se nedokázala soustředit. Ona by toho teda byla schopná, ale myslím, že by jí to vždycky strašně zneklidnilo, vytrhlo by jí to z toho... Potřebuje přežít.“

Poetické večery a festivaly

Dosud jsme se v naší práci zabývali poezií, jenž je v jistém slova smyslu anonymní, oproštěná od fyzické přítomnosti, od přímého kontaktu tvůrce s vnímatelem navzájem. Máme tu prostor a čas soustředit se pouhopouze na dílo samé. Jedná se o básníkem psaný a čtenářem čtený intimní zážitek. Podívejme se nyní na jeho protipól. Poezii společně sdílenou. Recitovanou či zpívanou. S možností bezprostřední reakce na dílo. Poetické večery a autorská čtení mají ty nejrůznější formy. Organizují je knihovny, knihkupci, školy, literární časopisy či sdružení, literární kavárny či samotní básníci a v kavárnách, čajovnách, bytech... Často se v historii, a nejinak tomu je dnes, setkáváme s fenoménem tzv. literárních salónů, kam jsou zváni vybraní hosté. My se ale jen letmo podíváme na široké veřejnosti nejdostupnější poetické festivaly:

Den poezie

Den poezie iniciovala v roce Bernie Higgins, k ní se postupně přidali Martin Zborník a Zora Šimůnková a tak vzhledem k názvu paradoxně z jednodenní akce vznikl dvoutýdenní festival, jenž kromě Prahy zasahuje mnoha českých měst. Skromná čtení ve stanicích metra nahradil program čítající stovky položek. V každém městě probíhá trochu jinak, ale všude se snaží zapojit školy, konají se autorská čtení občas propojená s hudební, výtvarnou zdivadelní složkou. Jsou zváni kultovní básníci i básnické objevy, festival navštívila i řada zahraničních hostů-básníků. A participují na něm i všemožné literární společnosti, časopisy, nakladatelství i amatérské literární servery. Všechny akce jsou jednotně propagovány a koordinovány volným sdružením milovníků poezie, především občanským sdružením *Společnost poezie*.

Neko-
nečný
kraj Den
poezie

www.denpoezie.cz
po celé České republice
8.-22. 11. 2010

12. ročník festivalu proběhl ve dnech 8. až 22. listopadu 2010 v 37 městech po celé zemi a nesl podtitul *Nekonečný kraj. Den poezie* se koná vždy 16. listopadu ku příležitosti výročí narození národního básníka Karla Hynka Máchy. Tentokrát se oslavovalo jeho 200. výročí a na závěr se na jeho počest konala pouť do Máchova kraje.²⁰

²⁰ oficiální internetové stránky festivalu *Den poezie*: <http://www.denpoezie.cz/>

Wolkerův Prostějov

Na *Wolkerův Prostějov* se naopak interpreti zvou sami. Jedná se totiž spíš než o festival poezie o soutěž v recitaci, kam se soutěžící hlásí. V doprovodném programu se pak můžeme setkat s autorským čtením, koncerty a semináři (např. fyzického básnictví Petra Váši).

Festival má dvě základní oblasti: sólovou recitaci a divadlo poezie. Soutěží se ve třech věkových kategoriích: 15-17 let, 17-20 let a od 20 let výše. Krajská kola probíhají v regionech Prostějov, Olomouc, Přerov, Jeseník a Šumperk, celostátní soutěž pak v samotném Prostějově. Pořadatelé festivalu jsou z pověření a za finančního přispění *Ministerstva kultury ČR* a *Města Prostějova NIPOS ARTAMA (Národní informační a poradenské středisko pro kulturu)* ve spolupráci s oddělením *DUHA (Kulturní klub u hradeb v Prostějově)*. 53. ročník proběhl 15. – 19. června 2010.²¹

Dny poezie a vína

Nadějně a lákavě vypadal nováček mezi festivaly poezie *Dny poezie a vína* ve Valticích. Podle jeho autorů v něm mělo propojit to nejlepší z jižní

Dny poezie a vína
Days of Poetry and Wine *Valtice*

24. 9.-27. 9. 2009

Moravy, tedy dobré víno a poezie. Avšak jeho první ročník, který proběhl 24. - 27. září 2009, byl zároveň asi i posledním. Na můj dotaz, zda se budou konat další, mi pořadatel festivalu, brněnské nakladatelství *Větrné mlýny*, odpovědělo, že se o to snaží, ale je to zatím dost nejisté. *Větrné mlýny* ale od roku 2000 úspěšně organizují největší český prozaický literární festival *Měsíc autorského čtení*, kdy se po celý červenec v Brně a Ostravě

předčítají autoři čeští spolu s autory každý rok z jiné země.

Ve Valticích na Břeclavsku se v roce 2009, zatím jediného ročníku festivalu, zúčastnili básníci z 27 zemí Evropské unie. Z každé země přijel jeden literát a představil své dílo při autorském čtení v rodném jazyce. Českou poezii ve Valticích zastupoval Bogdan Trojak.²² Pořadatelé z agentury a

²¹ oficiální internetové stránky festivalu *Wolkerův Prostějov*: <http://www.klubduha.cz/wp/>

²² oficiální internetové stránky festivalu *Dny poezie a vína*: <http://www.festival-valtice.cz/cz/program>

nakladatelství *Větrné mlýny* chtěli z nové evropské přehlídky udělat tradici, jak komentuje dramaturg festivalu Petr Minařík: „*Vycházíme z toho, že když se mohou potkávat dejme tomu předsedové vlád a ministři zahraničí zemí Evropské unie, mohou se potkávat i básníci, aby zazněl nejen politický, ale i poetický hlas Evropy.*“²³

Poezie bez hranic

Podobnou myšlenku mezinárodnosti měl i festival *Poezie bez hranic*. Ačkoliv se již nepořádá, pro svůj kulturní přínos stojí za zmínku. Festival *Poezie bez hranic* navázal na pět ročníků poměrně slavného setkávání českých, moravských a slezských básníků na hradě Bítově u kastelána a básníka Jiřího Kuběny. Spisovatel, nakladatel a kulturní organizátor Martin Reiner se ale rozhodl uspořádat setkání tentokrát i pro nejširší veřejnost i pro mezinárodní hosty. Velký mezinárodní básnický festival pořádal jej v Olomouci a proběhly 4 ročníky v letech 2001 – 2004. Na festivalu řada evropských i amerických básnických hvězd první velikosti včetně českých legend Věry Linhartové, Egona Bondyho, Ivana Martina Jirouse či Jiřího H. Krchovského.²⁴

Svět knihy

Mezinárodní knižní veletrh a literární festival *Svět knihy* se zaměřuje na propagační podporu českého knižního trhu. Jeho součástí je literární soutěž, předává se *Cena Jiřího Theineira*, jež je určena žijící osobnosti či instituci působící v zahraničí, která svým počinem nebo dlouhodobým snažením významně přispívá k šíření a propagaci české literatury mimo ČR. 17. ročník proběhl 12. – 15. 5. 2011 na pražském Výstavišti v Holešovicích.²⁵

²³ článek: MÁŠOVÁ, Petra, *Nový festival o vínu a poezii ve Valticích*, Tyden.cz, 18.09. 2009 http://www.tyden.cz/rubriky/kultura/literatura/novy-festival-o-vinu-a-poezii-ve-valticich_139339.html

²⁴ oficiální internetové stránky nakladatelství *Petrov*: <http://www.ipetrov.cz/dokument.py?idd=D00000000000001489>

²⁵ oficiální internetové stránky festivalu *Svět knihy*: <http://www.bookworld.cz/cz/menu/uvodni-informace/>

Slam poetry je soutěž v autorském přednesu poezie. Nejde však o tradiční recitační soutěž ani poklidný večer autorského čtení, nýbrž o bouřlivou podívanou s klubovou atmosférou. Ve slamu dochází k přímé konfrontaci autorského textu s publikem, jehož úkolem není v průběhu recitace uctivě mlčet, ale fungovat jako živý element, tleskat, vykřikovat, smát se či interpreta z pódia vypískat. To dodává vystoupení na akčnosti a dynamice. U slamu se z recitátora stává performer, který s publikem komunikuje, navzájem se povzbuzují. Tato interakce je velmi důležitá, protože diváci jsou těmi hlavními posuzovateli výkonu soutěžícího, diváci jsou jeho porotou. Důraz se klade nejen na to, co se sděluje, ale i jak se to sděluje, přičemž hranice mezi literaturou, divadelní improvizací či performancí je velmi nezřetelná.

V Česku se koná tato soutěž na celostátní úrovni, je organizována pod záštitou občanského sdružení *Fléda*. V rozhovoru pro literární měsíčník *Host* 2/2010 popsala ředitelka *Flédy* Lenka Zogatová atmosféru slamu následovně: „*Ve finále v roce 2008 nebyli ani účinkující, ani část publika spokojeni s hodnocením jednoho porotce, proto byl vyzván, aby svůj postoj zdůvodnil na pódiu, a musím říct, že se obhájil výborně. Ta atmosféra je těžko přenosná a mě fascinuje, jak se střídají okamžiky naprostého ticha, kdy se publikum plně soustředí na slova, s výkřiky nesouhlasu, hurónským smíchem nebo případným bučením. Někdy je to jako na fotbalovém utkání.*“²⁶

etymologie

Anglický název *poetry slam* vychází z výrazu *poetry night* (večer poezie). Z hlediska morfologie se tu v rámci konverze slovo *poetry*, jež je primárně substantivem (poezie, básnictví), stává denominálním adjektivem (básnický). Slovo *slam* může být jednak verbem (bouchat, práskat), jehož význam se ve slangové mluvě váže k nějaké formě zápasu či souboje (nandat to někomu, rozcupovat někoho), jednak substantivem. *Slam* jako substantivum se užívá především ve slovníku sportovním či karetním u série turnajů (závod, souboj). Nahrazením slova *night* za *slam* se tedy tento typ přednesu vymezuje vůči tradičnímu pojetí poklidného setkání a profiluje se jako jakýsi „básnický souboj“.

---

²⁶ článek: BALAŠTÍK, Miroslav, *Na slamu je krásné, že se děje v reálném čase: Rozhovor s Lenkou Zogatovou*, *Host* 2/2010 <http://www.casopis.hostbrno.cz/cs/archiv/2010/2-2010/vyber-z-cisla/na-slamu-je-krasne-ze-se-deje-v-realnem-case>

V Česku se užívá přehozeného názvu, tedy *slam poetry*. Tady se slovo *slam* stává adjektivem a *poetry* substantivem, jedná se tudíž o „údernou poezii“. Na můj dotaz, proč slova v názvu prohodili, mi občanské sdružení *Fléda* odpovědělo, že z neznámého důvodu, ale že prý i Maďaři to říkají prohozeně.

Aby však nebyl význam ať už *poetry slamu* či *slam poetry* posunut úplně jiným směrem, je důležité vyslovovat slovo *slam* anglickou [slæm], nikoli českou výslovností [slam]. Taková výslovnost by totiž odkazovala na *slum*, tj. chudinskou čtvrť.

historie

S poetry slam jako protipólem vůči konvenčnímu předčítání v salonu pro elitní skupinu intelektuálů začal americký básník, bývalý stavební dělník Marc Kelly Smith v 80. letech v chicagském klubu *Get Me High*. V roce 1990 byla poprvé zorganizována národní soutěž v San Franciscu. Zúčastnily se jí týmy ze San Francisca, Chicaga a jeden jednotlivec z New Yorku. Od té doby se soutěž rozrostla, trvá 5 dní a posledního ročníku 2010 *National Poetry Slam* se zúčastnilo 76 týmů z různých měst.²⁷ Poetry slam se postupně rozšířil do celého světa. Dnes můžeme její obdoby nalézt v Kanadě, Austrálii, na Novém Zélandu, Švédsku, Německu, Rakousku, Francii, Velké Británii, Švýcarsku, Nizozemsku, Dánsku, Řecku, Bosně a Hercegovině, České republice, Izraeli, Singapuru, Jižní Koreji, Indii a Nepálu.

V Evropě bylo průkopnickou zemí Německo, kde se poetry slam konal od roku 1986, tenkrát pod názvem *Jeder darf mal* (Každý může jednou). Do Česka se slam dostal přes Německo. Český emigrant a legenda mnichovské scény Jaromír Konečný byl v roce 2003 pozván brněnským básníkem, prozaikem a nakladatelem Martinem Reinerem na mezinárodní festival *Poezie bez hranic* v Olomouci, v jehož rámci proběhly první tři ročníky finále.²⁸ Celonárodnímu kolu soutěže *Slam poetry* v roce 2003 předcházela dvě regionální kola v Brně a Praze. Od roku 2004 se rok co rok uskutečňuje deset regionálních kol, a to v Praze, Brně, Olomouci, Ostravě, Plzni, Hradci Králové, Českých Budějovicích, Třebíči, Liberci a Ústí nad Labem. Od roku 2005 přešlo finále do brněnského klubu *Fléda*. Celostátní soutěž pořádá občanské sdružení *Fléda* za podpory *Ministerstva kultury ČR* a statutárního města Brna.²⁹

---

²⁷ oficiální internetové stránky soutěže americké *National Poetry slam 2010*:
<http://www.nps2010.com/teams.htm>

²⁸ článek: SMITHKO, Sabine, *Slam Poetry! Slam! Vykřikuj své básně na publikum*, LitENky, roč. 5, č. 1 (33), 24. 11. 2008 <http://www.litenky.cz/clanek.php/id-2246>

²⁹ NOVOMĚSTSKÁ, Ivona, *Myslím, tedy slam*, Literárky 2008 / č. 48
http://www.literarky.cz/index_o.php?p=clanek&id=6079&rok=2008&cislo=48

současnost

Slam poetry je charakteristická tím, že vystoupení se děje teď a tady, v reálném čase. Interpreti velmi často reagují na aktuální dění či přímo na atmosféru v sále. Slamer musí mít tvůrčí potenciál a schopnost interakce s publikem, počítat s tím, že diváci jsou součástí básně. Musí být svým způsobem silná osobnost, aby v této zkoušce uspěl.

Slam poetry je přístupná pro každého, kdo má odvahu vystoupit se svou poezií před aktivní publikum, a tak se mezi slamery najdou skuteční talenti i exhibicionističtí blázni. Minulé ročníky ukázaly, že spektrum vystupujících je opravdu široké, od zavedených básníků po beatboxery a MC hiphopových kapel, a proto jsou styly i témata velmi rozličná.

Soutěž probíhá ve dvou kolech. Na začátku si soutěžící tahají pořadí, podle něhož chodí v prvním kole, ve druhém pak jdou zrcadlově obráceně. A to proto, že porota má ze začátku, kdy ještě nemá srovnání, tendenci s body šetřit. Porota jsou diváci náhodně vybraní z publika, jsou jim rozdány číslice od jedné do desíti a po každém výstupu účinkující bodují. V druhém kole si diváci číslice pošlou dál a tím je vybrána porota nová. Důležitou roli má také moderátor, ten má umocňovat atmosféru. Když se třeba sejde pár špatných soutěžících za sebou, má publikum vyburcovat, roztleskat apod.

Soutěžící je limitován třemi jasnými pravidly: musí recitovat svůj vlastní text, nesmí používat žádné rekvizity a musí dodržet časový rámec 3 minut. Jinak nemá žádná omezení tématu, formy, žádné zákazy sprostých slov, politicky nekorektních, xenofobních či rasových narážek. K této svobodě projevu se vyjadřuje organizátor pražského a plzeňského kola Tomáš Kůs v rozhovoru pro rádio Wawe: *„To je samozřejmě nebezpečný. (...) Ty pravidla jsou tak volná, že tam ten interpret dostane 3 minuty v podstatě na cokoli a nejde ho nijak z toho pódia dostat ven a zastavit. A nám se třeba stalo letos v Plzni – jsem byl z toho trošku nešťastnej, byl jsem šťastnej z toho, že přišlo přes dvě stě platících lidí, což byla úplně neuvěřitelná atmoška, ještě y to tam děláme na takovém starém nádraží secesním, takže ta atmosféra byla úplně super – ale měl jsem z těch lidí už trochu pocit jako, že jdou vopravdu na*

tu show. A možná to zavinila jedna věc, že před, tuším, dvouma rokama tam zvítězil kluk, kterej na tom pódiu hrál roli, hrál roli takovýho ministerskýho úředníka. A ve druhém kole se vlastně dostal k tomu, jakože k té absurditě, že ten ministerský úředník ukázal, abych to tak řekl nesprostě, zadek.“³⁰

Vítěz regionálního kola obdrží výhru spíše symbolickou. Tisícikoruna mu poslouží spíše jako jízdenka do republikového finále v Brně, kde se ale soutěží již o slibnou částku 30 000 Kč. Jak Kůs v rozhovoru dále zmiňuje, v Česku je slam poetry zatím „malým rybníčkem“. Básníků, kteří se jí opravdu věnují, není velké množství. Většina soutěžících se účastní jednou a dále už nepokračují. Existuje také pravidlo, že, kdo vyhraje celostátní finále, ten se nesmí v příštím roce soutěže zúčastnit. Organizátoři se snaží, aby se interpreti obměňovali a našly se nové talenty. Vítěz celonárodní soutěže má však po celý následující rok pomyslnou korunku, jezdí pak celý rok po regionálních kolech jako předskokan a po jiných akcích. Krom národní soutěže ve slam poetry začalo občanské sdružení *Fléda* také pravidelně pořádat různé exhibice a jamy, spolupracuje s kulturními festivaly i se zahraničními organizátory i slamery. Podařilo se taky vytvořit jakýsi tým slamových básníků, z nichž někteří se už těší poměrně velké popularitě a bývají zváni na nejrůznější akce. Je to třeba Bohdan Bláhovec, který slamoval na prestižních akcích v Německu, Rakousku nebo Švédsku nebo Bio Masha, jediná známější žena českého slamu, která vystoupila s velkým ohlasem v Rakousku a Španělsku a v březnu 2010 v Maďarsku zvítězila na mezinárodním *Tilos slamu* v Budapešti. Jan Jílek, vítěz z roku 2008, slaví úspěchy v Rakousku, a Jakub Foll je iniciátorem spousty akcí především v Praze. Soutěže tedy pomáhají najít zajímavé osobnosti, ale až další vystoupení ukážou, zda jde o skutečné tvůrce.

³⁰ rozhlasový pořad: MAYEROVÁ Veronika: *Slam Poetry - Tomáš Kůs*, ČRo Radio Wave, 26. 11. 2007 v 15:42 <http://www.rozhlas.cz/radiowave/session/zprava/401456>

slam na „youtubu“

Záznamy vystoupení jsou publikovány na internetových stránkách www.youtube.com. Každý, kdo se na slam chystá, ať už jako divák, či účinkující, se s ním pravděpodobně poprvé setká právě tam. I my se nyní vydáme na cestu do hlubin slamerské, na videu zaznamenané, minulosti:

Celonárodní soutěž Slam Poetry 2009

Ondřej Macl, vítěz celonárodní soutěže 2009, v prvním kole slamoval na téma aktuálního fenoménu virtuálna a jeho účinků:

*„(...) Je to chrám, kde jsem papež,
je to láska, která nelíbá,
je to můj, snad mě chápeš,
oltář značky Toshiba. Bůh facebůh!
Na záda mi vlezte, kdo jste sami,
přátel mám přes dvě stě!
I můj táta je na facebooku! Aaa,
abych tě líp znal, ty můj kluku.
Ikon víc než v kostele na zdi.
Na ploše i tři koše: papír, sklo a plasty.
V brejlích zrcadlí se maily, google – informací štrúdl,
aspoň tři roky přidávají si děti na serveru Líbím se ti
a Photoshop zmákně smazat všechna akné.
Na ISu jsem zdolal fázi zápisu.
V super hrách jsem nandal 3D tenisu.
Vyměňme virtuálno za sny!
Sdílejme se a budme krásní!
Studujme, pracujme, žijme přes net,
je pohodlné stát se vězněm. Zakrňme!
(...) Nechodme do hudebních klubů,
zpívejme na Youtubu! (...)“³¹*

Slam Poetry na FSS (fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně) 2009

Miroslav Kynčl, vítěz soutěže, si ke svému výstupu zvolil téma – přítomným divákům bezprostředně vlastní – jejich fakultu. Hned v úvodu se představuje:

---

³¹ <http://www.youtube.com/watch?v=yEHnC1wb8cM>

*„Jsem studentem žurnalistiky, tady přímo nahore, v pátym patře,
a můžete mi věřit, že se člověk do těch schodů pěkně nadře,
ale právě pro ten pravidelný pohyb,
mají žurnalistky ty nejvíc sexy nohy.“*

Agituje za v publiku všemi vítanou věc, totiž, aby se na chodby pořídily měkké pohovky:

*„Vždyť to ani ve skutečnosti není zálet,
my se chceme spolu jenom nahore na fakultě válet!“*

Následně popisuje atmosféru ve škole:

*„Asi jsem neměl mysl dostatečně lživou,
páč jsem nikdy úplně nezapadl do kolektivu,
každý byl nasraný, pořád učit, učit, učit,
kam se podívám, tak Armani, Gucci, Gucci, Gucci.
Všichni chlapi pilní jako včela,
a ženské, co říct, prostě pravé od Matela.“*

A jako závěrečný bonmot dává zkratce fakulty FSS nové významy:

*„Fakt Super Sonič, ty jo!
Fajnové Skejtové Sukně.
Famózně Stavěná Stehna.
Flaška Sladkých Sračiček.
Fajnšmekři Sedmkrát Sleva.
Feminismus Stoprocentně Sdílím!
Frajersky Sundávám Spodky (=Fingl Starého Striptéra).
Fantagiro Svlíká Sukni.
Finální Sonda Spolužaček: Frigidní, Sešlá, Scuchnutá.“³²*

Při stejné události, Jakub Foll, vítěz celonárodní soutěže 2007, v rámci své 9 minutové exhibice navazuje ve stejném duchu: příběh jeho vystoupení se odehrává na fakultě. Aktuálnost ovšem přivádí do nejvyššího možného stupně tím, že reaguje na věty vyřčené svými předchůdci. Zpočátku skoro nemluví. Přeshlapuje. Diváci se ale baví. Následně se vtělí do dvoj až trojrole. Ve výklenku výtahu jakoby jezdil výtahem – s žurnalistkou s krásnýma nohama:

*„Nejsi ty ta žurnalistka, co má krásné nohy? Jakože jedeš výtahem?
– Nefungují schody.“*

---

³² <http://www.youtube.com/watch?v=iaxVlvYvmlc&NR=1> a
<http://www.youtube.com/watch?v=j3eKvx7mtRc>

Projíždějí patro po patru a Foll vtípkuje na každý obor či oddělení, které se v tom patře na fakultě vyskytuje. V nejvyšším 5. patře pronáší:

„Na velmi tvrdých seslích, žurnalisté skleslí, dumají nad svými hesly, jakými vesly budou vpředu pádlovat. Co si, hoši, počnem? O čem psáti, o čem?“

Po úvaze na téma, že když je člověku blaze, přestane přemýšlet, že když se mu dobře sedí, přestane řešit problémy, vyzývá, ať necháme žurnalisty dále sedět na jejich tvrdých židlích! Aby je to spíše nutilo do terénu: *„do terénu!“* A aby dál běhali po schodišti fakulty, tam a zpátky, a přinášeli živou pravdu z každého patra *„nepokroucenou měkotou!“*

Je to úžasná ukázka improvizovaného divadla ve verších. V jeho výstupu je i postava, ztělesňující téma aktuální napříč věkům, téma pražsko-brněnské rivality. Z výtahu vystoupí sebevědomý mladík, načež Foll imituje pražský „přízvuk“:

*„(...)Přijel jsem z Prahyyy,
vyřešit mezinárodní vztahyy (...)
protože Brno se mi stále více líbí,
Brno stále má své chyby,
ale není jich tolik jako v minulosti,
Pražané jsou zde vítanými hosty,
čím dál častěji,
zvláště Pražané brněnského původu
a dalších nadnárodních původů,
na úvod to stačí a tolik k mému úvodu (...).“³³*

Celonárodní soutěž Slam Poetry 2007

V roce 2007 v celonárodní soutěži zvítězil Jakub Foll. Pochází z Frýdku-Místku, ale studuje v Praze, účastnil se proto pražského regionálního kola. A jak to sám později komentoval,³⁴ při příjezdu na finále do brněnské *Flédy* mu mnoho lidí okolo *Slam Poetry* řeklo, že to v Brně nikdy žádný „Pražák“ nevyhrál, že být v Brně jako vítěz pražského kola je velkým handicapem. On toho využil a svůj výstup začal následovně:

³³ <http://www.youtube.com/watch?v=Fu0dGC3vR9s&feature=related>

³⁴ článek: PERLA, Jan, *Nejbliže z mých rolí je mi ta ženská, říká Jakub Foll: Rozhovor s Jakubem Follem, vítězem Slam poetry 2007*, Blog.Respekt.cz, 14. 2. 2008
<http://perla.blog.respekt.ihned.cz/c1-46017030-nejbliže-z-mych-rolí-je-mi-ta-zenska-rika-jakub-foll>

*„(...)Sem letos zvítězil v Praze,
to, jak jsem pochopil, se tady platí draze.
Jenomže já, já jsem synek z Frýdku
a nemám klopou a nemám v ní kytku,
já nemám ani sako, já jsem z Frýdku pako.
Já jsem z Ostravy, já su synek zdravý!
Předsudky ať každý odloží,
matka byla sekretářka v Porubě a otec rubal v podloží.
Jsem Péti Bezručě odnoží! (...)“³⁵*

Svou výhru si vyimprovizoval. V druhém kole na pódiu skládal báseň na základě slova „slovo“, vyřčeného slečnou Janou z publika.

Poezie je také hra. A slovní hříčky, vytvořené na základě fonetické podobnosti, jsou ve slamu časté a oblíbené. Moderátor večera celonárodní soutěže Slam Poetry 2007, Jakub Žáček, který se u fanoušků slamu těší stejné popularitě jako její vítězové, jich při závěrečném vyhlášení vítěze užil hned několik:

*„Už dost toho vzájemného míření
jednoho na druhého,
slam [slæm], tlam, slam [slæm], tlam
Myslím, tedy slam [slæm]!
Každý svou vlastní vírou rozorán,
a tak teď já tady, v rámci náboženského smíření,
otvírám bibli dokorán!“³⁶*

Každý slamer volí jiný styl. Jedni čtou připravené texty z ruky, jiní je recitují z hlavy, ale na pódiu se objevují i freestylové improvizace. Takovým pionýrem básnické improvizace je u nás Bohdan Bláhovec z Plzně, jemuž fungují myšlenkové pochody neuvěřitelně rychle. Přenesením do klubového prostředí se soutěž otevřela více lidem a neformální prostředí napomohlo jistě uvolněnosti formy a projevu. S básnickou improvizací se dnes setkáváme častěji a publikum tuto formu upřednostňuje. Není to ovšem úplně jednoznačné, vítěz z roku 2008 Jan Jílek si své texty připravuje a také Ondřej Macl, student, pocházející z Hradce Králové, vítěz z roku 2009, měl připravené texty. V rozhovor pro měsíčník Muni (Masarykova univerzita) 1/2010 popisuje, čím na diváky zapůsobil: „Někdo hodně improvizuje, já moc ne. Mám připravenou kostru, nesouvislý text, a zbytek se dá z velké části obměňovat. Takže na Flédě jsem mluvil například o ISu nebo o Davis Cupu, který se zrovna hrál.“ Že by ostatní o hodně převyšoval, to ale Macl odmítá. „Přišlo mi, že kromě Vladimíra Vacátka, který skončil třetí a jednou už

³⁵ <http://www.youtube.com/watch?v=Bt2LerZQJ3c>

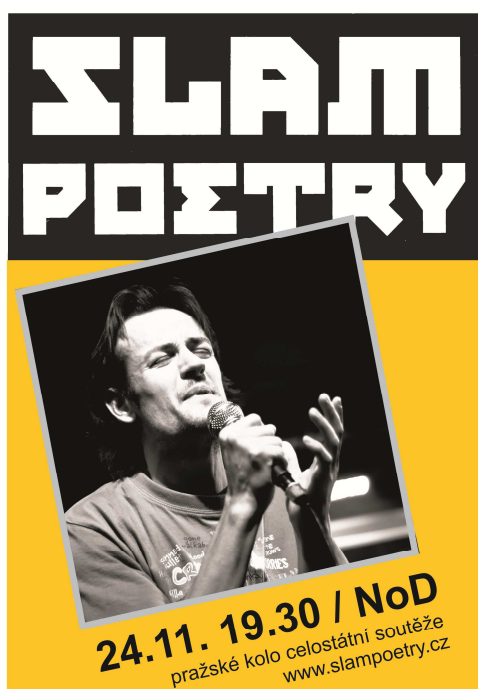
³⁶ <http://aktualne.centrum.cz/video/?id=116289>

i vyhrál, se ve finále potkalo hodně nováčků. Hodně těch dobrých lidí vypadlo v semifinálových kolech a ani loňský vítěz, shodou okolností můj kamarád z gymnasia, se letos kvůli svatební cestě nemohl zúčastnit. “ I když by sám sebe za exhibicionistu neoznačil, slam bere jako cestu, jak se dostat do povědomí lidí. „Píšu básničky a písně. Před rokem moje básničky na publikum moc nepůsobily, dokonce už jsem se ani nechtěl znovu přihlásit, ale pak se mi to rozleželo v hlavě. Přece jen je to sebepropagace.“³⁷

Reportáž ze Slam Poetry z 9. pražského regionálního kola

datum: 24. 11. 2010

místo konání: experimentální prostor NoD Roxy, Dlouhá 33, Praha 1

9. pražské regionální kolo celostátní soutěže *Slam poetry* neslo podtitul *aneb dost bylo druhých míst*, čímž organizátoři reagovali na zakletí druhých míst, která jsou pro vítěze pražského kola v brněnském finále typická. A zároveň tím povzbuzovali účinkující lepším výkonům i diváky k lepšímu hodnocení.

Dvanáctka přihlášených se za večer dvakrát prostřídala na pódiu a sedm a v dalším kole jiných sedm náhodně vybraných diváků společně rozhodovalo svým bodovým přidělem o tom, kdo nejprve postoupí do desetičlenného finále, a pak i o konečném vítězi, který bude reprezentovat Prahu 4. prosince na celorepublikovém finále v Brně. Celým večerem provázela ztřeštěná moderátorka Tereza Hašek a organizátor Tomáš Kůs v pozadí dbal na dodržování pravidel, měřil čas a sčítal body.

Pravidelný slamer pod jménem Havel Husák začal svůj výstup textovou výpůjčkou Jana Wericha: „*Když už člověk jednou je...*“, popsal prostor, ve kterém jsme se nacházeli, co se v něm má odehrávat, kdo tam je, zdůraznil přítomnost hlavní organizátorky soutěže Lenky Zogatové. Ale hlavně poskytl nám podrobný návod, jak správně ve slamu improvizovat. Ideální výsledek

³⁷ článek: FOJTŮ, Martina, *Student FSS vyhrál finále ve slam poetry*, MUNI, 22. 1. 2010 http://info.muni.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=1699&Itemid=96

takového projevu přirovnal k výstřední architektuře Jana Kaplického (ten se dostal do všeobecného povědomí díky svému návrhu Národní knihovny, připomínající chobotnici). Vše nakonec uzavřel větou, že ale jeho vlastní vystoupení improvizované nebylo...

*„Když už člověk jednou je v Roxy Noudý,
v Roxy Noudý všemi oudy se do té poezie pust’.
Když už jsi jednou v klubu, tak si otevři hubu!
V tomhle klubu se přece musí něco hrát,
něco, co člověku pomůže se zorientovat.
A přejít tu propast po laně,
improvizovaně, improvizovaně...
Mohlo by se zdát, že je to drama,
stačí ale nějak chytnout první slova.
Je tu vedro, je tu moje máma,
pivo, vajgly, Lenka Zogatová...
A Zogatka se mojí mámy chytí
a už to spolu, smažej z voleje
že to není možný? Vole, je!
Normální nesnesitelná lehkost bytí.
Improvizace! Improvizace je přirozená!
Kuchyň vytíráme taky bez mapy,
bez scénáře rodí skoro každá žena,
a když třeba ženský ječe na chlapy,
děje se to více méně bez přípravy.
Vždyť po hospodách melou jen tak z hlavy
a když pak cestou domů padaj do pangejtu,
taky se to děje bez nějakýho glejtu.
A když pak do bytu přitáhnou lolitu,
spoléhaj na čirou spontaneitu.
Slam je přímej přenos, jen tady a ted’,
nemusíš všechno umět pracně nazpaměť,
žádný přesný formy, kde se přesně staráš,
piš to organicky, jak Kaplický garáž.
Když se něco řekne, uplave to v čase,
takže i když kecáš, je to rychle passé.
Laso v hlase lysá, Lea bita!
ať to hlavně lítá, ať to hlavně lítá.
Až bys měl dvanáct na formu jednolitou,
votvřený místa zkoušej uzavřít.
Kaplický se potká s matkou nad lolitou,
vytřou spolu kuchyň a my můžem jít.
Je to velkej pocit tvořit v tuhle chvíli,
napojení na vás, na kosmický síly,
v ústech přežvykovat guláš osudu*

*ochočít si téma navzdory všem trémám,
někdy mě až mrzí, že tu schopnost nemám... “*

Ondra Mrázek uvádí svůj kousek slovy: *„Já jsem zastáncem
progresivního směru ve slamu. Tak zvaný psaslam. To znamená, že já vždycky
napíšu speciální báseň pro ten kterej večer a pak ji čtu z papíru.“* Ve svém
projevu pak také mluví o aktuálním časoprostoru:

*„Stal se mi malér, propil jsem prachy,
ale pak řek jsem si, jaký pak štráchy,
večer si zajdu do Roxy, do NoDu
a budu pokoušet štěstí, náhodu.
Je tu dnes sakumprásk dvanáct slamerů,
jedenáct z nich možná se štěstím naseru.
Slameři budou vzteky křivit huby,
já budu drtit slova mezi zuby.
Syrová žvýkat je jak šaman z Afriky
a pak z nich udělám bubliny veliký.
Veliký, duhový, chytím je do ohlávek,
slova se roztančí pod vlivem lysohlávek.
Zdravím vás milá poroto
a chtěl bych vás poprosit o toto:
Rozsviňte všechny své svíce,
dejte mi bodíků víc a více.
Má duše samou láskou jak meluzína kvílí,
čas běží, letí, řítí se a ke konci se chýlí.
Chci jako lípa časem plout a jenom zaševelit listy.
A to je konec, už nemohu dál čísti.“*

Úplně jiným směrem vál vánek, jehož autor, pod číslem 9 a pod
uměleckým pseudonymem Básník Ticho, dříve bydlel v mediálně známém
squatu *Milada* (jeho obyvatelé byli vyhnáni). Způsob, jakým se vyjadřoval,
připomínal surrealismus, byla v něm recese i provokace, jež jsou i ve jméně,
pod kterým vystupuje, a očividně i v jeho životním stylu.

*„Jo, už nejsem ta jednička, co jsem býval. Dneska už jsem jenom
devítka. Namířená do středoticha. (ticho) Jsem slamer, protože slum byl
srdcem mého života. Možná víte, že jsem ze slumu, kterej se jmenoval Milada.
Ale ta je teď' zazděná i s máma básněma. A už z ní místo ticha houká jenom
podhoukaná sova.“*

*Za pár tejdnu budu mít narozeniny. Chtěl jsem vám to říct. Celou dobu,
co jsem jel tramvají, jsem si sliboval, že na to nezapomenu. A až budu mít ty
narozeniny, tak hlavním programem, prosím pěkně, bude velká světelná
show! Zatmění slunce! A toto znamení bohů může skvělé porotě jasně*

doporučit, kdo byl po celá ta léta tím pravým básníkem, prorokem a slamerem.

Jsem ticho. (ticho) Jsem ticho před zvukem, jsem ticho po zvuku! Uááá! Jsem ticho peří, puklých srdcí, sklinba kostelních zvonů, lesních zvonků, neúplatná modř, jejíž slza kane až z anděla. Máš snad něco proti lesním zvonkům? Ty smrtelný pakose?! Vražedný tichohorem nočních dvorků, kam bodlinatí páni ježci tlapou z parků na svůj věčný fluj, jak do kina. Jsem ticho, co jsi nechtěla. Jsem improvizované ticho, co letí z tykadla do tykadla. Jen já vím, kde Pénélope Cruz skrývá své nahoty. Jen já vím, že po třech vodkách už Al Pacino neví, jak se kmotr jmenuje. Ale jsem ticho. Po výbuchu atomové bomby na Florenci, když ji tam odpálili náboženský psychomati, vymačkaní vykačaníci. Jsem ticho stříbrných jahůdek. Zabalených v nukleárním celofánu. Jsem ticho starýho dědka, co se belhá v parku. Jsem šunkový ticho, co tě zabalí. Jsem ticho tří opic, co s Helenou Vondráčkovou křičí na poli. Jsem ticho, co letí z linky do linky... “

V 2. kole Sláva Mazanec parodizoval novodobý fenomén sociální sítě facebook a s ním spojené pozérství. Jeho vlastní pózou byla postava siláka z animovaného seriálu *Kačeří příběhy*, hrdiny (vzhledem k věkovému průměru přítomných v sále) našich dětských let:

„Na facebooku přihlásit se mazi tečka sláva zavináč seznam cézed, heslo snadužsiměněkdopřidá, oukej. Koukej! Zpráva. Máš už přátele. Sbíráám si je jako ash pokemony, čím víc, tím líp. Prohlídnu si fotky. Paráda, úžasná kočka, pod ní komentář: Nepřipravená. Namalovaný vlasy. Vlastně řasy. Vyretušovaná. Zastihl jsi mě zrovna po probuzení. Tímto děkuju Báře za její fotky v páře, kvůli kterým jsem si stornoval placenej pornokanál. Na facebooku miluju to, že si tam můžu psát, co chci. Napíšu, že mam dva metry. Napíšu, že jsem hezkej. A nikdo to neví, protože fotky si taky změním, jsem tam jako Rambo McKvák.“

Ač působil mladý Honza Kristanov s aristokratickým přednesem zprvu nesměle, nechal záhy posluchače nahlédnout do svých důvěrných myšlenek. A přítomné dámy dojalo jeho jakési intimní gentlemanství, touha uspokojit druhého, ne sebe.

„Když mi bylo deset, můj hrdina byl Paul Van Dyk. Ted' je mi vlastně dvacet a můj bůh je Gigi di Agostino. (...) jeho dcera je diskokoule. (...) Když jsem v zájezdních hostincích, bojím se chodit na záchod, je to pro mě tak trošku morální kříž, který se táhne na svou Golgotu pisoárů, a bojím se a doufám, že někdo tam snad páru a já se budu moci spokojeně vyčůrat. Dost často se bojím, že vedle mě bude krásný penis. A dost často se bojím, že s tímto mužem jsem kdysi v mém mládí, když mi bylo osm let, ne že hrával tenis, ale na záchodcích jsme se přestřelovali pohledy a já vyhrával. Ted'

doufám, že jestli postoupím, budu mít další peníze na plastickou operaci. Pak stanu se honorací mezi penisy. Pak stanu se králem mezi penzisty, kteří už na Motole na áru nebo na eldéence, vyprávějí smutně žence, kolikrát denně ona byla šťastná, budu vítězit. A budu smečovat do pisoáru vedle stojících. A budu snad ten převtělený hřích a budu jablko, ze kterého ukousla Eva. Paradox, že? Vždycky každá žena touží být uspokojena co možná nejvíce a nejčastěji. Ale jak já se svými drobnými žesti v orchestřišti zahraji sonátu, kterou napsal Bach v šestnácti, když já ani ve dvaceti neznám to tajemství, které je vlastně základním mottem světa, je to jenom jednoduchá věta: Ach. Na konci zbývá jen to krásné usínání spolu, kdy jeden klesá dolů ve svém přirození a druhý stoupá nahoru v elektrických výšinách. Ale tohle je vlastně jako házet hrách.“

Havel Husák při svém druhém vstoupení parodizoval jiný současný fenomén. Domácí návštěvy členů náboženských sekt. Parodizuje jejich přesvědčovací metody, abychom se stali také členy, vlezlost i argumentaci, založenou na ryze praktických a pragmatických důvodech.

*„Zazvonil jsem mu u dveří a von, že prej furt ňák nevěří.
Já mám blízko k bohu, tak jsem tam vrazil nohu,
a povídám mu: Mohu? Tak uvař třeba čaj!
Tak buď ti to já vysvětlím, nebo bratři vytmaví.
Já přece, bratře, dobře vím, že tě ten život nebaví.
Tak buď už vod tý dobroty a nerejpej furt do hmoty.
Dyť pro tebe, ty, zlobo, ty, von na tom kříži dojel!
Kamkoli ať běžíš, furt je s tebou Ježíš,
kamkoli ať běžíš, furt je s tebou Pán.
A my, co máme štěstí, jsme v klajmu,
mu vyřizujem reklamu, věř mi, že tě neklamam,
proto stojím za to.
Bude konec světa, říkala to teta
- strejc je velký zvíře.
Bude hnusný počasí a sám se člověk nespasí.
To říkají vědci, věštci, svědci a všem to na chlup souhlasí.
Já a pár tisíc kumpánů, víme, chápeš, jako vo paktu.
Klidně přiberem tě do plánu, ale musíme bejt v kontaktu.
My máme voko u Boha, a čím víc duší získá se,
tím blíž je ti pak vobloha, v tom pořadníku ke spáse.
Je to forma pomoci a psali to už proroci.
A v případě, že lhali by, je to aspoň forma alibi.
Vidíš Bibli na tom stole, k tý se musíš pořád vracet!
Víš vůbec, co je v kapitole dvě děleno dva a dvacet?!
Tak tu chytني dveře a přemejšlej vo pokoře.
Je nás teda moře, ale ještě se tam vejdeš.
Mám, myslím, štěstí, za dva dny už třetí, kdo v tom jede,
to jídlo bylo bezvadný, ta kniha stojí dvěšestšede.*

*No scházíme se ve středu, tak ti to říkám dopředu,
vem děti svý i sousedy. A umíš nějaký písnička?
(zpívá) Vždyť kamkoli ať běžíš, furt je s tebou Ježíš.“*

Malá blondýnka Bio Masha – tak zní její slammerské jméno – zas pustila doslova kulometnou palbu slov na principu volného proudu vědomí. Jak ze sebe Bio Masha chrlila myšlenky rychlé jak stíhačky, rým dělala tak, že k přídatným jménům, v hovorové češtině končící na –ej, na konci následujícího verše vyřkla citoslovce hej nebo oukej.

Větou „*Je to v pohodě, svět je super*“ reaguje na otřepaná klišé, jež vyslovujeme dennodenně, protože je považujeme za správná, ale s realitou nemají pranic společného. Mluví o světě, jaký doopravdy je, ale tak trochu obrazně. Pomocí jmen Dylan, Steve, Andrea a Kelly, hrdinů amerického seriálu *Beverly Hills 90210* (seriál z dospívání většiny přítomných), vysvětluje chod světa. Že z každého „hezouna“ se stane „nafoukanec“ a že pokud se bude dívka starat více o vzdělání, nežli o vzhled, je v nevýhodě. Carrie Bradshawová je zas hlavní postavou seriálu *Sex ve městě* (z naší dospělosti). Ten je o čtyřech svobodných Newyorčankách a jejich partnerských vztazích, jejich chování se ale od jejich třiceti do čtyřiceti let nikterak nevyvíjí.

Bio Masha následně pracuje v uměleckém tvaru se vzpomínkou na své mladé rodiče (tedy návrat do útlého dětství) v období těsně před Sametovou revolucí, kdy Němci přijíždějí do Prahy trabanty. Všemi těmi odkazy na různá období života působí na divákovo emotivní vnímání formou nostalgie. Když si totiž vybavíme seriály, hračky a události našich životů, nutně se nám z předvědomí vyloupávají jiné vzpomínky a pocity a projede námi celá atmosféra toho jistého životního období. Stejně jako v Proustově *Hledání ztraceného času* se celý kolotoč jeho vzpomínání a vybavování odvíjí od chuti madlenky namočené v lipovém čaji, tak od seriálu z dětství se v naší mysli začne rozvíjet celá paleta asociací.

Pak mluví k muži, kterého miluje a bezmezně obdivuje. Z jejího popisu je ale cítit, že je to jednak pozér-intelektuál a že je zženštilý, což je také fenomén dnešní doby – muži jsou dnes z různých důvodů jemnější ve všech sférách. Ve chvíli, kdy jí už její milý není schopen zodpovědět její otázku, kdo bude tím, co zná odpověď na všechny otázky? Tituly Ing. SCs. PhDr. představují současného českého prezidenta Václava Klause, z kterého si obecně mladí a o to více mladí umělci dělají legraci pro jeho výroky.

*„Je to v pohodě, svět je super, hraje všema barvama, všema kolorama.
Jak říká řidič autobusu, všechny barvy jsou si rovný,
všechny lidi jsou pro mě zelený, ale ty tmavě zelený dozadu!
Všechny pohlaví, a každá z nás to ví, všechny pohlaví jsou si rovný.“*

*Je trošku výhodný bejt jinýho pohlaví, každá z nás to ví.
 Z každýho Dylana se vyklube Steve, a když to vím, je mi líp.
 A pokavad' se Andreo nestihneš změnit včas na Kelly, seš holka v prdeli.
 Carrie Bradshawová, kerá storky vypráví, kerý nejsou pravdivý,
 kerýma jenom krmí zrní barvený krví - žereme ho všichni...
 A jestli je to moc osobní, tak ty příběhy jsou pravdivý,
 jenom ty lidi, o kerých se vypráví, mají změněný příjmení.
 Takže, já říkám, ty seš ten pravej, ty seš ten pravej, co mi to řek,
 hej, tak se mě zeptej. Já miluju to, co říkáš, protože já jsem taky trochu
 přemejšlela, a nejsem jen tak, že bych tě jenom balila,
 já jsem trochu přemejšlela...
 Víš, já jsem četla Finka, trošku z toho blinkám,
 ale já jsem četla Finka, že vim, že se to čte Fink.
 A na co se tě zeptám, tak jako máma se zeptala táty,
 proč ti Němci jedou těma trabantama, von řek,
 voni jedou za svobodou, víš a vona říká: Ahá, a jó, Romane, a jó,
 tak to je pravda, tak jdeme taky protestovat.
 A já říkám, nejsem jen tak sama, co by chtěla jen tak doma onanovat,
 já se tě prostě ptám, normálně, jak to je, jak svět funguje, jedničky a nuly
 a ty mi říkáš, víš, já jsem emancipovanej, já jsem feminista, víš.
 Hele, mám tady super překlad, pár vět, Elfriede Jelínek, a hned ten svět,
 hned mi to došlo, ty seš ten pravej, dochází mi dech.
 Potkala jsem tě na schodech, pak ti to říkám vleže na zádech:
 Ty seš ten jedinej, ten pravej, jedinej, rozumnej, emancipovanej.
 Svět hraje všema barvama, hej, jsme si rovni, oukej, ...
 (bujarý potlesk) Já to chci říct celý!
 Že každá z nás tomu rozumí, že všechny barvy jsou si rovný,
 všechny pohlaví jsou si rovný, nikde nikdo nehladoví,
 svět je celá barva taková, kdybych chtěla bejt holka blbá,
 tak se na to zeptám prezidenta, a zeptám se ho,
 jak mám přihrávat, jak mám hrát a Ing. SCs. PhDr. mi to řekne!
 A tak já se na to zeptám tebe: Prosim tě, nevíš, jak fungujou motory?
 A ty na mě koukáš a vim, že miluješ všechno francouzský,
 seš básník, francouzskej, a když na tebe myslím,
 tak mi v krku zvoní Bonduelle. Víš, ta plechovka, olizuju to jazykem,
 olizuju to jazykem a myslím na tebe, bejby!
 A chtěla bych to říct francouzsky, ale nejde mi to říct úplně pravdivě,
 když na tebe, hochu, myslím, že když na tebe myslím, mám hlubokej hlas
 že když na tebe myslím, drtim pyrė, chtěla bych to říct francouzsky,
 ale nejde mi to říct úplně pravdivě, když na tebe, hochu, myslím, ...
 (bujarý potlesk) Ne! Poslouchejte!
 A že je to pravdivý, seš básník, francouzskej,
 A nejseš jen takovej, že byses lekl nějaký blondýnky, hej, hej!
 Ale vona, ta moje kamarádka je taková jiná, že jo?
 Vono se to pozná, vona má takový pohyby, jiný!*

*Ne, že by je před zrcadlem cvičila... Vona je celá taková celá jiná.
Vona taky trochu četla, vona četla Baudelaira, vid'?
Vona sice vod Baudelaira zná jakože jenom Baudelaira, ale miluje ho!
Já neříkám, že jsem dovopravdy četla, jó,
stihla jsem jenom romány, sem tam horoskopy...
A taky jsem taková podivná, ale vždycky se tě ráda zeptám, víš?
Já jsem ta holka, kerá naslouchá, já jsem taková ta tvoje kamarádka... “*

Nejvíc bodů od poroty nakonec získal a soutěž tak zvítězil dvacetiletý Honza Kristanov. Je z Prachatic, v Praze studuje bohemistiku a pracuje pro hudební portál *badzone.cz*. Své vítězství však přijal rozpačitě. Okomentoval jej slovy: *„Biomášina dnešního večera byla Bio Masha a já nesouhlasím a kategoricky odmítám svoje vítězství, protože ženský pohled na věc a Virginia Woolfová 21. století, to nejsem já! Já nejsem ani James Joyce a nejsem ani jeho Odysseus na tisíci stránkách minimálně rozbitých. Je to Bio Masha, která vlastně sňala z dnešního večera a z nás všech, pyšných lidí, ten prazákladní hřích, protože ona, ona uchopila, ona přinesla nový pohled. Ne já, byla to ona!“*

Moderátorka Tereza Hašek a vítěz Honza Kristanov

Pro vítěze to byla první zkušenost na slamovém vystoupení. V rozhovoru pro *Pražský deník*, který vznikl těsně po skončení večera, na otázku, jak se na vystoupení připravoval, odpověděl: *„Nepřipravoval jsem se vůbec. Jediná příprava byla, že jsem prohlížel videa na webu a tam jsem zjistil, co je slam.“* A na otázku, jak se bude připravovat na celorepublikové finále: *„Připravovat se nebudu. Mně to připadá nefér k odkazu samotného slamu. Prostě uvidíme, jak se zadaří.“*

Zmiňovaná Bio Masha je sedmadvacetiletá již zkušená slamerka původem z Aše, nyní studentka scénografie a kostymérství na DAMU. Umístila se na druhé místě, což v rozhovoru pro stejný deník, zhodnotila takto: *„Jsem ráda, že to dopadlo tak, že jsem se tam nerozbrečela nebo*

nezbláznila. Tím, jak improvizuju, tak je tam pokaždé něco, co nevyjde. Pokaždé se nějaký faktor pokazí.“ Svou opakovanou účast, vysvětluje potřebou terapie: „Já mám v sobě přetlak, já potřebuju říct nějaké věci, ale nevím, komu je mám říct. Samotnou mne obtěžuje sebe sama poslouchat, ale vlastně je to nějaký kanál, který se otevírá a mne samotnou to zajímá. Představuju si, že jsem sama svůj videoklip. Někdy se ty slova spojujou. Ale potřebuju tlak ostatních lidí, pohyb, abych mohla něco udělat, nedokážu psát.“ Znatelný vývoj v jejích vystoupeních přisuzuje tréninku: „Musí mi pomáhat mnoho lidí. Mám kapelu, to je ale spíše odbojová skupina. Oni rytmizují na různé nástroje a já do toho mluvím do mikrofonu. Někdy se stane, že vůbec nic neřeknu. Oni ale tím, jak jsou soustředění na svou hudbu, tak nikdy neví, co já u toho mikrofonu dělám, tak je to vlastně v pohodě. Pak mám ještě přátele, se kterými se scházíme a řešíme věci, jako politické odkazy, co se děje kolem. Spousta lidí mi pomáhá tím, že poslouchá moje deprese.“³⁸

---

³⁸ článek: MACEK, Jiří, *Slam poetry: básníci samoty*, Pražský deník, 4. 12. 2010
http://prazsky.denik.cz/kultura_region/slam-poetry-basnici-samoty20101203.html

Improvizovaná poezie

Improvizace čili tvůrčí projev bez předchozí přípravy, je nesmírně náročná činnost, při níž běží mozek aktéra na plné obrátky. Zároveň je to ale radikální akt svobody. Tvořit spatra vyžaduje od autora značnou vyspělost, aby mohl naplno ostatním prezentovat svoji individualitu a tvůrčí schopnosti. Improvizátor musí přesně vědět a kontrolovat vnitřním sluchem, co zrovna vymyslel a co vyřkne, ještě než to vyřkne.

My se formou reportáže podíváme na jednu takovou poetickou improvizaci, kterou téměř každý měsíc pořádá Jakub Foll v pražské kavárně *POTRVÁ* pod názvem *Tvrdé poetyčno*. Na tu si vždy zve jednoho hosta – své vrstevníky, ale pozvání přijali i etablovaní písničkáři (Jaromír Nohavica, Jiří Dědeček). Mimochodem *Tvrdé poetyčno* se poslední 3 měsíce nekonalo, když jsem se ptala jednatele kavárny Petra Váchy, prozradil mi, že Jakub Foll se hlásil vždycky na poslední chvíli, jednou už na něj nevyšel termín, a pak už se znovu nedomluvili. Řekl: „*Uvidíme, snad to po prázdninách obnovíme.*“

Jakub Foll (*1978) se narodil ve Frýdku-Místku, kvůli studiím na Lékařské fakultě UK se přestěhoval do Prahy. Na medicíně dělal amatérské divadlo, rozdíly mezi jím a spoluherci byly propastné, a když ho pak po 4 letech studia vyhodili, udělal přijímačky na DAMU. Ty se mu zdály příjemné a přirozené. V roce 2007 ho přítel Bohdan Bláhovec nalákal na účast v soutěži Slam Poetry, kterou tentýž rok vyhrál na celostátní úrovni. Hraje v divadle DISK i ve svých divadelních hrách, organizuje i moderuje mnoho kulturních událostí.³⁹

Jaromír Nohavica (*1953) se narodil v Ostravě. Jeden z nejvýznamnějších současných českých písničkářů. Je mistrem v reakcích na aktuální dění. Už za minulého režimu měl drzé narážky: „*Dejte mi do ruky mávátka a řekněte, jak volat sláva, já už si najdu ten správný směr a budu mávat, mávat, mávat.*“ Ale jako jeden z mála je v této tvorbě stejně plodný i po Sametové revoluci. Nezamrzl na porušování cenzury, jež v minulém režimu panovala, i současnost mu poskytuje široké pole inspirace. Je bardem nekompromisních občanských postojů. Velkou senzací byla píseň *Pane prezidente*, v níž ironizoval rozčarování z demokracie a svobody. Celonárodní ohlas, v době obliby zahraničního modelu televizní soutěže, vzbudila píseň *Milionář*, ve které se Nohavica vydal v roli ostravského Franty Šišky do Prahy zkusit štěstí. A když byla v roce 2007 krutá zima a lidé „remcali“, ozval se v písni *Ladovská zima* Nohavicův hlas: „*To mokré bílé svinstvo padá mi za*

³⁹ článek: PERLA, Jan, *Nejblíže z mých rolí je mi ta ženská, říká Jakub Foll: Rozhovor s Jakubem Follem, vítězem Slam poetry 2007*, Blog.Respekt.cz, 14. 2. 2008
<http://perla.blog.respekt.ihned.cz/c1-46017030-nejblize-z-mych-rol-i-je-mi-ta-zenska-rika-jakub-foll>

límeč, už čtvrtý měsíc v jednom kuse furt prosinec. (...) Jak v dálce vidím zasněžený Říp, říkám si: Praotče Čechu, tys byl ale strašný cyp. Kdybysi popošel ještě o pár kilometrů dále, tak sem se teďka mohl kdesi v teple v plavkách valet.“ Lidé tehdy smíchem až plakali. Nohavica má ale velmi široký rozsah, od čistě poetických a jímavých textů, kde se mísí závažnost příběhu s neočekávanými obraty, po legrační rýmovačky.

Reportáž z Tvrdeho poetyčna s hostem Jaromírem Nohavicou

datum: 8.3. 2010

místo konání: Kavárna POTRVÁ, Srbská 2, Praha 6

Jakub Foll a Jaromír Nohavica se před vystoupením neznali. Ze začátku se střídali o mikrofon, reagovali na sebe – poznávali se. Mezi jednotlivými vstupy také hráli své vlastní písně, Foll se svou kapelou. Jak představení ubíhalo, oba se čím dál víc sehrávali a vzájemně se doplňovali.

Tvrde poetyčno se konalo 8. 3., na Mezinárodní den žen, a bylo pojato gentlemany. Za pohovkou připravené růže na konci ženám Foll s Nohavicou rozdali.

Jedná se o poetickou improvizaci, jež je svým způsobem nepřenositelná a ve své plné formě přepis by byla únavná a nepochopitelná. Uvedeme si proto jen jeden tematicky komplexní úsek, kdy se Foll s Nohavicou rozhodli v rámci MDŽ složit ženám poklonu krátkými básničky na jejich jména. MDŽ je v českém kulturním prostředí silně spojen s minulým režimem a jeho specifickým způsobem oslavy – proto tolik narážek na „stranu, chlast, sex a estrádu“.

Je nezbytné upozornit, že atmosféra byla jiskřivá, napínavá a diváci umírali smíchy. Bylo to trochu i divadlo, přepisem uniká spousta posuňků – proto tolik vysvětlivek v závorkách.

J. N.: „*Co říkáš, bychom udělali, Jakub jakož i já Jarek, bychom věnovali ženám zdejším poetický dárek?*“

J. F.: „*Minidárek?*“

J. N.: „*Maxidárek! Ty skromný nebuď, neb to, co z hlav teď našich vyjde, to, doufám, dostatečně důstojné jim přijde. Neb přímo každá jedna z nich teď bude obdařena, ať mladá dívka, slečna nebo...*“

J. F.: „*...zralá žena.*“

J. N.: „*...kolem třiceti let žena. Pojd'me teď vymyslet ženám na jejich křestní jména malinké dvojverší, víceméně nepřipravená. Vezmem to zleva nebo zprava?*“

J. F.: „*Hlavně spatra.*“

J. N.: „*Tak tedy zprava spatra.*“

J. F.: „*Dobrá zpráva, začínáme zprava!*“

J. N.: „*Stačí nám říci...*“

J. F.: „*Stačí nám vykřikovat!*“

J. N.: „*Vaše ctěná jména.*“

J. F.: „*Vykřikovat Vaše jména!*“

J. N.: „*Ne rychle ovšem, neboť naše hlavy nejezdí tak... kupředu.*“

J. F.: „*...splašeně.*“

J. N.: „*...abychom hned vymysleli dvojverší o ženě.*“

Anna: „*Já jsem Anna.*“

(J.F. i J.N. mají výraz bezmoci, nenapadá je rým)

J. F.: (s úsměvem) „*To jsi!*“

J. N.: „*Anna?*“

J. F.: „*Byla přítomna.*“

J. N.: „*Anna? Chlast! Sex! Estráda!* (J. N. vyplazuje na Annu šibalsky jazyk) *Já omlouvám se dopředu, pokud svá vlastní dvojverší já dovedu do míst, kde nepatří jim býti, neb vidím, že vy...*“

J. F.: „*No, dárek je v řiti!*“

J. N.: „*No! Jsou to spíš dárky pana Dadaje!*“

J. F.: „*Je tu nějaká Dana?*“

J. N.: „*Není... (přihlásí se Dana) Je!*“

Vlasta: „*Vlasta.*“

J. F.: „*Vlast a strana! Sex a Chastat!* (mluví k J.N.) *Taky se mi to nepovedlo.*“ (J. N. kývá, že ne)

J. N.: „*Vlasta z Vlast! Chlast! Chlast! Chlast!*“

Hanna: „*Hanna.*“

J.N.: „*Hanna! Znovu to proklaté Anna! Dana! Hanna! Jana! Panna! Z rána!* (naštvaně) *Vdaná!* (objevně) *Mana! Brána! Neprotkaná lana! Brána, útokem je vy-brána!* (omluvně) *Nána! Anna, staročeské Anna! Co říci více, krásná dámo přede mnou...*“ (dívá se bezmocně na J.F.)

J.F.: „...máte plet' bílou, přejemnou.“
 J.N.: „...přede mnou, já vidím ženu přede mnou, mé plíce trpí rozedmou. Mé srdce buší na tři doby, to jméno, to jméno, to Vás zdobí!“
 Barbora: „Barbora.“
 J.N.: (mluví k J.F.) „To máš zadarmo!“ (a ležérně se opře o zeď)
 J.F.: „Pomocí jména Barbora, zkusím své pole přeorat. Zkusím své pole... Jsem v řiti, vole.“
 J.N.: „Nezapomeň na Marlboru.“
 J.F.: „Kouřila Barbora...“
 J.N.: „Nedala Barbora na slova doktora, kouřila Marlboru, blbá to potvora. Pak přišla závora, smrtka co... (naznačí gestem kosu), potvora, vešla do otvora...“
 J.F.: „A náhle v Barboře pokora.! Teprve. Pozdě, ale pozdě.“
 J.N.: „Barbora pod kuratelou Amora.“
 Pěťa: „Pěťa.“
 J.N.: „Jak?“
 Pěťa: „Pěťa.“
 J.N.: „(nadšeně) Peťja!“
 Pěťa: „Pěťa bez j.“
 J.N. & J.F.: „Pěťa bez j?!“
 J.N.: „Arek bez j! Akub bez j! Ihlava bez j! Játra... átra bez j!“
 J.F.: „Anáček!“
 J. N.: „Anáček, vole. Ů a Hele! Ericho, vole! Trubky z Ericha, vole! A mám o o! (předvádí pohyby hry s jojem) Pěťa bez j! Co s tím uděláš?“
 J.F.: „Pěťa bez j, na to není rým!“
 J.N.: „Ale to je dobré, některé holky třeba nemají prsa!“
 J.F.: „To je ještě přijatelný handicap.“
 J.N.: „Vem si ju tam. Vem si tu vedle Pěti bez j.“
 J.F.: „Co nemáš ty? Co ti schází?“
 Marie: „Já jsem Marie.“
 J.F.: „Marie, Marie i ta na mém poli zaryje. Já se ho dneska nezbavím, na pole mě vrací každý rým!“

(J.N. vezme do ruky kytaru a zahrají improvizovanou píseň o poli)
 J.N.: „Frýdecká pole! Hole, hole, hole! Frýdecká pole!“ J.F.: „Jsou Místku kolem!“ J.N.: „Ve Frýdku je pole. Co tam děláš?“ J.F.: „Ořu, vole! Foll tam oře.“ J.N.: „Foll tam oře, o ře ře. Foll tam oře pole! Kolem teče vodička, to je pěkná písnička!“ J.F.: „Ostravica sa zove.“ J.N.: „Sa zove Ostravica.“
 J.N. & J.F.: „Zpívá vám Nohavica.“

J.N.: „Naše snaha je nyní nutná...“
 J.F.: „...je tu poslední, aby nebyla smutná...“
 J.N.: „...že zapomněli jsme my na ni, na onu...“
 J.F.: „...dívku tajného jména.“
 Zdeňka: „Zdeňka.“

J.N.: „Zdena, Zdeňka.“

J.F.: „Zdeňka nebo Zdena?“

Zdeňka: „Zdeňka.“

J.F.: „S háčkem?“

J.N.: „Pěťá bez j a vedle Zdeňka s ň. To je unikum, takové publikum!“

J.F.: „Zdeňka s háčkem jede vláčkem, kde uviděla Jarka...“

J.N.: „Nerýmuj všecko, nerýmuj všecko!“

J.F.: „Promiň... Zdeňka s háčkem jede autem. A ne vláčkem. Její háček ten tkví v tom, že s ní jede šampión. Nevěda to o něm, stopla si ho v autě, on tštil po ní ohněm...“

J.N.: „Já už to mám! Já už to mám! Máš to marný, ať uděláš cokoli ...
Písmenek Zdeňky mám plné trenky.“

Byl to skutečně silný zážitek – Mistři mluvili dvě hodiny jen ve verších – ale bylo zjevné, že se i „kluci vyblbli“. Nadšení Nohavici dokládá i jeho komentáře na konci (po písni Jakuba Folla s kapelou):

J.F.: „A po této písni už se náš večer...“

J.N.: „Ještě ne.“

J.F.: „Ne?“

J.N.: „Mě to začalo bavit. Mě se tak lehce nemůžeš zbavit. Jsem tu sice jenom jako host, ale energie mám ještě dost.“

J.F.: „Začal jsi to dělat pro radost?“

J.N.: „Mám nápad.“

J.F.: „Tak ho řekni.“

J.N.: „Bude to pěkný. Ty vole, já mluvím už jak Pražák. Kvůli rýmu, vole, vlastní řeč zapomenu! (dá sám sobě facku)

Vystoupím malinko z role. Jsem moc rád, že jsem tady dneska. Strašně moc děkuju Kubovi, že mě pozval. Je to pro mě první životní zkušenost. Je to úžasné. Kuba je fantastický. Já musím prozradit, že jsem ho objevil na youtubu. Když jsem viděl, jak tam předváděl své kousky, říkal jsem si, ty vole, to je borec, to je ono. Jsem moc rád, že tu jsem. Dvě věci, které mám. Za prvé, jak jsem tak o tom přemýšlel a sledoval jsem to, tak tento žánr, který tady Kuba dělá, nemá vlastně ještě takový pořádný název. To je, Kubo, hodně vážné a důležité, aby to bylo pojmenováno, aby se tomu nějak říkalo. Co to je? Je to rým session nebo je to hip poezie nebo jak to nazvat, rozumíme si. Kdybyste někdo měli nápad, Kuba bude určitě rád. To je první taková vážnější věc. Protože pak se rozejdem a už nebude na to..., abych Vás tohle strašně chytré publikum oslovil. A druhá věc, Kubo, pojďme do experimentu teď. Je to podobné, ale zkusme teď navážno se držet rytmu, držet se rýmu a pustit to opravdu přesně....“

Open mic je večer autorské tvorby, při kterém se na pódiu o pozornost dělí větší množství interpretů. Mikrofonu se může zmocnit v podstatě každý, kdo chce prezentovat své umění, ať už se jedná o akustický koncert nebo čtení poezie, každý má ale omezený čas. Interpreti se hlásí předem, ale prostor mají i spontánně se na místě přihlásivší.

Účinkující vystupují bez ohledu na věk, žánr a zkušenosti, během večera se tak mohou objevit slavní autoři vedle začínajících amatérů. Pro tento typ pořadu je význačná absence rivality. Nesoutěží se v tom, kdo je lepší. Cílem je podpora málo známých interpretů, propagace autorských projektů a vytváření platformy pro vznik uměleckých komunit a skupin.

etymologie

I tento typ poetické prezentace vychází z anglofonní tradice a jeho název se nepřekládá, ale přejímá. Můžeme se setkat s dvěma možnými grafickými podobami téhož, a sice *open mic* i *open mike*. *Mic* je zkrácení slova *microphone*, jedná se o neformální výraz, ale patří již k běžné mluvě (tento typ zkracování se užívá hojně například v reklamě). *Mike* je k němu homofonem a zároveň hypokoristikem propria *Michael*, což názvu dodává důvěrný nádech. Důvodem pro tuto rozdvojenost je ale především fonetická stránka věci. Fonetické zkrácení slova *microphone* neodpovídá tomu grafickému, obojí se vyslovuje [mak], ale *mic* tím porušuje pravidla výslovnosti. Přeloženo otrocky se jedná o „otevřený mikrofon“ a právě otevřenost toho mikrofonu vyzývá veškeré zájemce, aby se ho zhostili.

historie

Open mic se odvíjí od amerického protestního hnutí 60. let. Významným účastníkem *open miců* byl například Bob Dylan, znamenaly pro něj odrazový můstek v jeho kariéře. v roce 1961 přijel jako devatenáctiletý do New Yorku, aby se tu setkal s duchovním otcem folkového hnutí Woody Guthriem (jehož velmi obdivoval a který si ho velice oblíbil a podporoval ho v dalším hraní). Usadil se v bohémské čtvrti Greenwich Village na Manhattanu a v tamních uměleckých kavárnách a klubech vystupoval na písničkářských *open scénách*. Z těch, kteří se ze stovek neznámých začínajících interpretů později stali legendami, můžeme též jmenovat Melanie či trio Peter, Paul & Mary.

Melanie na Mr Softee open micu

Bob Dylan v Greenwich Village, 1961

Vzhledem k tomu, že open mic má spíš komorní atmosféru – organizují si je kavárny či písničkáři sami, ale může se i jednat o jednorázové pokusy v rámci letních festivalů – nelze je s vědeckou přesností zmapovat. My se budeme zabývat pražským *Open micem POTRVÁ*, protože uvažuje nadregionálně, má nepromyšlenější vizi, je pořádaný s ocelovou pravidelností a převyšuje ostatní také nejlepší propagací (má vlastní internetové stránky, vydává informační letáčky a bulletiny, program je zajištěn vždy půl roku dopředu).

S nápadem pořádat pravidelný open mic přišel mladý publicista, autor písní, básní a překladů Michal Bystrov na podzim roku 2006. S realizací myšlenky mu pomohl písničkář Jan Řepka, který domluvil konání prvních večerů tohoto pořadu v karlínské kavárně *Pod Vesuvem*, kde hrával s duem *Nestíháme*. První open mic se zde konal v úterý 6. února 2007 a s měsíční periodicitou tu vydržel do října. Po dvouměsíční přestávce pak přesídlil do klubu *Carpe diem* na Vinohradech, kde se konal do konce roku 2008. Počínaje lednem 2009 nese pořad název po svém novém působišti, divadelní kavárně *POTRVÁ*. Od stejné chvíle je každý večer zakončen recitálem vybraného hosta. Jejich význam vysvětluje dramaturg pořadu Jan Řepka následně: „*Jedná se o autory, kteří mohou z velké části sloužit jako vzor, inspirace a dobrý příklad pro ty méně zkušené. Hosté nemusí ani být mediálně známí, vždy jsou to ale vynikající osobnosti a v původním smyslu slova mistři.*“⁴⁰ Pozvání přijali mimo jiné Vladimír Merta, Zdeněk Vřešťál & Vít Sázavský, Jiří Dědeček, Pepa Nos, Ivan Hlas či Jaroslav Hutka. Během pětáctyřiceti pořadů prošlo open micem více než 180 různých písničkářů a další se hlásí.⁴¹

⁴⁰ tisková zpráva: ŘEPKA, Jan, *Písničkářům pravidelně naslouchá plná Kavárna POTRVÁ*, 11. 12. 2010 <http://www.openmic.eu/download.php>

⁴¹ oficiální internetové stránky kapely *Nestíháme*:
<http://www.nestihame.cz/openmic/archiv.php>

současnost

Jediným pořadatelem i moderátorem zůstává Jan Řepka. Účinkující jsou omezeni jen časovým limitem a také tím, jsou-li na vystoupení předem domluveni, či ne. Kdo se mu přihlásí předem, dostane přednost a delší čas a bude s předstihem uveden v programu, na internetu a v tiskové zprávě. Dopředu domluvený má prostor maximálně 12 minut a kdo se rozhodne vystupovat až na místě, dostane nanejvýš 5 minut.

Mottem *Open Mic POTRVÁ* je: *Kdo hraje, přijde. Kdo hledá, najde.*, čímž je jasně vyjádřen důraz, který je kladen na interakci interpreta s vnímatelem. Jan Řepka objasňuje záměr Open Micu následovně: „...*bez ohledu na žánrové zařazení, věk a zkušenosti iniciovat setkání těch, kteří písně dělají, a těch, kteří písně rádi poslouchají. Setkání neformální, ryze folkové v onom mertovském smyslu slova. Pro písničkáře by to měla být skvělá možnost* ozkoušet si nové nebo málo hrané věci mezi svými, *pro posluchače pak výjimečná příležitost* slyšet jinde neslyšené a být přítomen neobvyklým hudebním spojením. Role účinkujících a posluchačů se přitom během večera plynule přelévají, protože *poslouchat je stejně důležité jako zpívat.*“⁴²

Vstup na *Open Mic POTRVÁ* je volný. Dlouhodobě jej podporují *Nadace Život umělce* a *Svaz autorů a interpretů*. *Open Mic POTRVÁ* spolupracuje s hudebním festivalem *United Islands of Prague* nebo s iniciativou *Auto*mat*,⁴³ jež se snaží podporovat a rozvíjet cyklistickou, pěší a veřejnou dopravu v Praze. Jak festival, tak iniciativa jsou všem kulturně žijícím a zodpovědně smýšlejícím Pražanům notoricky známé a tato spolupráce tak *Open Micu POTRVÁ* přidává na prestiži. Organizační schopnosti Jan Řepky jsou znatelné i na jeho umu komunikovat s médii. Po každém konání open micu zveřejňuje tiskovou zprávu, v níž nechybí ani hodnocení pořadu hosty.

Irský písničkář Mark Geary, který jistou dobu žil v bohémské manhattanské East Village, byl také hostem *Open Micu POTRVÁ* a svůj zážitek popsal slovy: „*Byl to jeden z nej příjemnějších open miců, na kterých jsem kdy hrál, a že jich bylo – zvlášť na začátku mého hraní v New Yorku – dost! Perfektní organizace, výborný zvuk, velmi slušná návštěva a příjemné místo konání. Krom toho jsem viděl několik opravdu zajímavých účinkujících. Každému mohu jen doporučit, aby se šel na některý z večerů osobně podívat:*

---

⁴² oficiální internetové stránky *Open Micu POTRVÁ*:

<http://www.openmic.eu/index.php#zaklad>

⁴³ tisková zpráva: ŘEPKA, Jan, *Open Mic POTRVÁ #43*, 30. 3. 2011

<http://www.openmic.eu/download.php>

*je to dost možná nejlepší open mic v Praze. Krátce řečeno: pozoruhodná akce v podivuhodném městě!*⁴⁴

Česká písničkářská legenda Vladimír Merta po svém účinkování zas řekl: „*Společenství písničkářů po sobě dědí to nejcennější, co má: totiž vlídné, zkoumavé a sdílející posluchače. Vždycky jsem toužil sednout si někam k baru, odkud můžu sledovat kolegy, případně si i na vypůjčenou kytaru zahrát. Sám nebo s nimi. V dobách nepřejících to nebylo možné. Ale která doba písničkářům opravdu přála? Ze všech otevřených scén se mi tato jeví jako nejpůsobivější, věčně pohotová, opravdu otevřeně laskavá. Dokud POTRVÁ, nenajde se jistě škarohlíd, který by si stěžoval, že nemá kde hrát.*“⁴⁵

Jan Řepka (*1982)

Vedle pořádání *Open Mic POTRVÁ* se písničkář aktivně věnuje i vlastní koncertní činnosti. Svá koncertní turné však pojímá alternativním způsobem, mezi jednotlivými koncerty se přepravuje šetrným, ekologickým způsobem: na kole. Životní postoj, aktuální pro zodpovědně smýšlející část dnešní generace, demonstruje tedy nejen v textech svých písní, ale i činem a vlastním příkladem.

Mezi 22.4. – 24.5. 2011 podnikl své již čtvrté, zatím nejdelší cykloturné. *Česko-slovensko-polská hudební cyklotúra* vedla třemi státy, měřila více než 1.500 km a v jejím průběhu Jan Řepka odehrál více než 20 koncertů. Konala se ve spolupráci s *Nadací partnerství*, jež podporuje ochranu a zlepšování životního prostředí, a tak většina cest vedla po cyklostezce Praha-Vídeň, která vznikla díky snaze občanského sdružení *Greenways – Zelené stezky*.

Jan Řepka vysvětluje: „*Kolo chápu v první řadě jako plnohodnotný dopravní prostředek, který je sice pomalejší, ale zaručuje bezprostřední kontakt s druhými lidmi, s okolní krajinou i s cestou samotnou. Mimořádně prodloužený zadní nosič mi dovoluje bez problémů naložit všechno, co na svou cestu potřebuju: kytaru, kombo, mikrofon, krabici cédéček a spacák.*“⁴⁶

Krom toho všeho je Jan také autorem několika rozhlasových pořadů pro *Country Radio* a *Radio Folk*, vydal tři alba, získal mnohá ocenění v rámci

---

⁴⁴ tisková zpráva: ŘEPKA, Jan, *Open Mic POTRVÁ* #43, 30. 3. 2011
<http://www.openmic.eu/download.php>

⁴⁵ tisková zpráva: ŘEPKA, Jan, *Open Mic POTRVÁ* #41, 31. 1. 2011
<http://www.openmic.eu/download.php>

⁴⁶ tisková zpráva: ŘEPKA, Jan, *Česko-slovensko-polská hudební cyklotúra 2011*, 21. 3. 2011 http://www.nestihame.cz/press/cyklotura2011PL/TZ_JanRepka_Cyklotura2011_01_PRIPRAVA.pdf

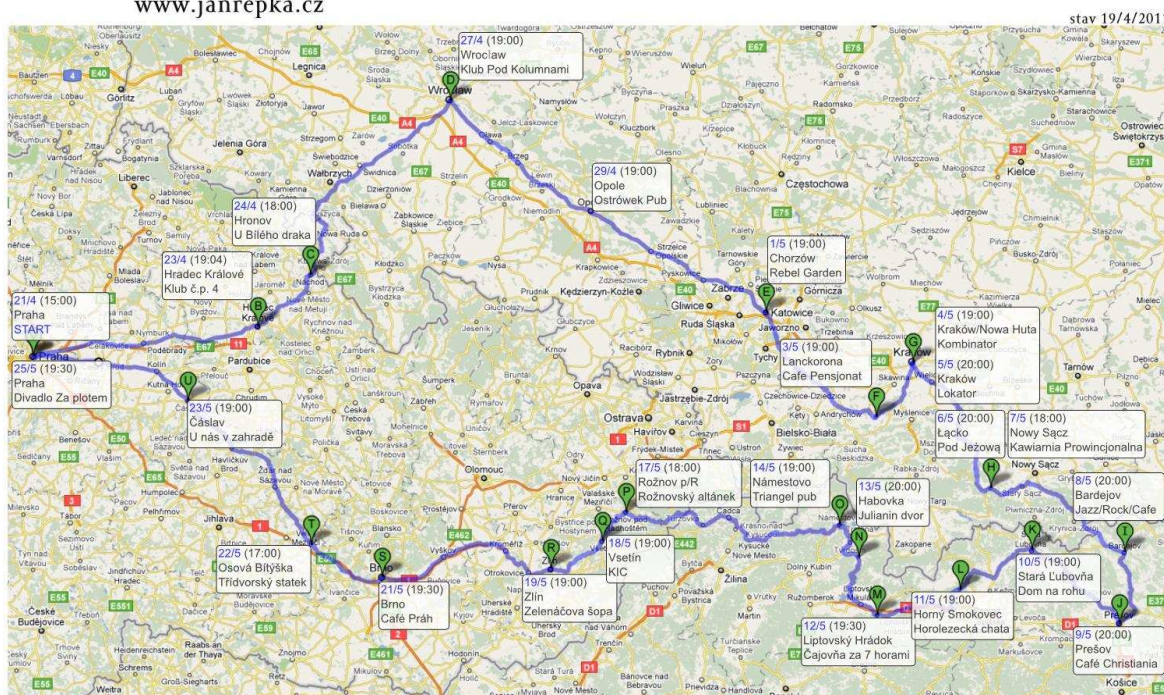
festivalu trempske, folk a country hudby *Porta* pořádaného v Řevnicích a v Ústí nad Labem, či v rámci jeho slovenské obdoby *Lodenica*.

JAN ŘEPKA

www.janrepka.cz

Česko-slovensko-polská hudební cyklotúra 2011
Czesko-słowacko-polski rowerowy rajd muzyczny 2011

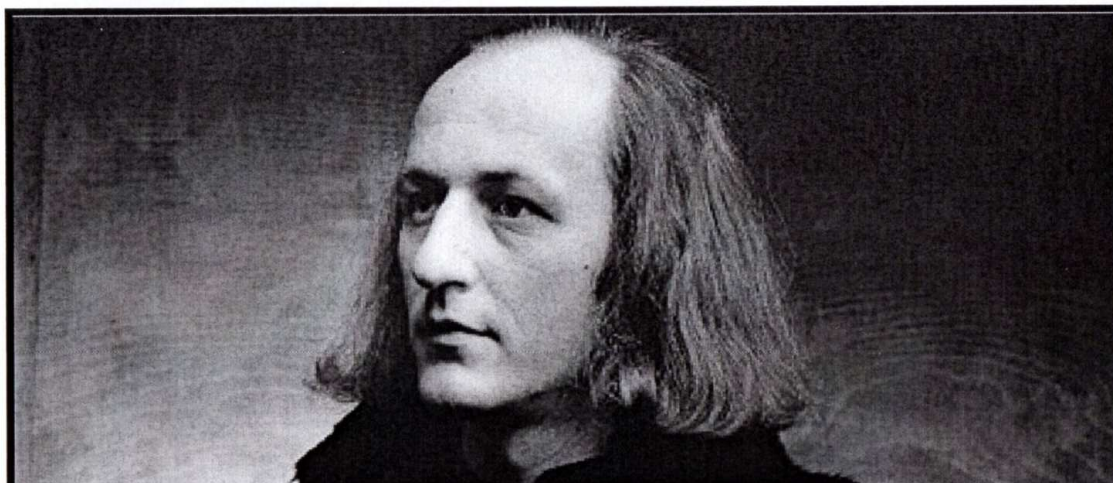
47

⁴⁷ blog: <http://pavolbartos.blogspot.com/>

OPEN MIC POTRVA #39

Kdo hraje, přijde. Kdo hledá, najde.

8. 12. 2010

Dnešní program (změna dost možná)

19:00	úvod / Jan Řepka	janrepka.cz
19:05	Michal Vaněk	michalvanek.estranky.cz
19:20	Irena Vaňková	zhasni.net
19:35	Kuba Horák	zhasni.net
19:50	OPENMIC I	
20:00	pauza	
20:15	Kolečkový dům	bandzone.cz/koleckovydum
20:30	Barča Černá	
20:45	OPENMIC II	
21:00	pauza	
21:20	HOST / Marcel KRÍŽ & Jiří H. KRCHOVSKÝ	
22:00	konec	↪ marcelkriz.infozde.cz & bandzone.cz/krchoff

48

Reportáž z Open Micu POTRVÁ #39 s hostem Jiřím H. Krchovským

datum: 8.12. 2010

místo konání: **Kavárna POTRVÁ**, Srbská 2, Praha 6

V nevelké kavárně *POTRVÁ* se shlukovalo a tísnilo čím dál víc diváků, víc než obvykle. A důvod tohoto „víc než obvykle“ pak celou dobu, než měl vystupovat, popíjel a pokuřoval před vchodem (na přání pořadatele je totiž celá kavárna v průběhu představení

nekuřácká). Uvnitř už sympatický Jan Řepka vysvětluje podstatu svého pořadu, děkuje pravidelným divákům, distribuuje bulletiny (tentokrát jich ale obvyklých 60 nestačí) a mluví o internetových stránkách, na kterých jsou bulletiny a vše potřebné ke stažení.

První trojice vystupujících jsou hudebníci ze skupiny *Zhasni* z Nového Boru. Moderátor je důkladně představuje (v bulletinu jsou adresy jejich internetových stránek) a vysvětluje, že: „*V podstatě open mic není pro skupiny. Většinou jim to musím trochu složitě vysvětlit, takže se snažím, když už se mně nějaká skupina hlásí, říct: přijďte, ale v nějaký takový sestavě, která akcentuje to autorství, přijďte, ale třeba jen ten, kdo to píše. Ze skupiny Zhasni jsou tvůrci tři a představí se Vám všichni.*“ A ještě vyzývá ty, kdo by chtěli ten večer vystupovat, ale nejsou na programu, ať se mu na baru nahlásí, že je pro ně vyhrazen prostor.

První z trojice, Michal Vaněk, se při svém představování přiznal, že se ten den úplně necítí. Zahrál tři písničky, první tradiční lidovou „*Povol si synečku, dokád' jsi na světě, pak už ti nedajú do hrobu děvčete*“, další už z vlastní tvorby o svém strachu z létání a pak o tom, co se mu zdálo. Jeho manželka Irena Vaňková, romantická dívčina, zas prozradila, že má trochu trému, proto nebude moc mluvit, ale raději zpívat. Zaspívá tři písničky, které jsou na jedno jediné téma, a to je téma lásky. „*Dneska bych ty tři písničky chtěla věnovat Johnu Lennonovi, protože ten byl dneska osmého prosince zastřelen. A myslím si, že John Lennon a láska, mezi tím je rovná se.*“ První

písnička se jmenovala *Mlčení sov* a byla podle autorky o způsobu vyjadřování ženské lásky, o tom, že někdy se nemusí nic říkat, aby se něco vyjádřilo. Po prvních akordech musela svůj zpěv přerušit a začít znovu. Velmi se omlouvala, říkala, že se musí aklimatizovat, že ji ten mikrofon nějak zlobí. Jeden z diváků ji uchlácholil: „*On je takovej moc otevřenej, že?*“ Druhá píseň ji napadla ve spojení se sociální sítí *facebook*, myslí si, že téměř všechny tento fenomén pohltil, a tak je to píseň *Virtuální*. Opakovně zněl refrén: „*Mívám virtuální kocovinu, prsty se tě dotýkám. Hledám sebe aspoň polovinu, a pak zas někam utíkám.*“ Nejsuverénnější člen kapely Kuba Horák se představil slovy: „*Dobrý večer, na mně je asi zajímavý to, že ani jednu písničku nevěnuju Johnovi Lennonovi.*“ Při prvních akordech uvedl: „*Tuhle jsem napsal cestou z psychiatrický léčebny v Beřkovicích pro svého kamaráda, původně taky Novodvoráka nebo Českolipáka. Ted' už je to Pražák. Ale já ho mám stejně rád.*“ Mezi první a druhou písni reagoval na počáteční výtky Jana Řepky vůči hudebním skupinám na open micu a popsal, jak se vyrovnal s úkolem rychle se stylizovat do písničkáře, samoautora. „*Já jsem dneska přemýšlel, jak bych se stal co nejrychleji pravým písničkářem po vzoru vzorů. Písničkářských. A tak jsem šel na stávkou. Jsem si říkal, že když už člověk neskládá sám, ale dohromady ty texty, měl by bejt aspoň angažovanej. Takže v podstatě bez toho, aniž bych souhlasil se stávkou, jsem se jí zúčastnil. I to je cesta.*“ (Pozn.: 8.12. 2010 proběhla v Praze velká stávka odborářů proti vládním škrtům.) Když Kuba dohrál a měla zahrát celá kapela dohromady, zastínil ho při přesouvání Michal, načež Kuba prohlásil: „*To stačí, já už jsem si užil slávy v Praze!*“ Kapela pak ústy Kuby poděkovala Honzovi (Řepkovi), že tyto večery pořádá a že je pozval, a ani nakonec si stejnými ústy neodpustila vtípek: „*A rozloučíme se písni Vyšlapanou cestou, kterou věnujeme všem, kteří..., všem Vám (!), co jste přijeli ze Střelic u Brna.*“ Nikdo se pak k mikrofonu spontánně jít nerozhodl, a tak už pořadatel a moderátor v jednom vyzval posluchače ke koupi CD skupiny *Zhasni*, které bylo loni málem zařazeno do nominace na hudební cenu Anděl v kategorii folk a country. A vyhlásil přestávku.

V druhé části večera přišel na scénu úplně jiný typ kapely, a sice kapely působící matriarchálním dojmem. Dva hubení chlapci doprovázeli na saxofon a klavír zpěv dvou slečen, jež vedle nich působily jako dominantní matrony. Ve stylu šansonu zazpívaly první píseň *Laxní*, kde zpívaly: „*Čím to, že se stále rozcházím?*“ a refrén zněl: „*Všechno je v hajzlu, v hajzlu, v hajzlu, v pajzlu pod' dát gin!*“ Pak jedna z pěvkyně uvedla: „*Další písnička se jmenuje Dancing hall a je o tom, že tady Verča neustále paří.*“ A Verča na to: „*To není o mě, to je právě o Pavle.*“ Byla napůl česky, napůl anglicky a děvčata občas mňoukala jako kočky. Třetí a poslední píseň *Poslední den* byla překvapivě klidná, až muzikálová. Na to už Jan Řepka uvedl, že autorkou textů je Pavla Procházková, zve všechny na příští koncert kapely *Kolečkový dům*, říká místo i datum a upozorňuje na to, že v bulletinu je seznam doporučených koncertů, protože se jedná o písničkáře, kteří na *Open mic*

POTRVÁ hráli, hrají nebo budou hrát. Mluví o jednotlivých koncertech konkrétně a propaguje a vypichuje ty obzvláště nadané. A už je čas představit další účinkující, nejmladší účastníci open micu. „*A tady bych jen krátce připomenul, než začneš hrát, že open mic je skutečně nežánrový. Nezáleží na tom, jak se profilujete, nezáleží na Vašem věku, ani na zkušenostech, který jste nasbírali. Proto v jeden den na stejném podiu může stát profesionál, skupina, která hraje třicetkrát za měsíc, a taky člověk, který ještě v životě nevystupoval nebo jenom hrál na dětských soutěžích, jako třeba Barča Černá! Prosím!*“

Barča Černá působila mlad'oučce, křehce a při příchodu stydlivě, oči měla sklopené. Je jí 15 let. Když ale vzala do ruky kytaru a rozezněl se její plný hlas, rytmem vládla, text jako by s hudbou souzněl, tančil, všichni byli najednou omráčeni jejím nadáním. Ale neméně tak i její rychlou proměnou. Naráz působila jako profesionál, jako dospělá žena. Zpívala píseň *Zmije* adresovanou příteli, plnou citů a emocí. Avšak jakmile dohrála, byla zas dítětem. „*Jenom bych chtěla říct, že tady je ta atmosféra úplně fakt úžasná a to publikum je taky úplně nádherný. Když tady člověk stojí a hraje – a teď já jsem i dost taková nervózní – a potom vidí lidi, co se usmívaj a třeba se jim to líbí, tak je to hrozně hezkej pocit a vím, že to za to stojí. Tak ... děkuju!*“ Po milé rozpačitém komentáři zpívala v písničce *Chybíš mi* blízkému člověku z dětství, o tom, že každý trpí, ale neměl by to řešit sebevraždou. Její „hlásek konipásek“ všem na tváři vykouznil úsměv. Každé její přereknutí posluchače rozesmávalo. Proto Barča musela vše vysvětlovat s velikým úsilím. „*Další písnička, kterou Vám teď konc zahraju, je vo jednom takovém období, kdy mi úplně nebylo dobře a zrovna jsem přemýšlela jakoby nad tím, že... em... že občas se třebas nedaří a tak. A já když je mi takhle smutno, tak vezmu kytaru a začnu hrát a potom z toho vzniknou ty nejhezčí písničky a vo tom je i tadycta a jmenuje se Bloudím.*“ A zas. Nastala metamorfóza, všichni užasli. Poslední písnička se jmenovala *Do Pekla* a byla dle autorky o tom, že občas hrozně rychle odsoudíme, co je dobré a co špatné, ale ono to může být úplně jinak. Jan Řepka jí zas tradičně udělal reklamu a zval na celonárodní finále soutěže *Dětská porta*, kde pak Barča vystupovala: „*Vím, že vy na ty soutěže moc nejste, ale zas, když ten člověk nikde jinde nevystupuje... Můžete ji přijít podpořit!*“

A přišel čas na již druhou šanci v průběhu večera zhostit se mikrofonu bez předešlé domluvy. Tentokrát však někdo přichází a je to Monika. Jan Řepka konstatuje, že: „*krom toho, že tady uvádíme písničkáře, kteří nejsou mediálně známí nebo v Praze nevystupují tak často nebo o nich ani nevíte, ale jsou už celkem dobří, tak se taky snažíme dělat takový kulturní servis. V programech vidíte, kde se všude vystupuje. To jsou skoro každý den tři čtyři akce. A to je jen v Praze! To tam vůbec nemluvíme o akcích, které jsou jinde! A teď jsem se dozvěděl, že existuje další klub, o kterém jsem neměl ani páru. Už jsem si myslel, že všechno znám, ale...*“ Následně vyzývá Moniku, aby pověděla ostatním o hudebním klubu *Séparée*, kde často vystupuje a který je

přímo v centru na Betlémském náměstí 10 a poskytuje výborné podmínky pro muzikanty. Monika Damonica představitelka pseudostaroirské skupiny *Cain da breth*, jejichž hudba snoubí keltské motivy s akustickým doom metalem, ten večer vystupovala sólově. Zpívala píseň *Dívka nedívka* a vybrala ji záměrně, protože je to prý „morbidárna“ a poněvadž slyšela, že ten večer vystupuje Krchovský, a tak by mohla tematicky zapadnout. Jan Řepka pak Moniku prosil, aby nás pozvala na další jejich koncert, a před přestávkou zve na podium ještě jednoho hosta. Alasdair Bouch je anglický písničkář, který žije v Praze, kde skládá, hraje, píše a učí kytaru. Moderátor ho ale zve kvůli jeho aktivitě, která se mu líbí. „*Tak nejlepší organizátoři jsou písničkáři, přátelé, my to víme. A Alasdair je jeden z nich.*“ Poblíž Karlova náměstí je nový hotel *Mosaic house* a součástí toho hotelu je hospoda, která je, jak komentuje Jan Řepka: „...*taková, no, maj tam ale perfektní pódium. A Alasdair tam má dobré kontakty a rozhodl se, že tam bude pořádat takový, no, pověz o tom sám...*“ Alasdair říká česky, ale myšlenku dokončuje v angličtině, že považuje za dobré, aby cizinci, kteří přijíždějí na chvíli do Prahy a chodí do svých barů pro cizince, slyšeli také českou hudbu. A tak na tyto akce pro cizince, kde sám hodně hraje, zve i české písničkáře. Celý tento rozhovor však působí velmi komicky, protože Jan Řepka anglického písničkáře překládá daleko bohatěji a dělá mu spíš takového tiskového mluvčího. Na konci Alasdaira ale vždy požádá o potvrzení svých výroků o něm, ten jen rozpačitě zavrtí hlavou a naznačuje, že na něj Jan mluví příliš rychle. „*Ale mně se líbí, jak Alasdair říká, že by si přál, aby cizinci slyšeli víc české hudby. A když jsem se ho tuhle ptal – protože určitě ho znáte tady z open miců, on sem chodí skoro pravidelně, ačkoliv ne vždycky hraje, protože ho zajímá, co se tady hraje, chce slyšet české písničkáře a tak dál – a říkám mu, proč někdy někoho nevezmeš z těch svých kamarádů? A Alasdair mi řekl: Já sem rád chodím sám, já to mám takový pro sebe. Že se o to nechce zas tak podělit, jo. Že je tady právě rád, že si s nima tak nepokecá a že se může soustředit na tu muziku. Je to tak, Alasdair?*“ Následuje další výbuch smíchu v publiku, protože nadšený proslov „tiskového mluvčího“ byl opět příliš chvatný. Po tom, co Alasdair zahraje a Jan pozve na jeho koncerty a vyzve ke koupi CD všech vystupujících, je vyhlášena druhá přestávka.

O přestávce odchází Barča Černá v doprovodu rodičů i malého bratra (asi už musí jít na „kutě“) a nezůstává na vrchol večera, který ještě stále před kavárnou pije a kouří a působí tam velmi spokojeně.

Celý třetí blok večera byl vyhrazen dvojici písničkáře Marcela Kříže a básníka Jiřího H. Krchovského, kteří jako hlavní hosté vystoupili ve společném pásmu. Od roku 2005 tak spolu vystupují a kombinují dekadentní poezii s folkrockovým písničkářstvím.

Jiří H. Krchovský (* 1960) se narodil v Praze. Představuje pro českou poezii nezaměnitelný fenomén, vzešel z pražského undergroundu 80. let a je zřejmě nejčtenějším a nejprodávanějším současným českým básníkem. Od roku 2007 hraje na kytaru a zpívá v kapele Krchoff band.

Marcel Kříž přichází hrát první píseň a při té příležitosti sděluje: „*My jdem pomaličku zavolat toho Juru, aby se dostal ze schodů až na pódium...*“ Po písni vstupuje do kavárny „Jura“: „*Dobrý večer, já jsem myslel, že je to teprve zvuková zkouška, tak jsem ještě nepodléhal panice, ale když jsem se podíval na hodinky, tak jsem zjistil, že to všechno opravdu běží podle neúprosného harmonogramu.*” Tento večer bude číst texty z jeho, jak říká, „kupodivu“ nové sbírky *Dvojité dno*. Jedná se o básně převážně z roku 2009 a první poloviny roku 2010. Sbírka vyjde za 5 dnů. Čte ze svých rukopisů.

Krchovského osobnost prostoupila celým prostorem kavárny. Jeho projev je stabilní, klidný a mužný. Hluboký hlas, žádné zbytečné okrasy, jakoby tu zas byl underground. Předkládal publiku hluboké, výkladem světa se zabývající myšlenky; vážná témata, při kterých mrazí, vedle nezvyklých až absurdních kousků, které nutně vyvolávají smích. Dokáže překvapit.

„...
*na dvorku pod schody
ve vánku chladivém
hlavu si provětrám
na padrt' kladivem.*“

Krchovský, „nomen omen“ (krchov = hřbitov), si vybírá krajní témata jako je smrt či erotika, nezřídka mluví o Bohu. Je mistrem umělecké zkratky. Jeho poezii rozhodně nechybí humor, ani kontroverze.

„*Až zbavím duši obtížného těla
vzlétne jak anděl, čistá, odhmotnělá
až zbavím tělo obtížného ducha
jediná kunda nezůstane suchá.*“

Výrazné bylo užívání expresivních výrazů, sbírku otevírá dvojverším: „*Život je na hovno, láska na prd / jak už řek, myslím, že Jaroslav Seifert*”. Vulgarismy neužívá bez příčiny, každý z nich má své opodstatněné místo. V básni, ve které umírá a loučí se se životem slovy: „*zkurvenej živote, měl jsem tě, vole, rád*“, vulgarismy podtrhují maskulinitu autora a závěr tak působí mnohem dojemněji. Prostřednictvím vulgarismů vyjádřená „chlapská“ surovost a síla totiž kontrastuje se smrtí jako jistou slabostí, odevzdáním se, odchodem. Stejně tak v básni, kde přemýšlí, co si sbalit na cestu, a kde po dlouhém vyjmenovávání předmětů, věci odhazuje a vše zakončí veršem

drsného vyznání lásky: „*do děr v paměti cpu si tvou podobu / tohle je, co si chci s sebou vzít do hrobu.*“

Oproti předešlé tvorbě byl patrný i nový motiv, motiv stáří: „*žít jsem se ještě nenaučil / a už se učím umírat*“, anebo: „*pořád jsem čekal, kdy přijde ten život už / místo něj přichází akorát stáří*“. Reflektuje jej svou charakteristickou sebeironií: „*v průvanu vlají mé prořídle šediny / a že jsem zešílel, nevím já jediný.*“

V jedné z básní dokonce reaguje na konzumně-komerční stránku naší doby, již pojmenovává: „*žně marnosti pro duchem chudé.*“ Na slevy v obchodech následně vytvoří osobitou paralelu:

„ ...
*jen samý šunt za starou belu
nic nezbytného, nic, co já chci
mrknu se ještě do bordelu
jestli tam nemají něco v akci
dvě ženy dnes za cenu jedné?
no, to by šlo, když se mi zvedne
sním dál, ach, kéž by šťastná karma
ke každé ženě pivo zdarma.*“

Charakteristická je vypointovanost jeho veršů, někdy šokující desakralizovanou erotikou, jindy introvertní tísní, křehkostí a osaměním:

„*Ne, tohleto už snášet nelze,
to už je pod mou důstojnost
to přesáhlo už všechny meze
už dávno byl čas dupnout dost
dost a už ani slovo více
nebo to skončí neštěstím
jediná možnost rozejít se
ted' akorát mít ještě s kým.*“

Ač je životem zhnusen, svět je místo neutěšené: „*jak přežít den až do večera / jak přežít noc až do rána*“ či: „*jdu spát a těším se na to, až vstanu / abych se těšil zas, až půjdu spát; noc co noc skučím jako štěně / den co den jde o život*“, je očividné, že jeho postoj k životu a smrti si často protiřečí. Někdy smrt vítá jako osvobození, jindy ve slabé chvíli říká životu, že jej měl rád. V průběhu večera však občas i opustil zásadní témata a banálními příhodami ze života se bavil:

*„Dnes jsem si koupil květináč
a zasadil pažitku
»Děkuji, Bože!« »Není zač...«
dnešek byl plný zážitků.“*

A s hrůzou v hlase recituje:

*„Ač dávno nejsem tramp a ani sebevrah
čtu si rád před spaním jízdní řád českých drah
hrozivá jména, snad fiktivní, divnej měst
děsivé údery, třeba šest třicet šest
přepravní podmínky, pokyny k čemusi
šťasten, kdo může jet a přitom nemusí
kroutit se, jako by sklála mě obrna,
ještěže nemusím, například do Brna.“*

Hrál si i s textovými výpůjčkami anarchistického buřiče Petra Bezruče:

*„Už málo mi zbývá, jen píseň má tklivá
tak málo mi zbývá, dál budu však mlčet, just!
ach málo mi zbývá, tak málo mám piva
tak málo mám piva, a ještě mi teče z úst.“*

Či si po svém vyložil Senecovu okřídlenou větu využívaje k tomu polysémie slovesa „dávati“ v oblasti intimity:

*„Kdo rychle dává, dvakrát dává
a vona hovno, prostě kráva.“*

Neuspokojenost Krchovského je příznačná také pro vztahy, v jeho poezii se najde nemálo ironických veršů o samotě či milostných eskapádách. Ke konci vystoupení vbánsník uvedl: *„Následující jsou ještě o lásce, ty jsou z jara, a pak myslím, že nastane po Marcelově písničce poslední blok s ohledem na místní harmonogram“*

*„»A o co se to jako snažíš?«, sykla
čímž uhasila ten náš požár těl...
no, nevím, na co dosud byla zvyklá
svlíknout ji jsem ale možná měl.“*

Po bloku zdrcujícího sarkasmu, vybral na závěr básně, shazující vlastní tvorbu. Ač je jeho poezie velmi soustavná a sdělná, v závěrečné tezi, básník přiznává absenci zásadního sdělení. V jiných básních se zabývá vůbec otázkou, co je sdělné: *„Slova, jen slova... Málo poví / přebraná halda veteše... / lze sdělit jenom něco slovy / až nevyřčené řekne vše“,* či jak a proč

básnit: „*Psát, přitom bič si neplíst z hovna?! / co vlastně lze vtát do básně?*“, i jisté vystihnutí vlastní tvorby: „*má sdělení jsou nevýslovná / Ano a Ne, vždy dvojhlasně*“.

A závěrečná:

*„Už troubějí... Už troubějí!
to asi nebudou na horách jeleni...
už troubějí, o půltón hlouběji
a já furt nemám to zásadní sdělení.“*

Marcel Kříž zahrál ještě jednu píseň. A Jan Řepka jim klasicky poskytl svůj „kulturní servis“ a rozloučil se.

Fyzické básnictví Petra Váši

49

Všechny novinky ve formách prezentace současné české poezie, které jsme do této chvíle viděli, byly převzaty po zahraničním vzoru (i když mohou mít svá specifika). Petr Váša je ale zakladatelem nového uměleckého žánru: fyzického básnictví. Fyzické básnictví využívá všechny dovednosti těla k poetickému vyjádření. Je syntézou pohybového, zvukového, řečového a grafického projevu. „Základní myšlenkou fyzického básnictví je vytváření komplexního jazyka, osobního a univerzálního zároveň, originálně propojeného s tradicí. Hlavními inspiracemi fyzického básnictví jsou kromě každodenního života také dějiny různých uměleckých oborů, religionistika, psychologie a biologie.“⁵⁰

etymologie

Fyzické neboli tělesné básnictví vychází z naší přirozenosti. Sám autor to zdůrazňuje na „prapůvodu“ tohoto sousloví v rámci evropské tradice vycházející z antiky. Navrací se k pramenům, k řeckému $\phi\psi\sigma\tau$ (příroda) a latinskému *poesis* (poezie, básnictví), jež ovšem vzešlo z řeckého $\pi\omicron\epsilon\iota\nu$ (dělat, činit, tvořit).⁵¹

historie

Úplným prvopočátkem fyzického básnictví byly příležitostné žertovné recitace básně *Lokomotivám se motají kola*, hlasové a pohybové parodie na ruský futurismus, kterými Petr Váša bavil své publikum od roku 1985. Od počátku 90. let se Váša začal věnovat jeho vynalézání. V roce 1991 vymyslel představení *Ještě pořád tady je naděje*, jež prezentoval i jako rozhlasový pořad pro *Český rozhlas Brno a Praha*. Od roku 1992 začal fyzické básnictví vyučovat formou přednášek, seminářů a dílen na divadelních, hudebních,

⁴⁹ oficiální internetové stránky Petra Váši: <http://www.petrvasa.cz/grafiky/visual5cz.pdf>

⁵⁰ oficiální internetové stránky Petra Váši: www.petrvasa.cz/vasa_podrobne_info.rtf

⁵¹ oficiální internetové stránky Petra Váši: <http://www.petrvasa.cz/program.html#>

literárních a výtvarných festivalech a sympoziích, ale i na základních, středních i vysokých školách. Od roku 1993 na *Fakultě výtvarného umění Vysokého učení technického* a od roku 1996 na *Janáčkově akademii múzických umění*. Od roku 1994 začal vydávat knihy fyzického básnictví. Jeho *Poèmes physiques* (1995) je soubor grafik, *Una Lama Zoo* (1997) je prvním pokusem o univerzální jazyk, tzv. „trans-latinu“ a *Cirkus-Chaos-Minaret* (1998) je úplným odklonem od řeči vůbec, jedná se o kompozici pohybů, prstových masek a tanečních figur a typogramů. Jakási „„ozvučená pantomima“ s náznaky slov a bezprostřední reagování na zvuky a situaci v terénu („řeč světa“).⁵² "Ó" - úvod do fyzického básnictví (1999) je propracovanou definicí žánru a vznikla „čtrnáct dní a ani o vteřinu déle, skoro na den přesně sedm let od prvních kroků fyzického básnictví, což jsem si ale uvědomil až dodatečně.“⁵³ Univerzálnost trans-latiny jako poetického esperanta či futuristické praeuropštiny si vyzkoušel na stovkách vystoupení v zahraničí (Slovensko, Polsko, Rakousko, Německo, Dánsko, Francie, Švýcarsko, Španělsko, USA, Austrálie). Všechny směry fyzického básnictví, tedy básně beze slov, v obecně srozumitelné řeči (v rámci indoevropských jazyků) i v obraze pak dále rozvíjel. *In Natura* (2003) jsou básně ve zvucích, pohybech a obrazech, *Navigator* (2002), *Tomvansong* (2007) a internetové video prezentace *Manifesto* (2006) *In Motion* (2008) jsou v trans-latině a *Visual* (2010) jsou souborem výtvarných prací.

báseň *Lokomotivám se motají kola*

*„Lokomotivám se motají kola,
kola se motají lokomotivám
cyklisté sykli a sténají
lokomotivy: kovové pokolení
cyklisté – spirály
teplý popel metá kotrmelce v kotli“⁵⁴*

Co se týče řečové stránky jeho básnictví, klade důraz na suprasegmentální prostředky. Jednoduché věty, jež rytmicky opakuje, si hrají se zvukovými prostředky jako je libozvučnost, zvukomalba či zvukosled.

V některých jeho básních slova vůbec nepoužívá, zachycuje ale gesty, pohyby v prostoru, vyluzováním zvuků ze sebe sama či úderů částmi vlastního těla atmosféru např. cirkusu, ale jaksí abstraktně. Pokud je v básni užito slova, není jich velké množství, a každý jednotlivý slovní význam je umocňován jinými možnostmi těla, než je řečový projev.

---

⁵² oficiální internetové stránky Petra Váši: www.petrvasa.cz/vasa_podrobne_info.rtf

⁵³ oficiální internetové stránky Petra Váši: <http://www.petrvasa.cz/oootext.html#>

⁵⁴ <http://www.youtube.com/watch?v=Sn4HhoTTTRM>

současnost

V poslední době je fyzické básnictví směsí všech jeho směrů a Petr Váša s ním jezdí po celé zemi a prezentuje jej při všemožných příležitostech.

Trans-latina je pro něj vypořádání se s otázkami osobní a jazykové identity. Název Tom Van Song (Dvojče Z Písně) zdůvodňuje takto: „*Jméno Tomáš znamená Dvojče a označuje zde věčné autorovo alter ego, ať už je autor kdokoliv. Jazyk, kterým se zde mluví, je trans-latina, poetické pra-evropské quasi-esperanto.*“⁵⁵

In Motion – INTROMIX

„*KOSMO-LOG-LOGI-LOGIA*
KOSMO-GON-GONI-GONIA
KOSMO-LOG-LOGI-LOGIA
ÓÓÓ- KOSMÓ

INTRO!

ÓÓÓ - BAMBÍNO
EMBRYO - ÓÓÓ
INICIÁLA - KUMULUS
ÓÓÓ - MEGA
ÓÓÓ - MEGA (2x)

(citoslovce vyplivnutí)
*BABY BOOM! (...)*⁵⁶

Při recitaci první básně pohybem i zvukem vyjadřuje všeobjímajícnost. Báseň budí dojem tajemnosti, hloubky a podstaty. Druhá báseň v quasi-esperantu zas ukazuje, že názorněji než říci slovo „bambíno“ s gesty a výrazem Itala v sobě nenese pouhopouhý význam „dítě“, ale mnoho dalších konotací. Jakoby žádné slovo nebylo užito nadarmo, jakoby význam slov byl vzácný a každému z nich je zapotřebí věnovat velikou pozornost.

---

⁵⁵ oficiální internetové stránky Petra Váši: <http://www.petrvasa.cz/tomvan.html#>

⁵⁶ oficiální internetové stránky Petra Váši: http://www.petrvasa.cz/video_intromix.html#

Petr Váša (*1965) se narodil v Brně. Patří mezi nejoriginálnější české umělce současnosti. Je znám jako velký improvizátor a neustálý hledač neotřelých uměleckých postupů. Básník, hudebník, textař, skladatel, výtvarník, experimentální herec, performer a vysokoškolský pedagog vystudoval dějiny umění a působil v různých hudebních skupinách. V roce 2000 založil hudební skupinu *Ty Syčáci*, s níž zatím vytvořil tři písňové cykly a dvě experimentální opery.

fyzické básnictví jako pedagogická metoda

V televizním pořadu *Krásný ztráty* Petr Váša vysvětluje příčinu vzniku fyzického básnictví. Od malička nebyl schopen se rozhodnout, které umělecké oblasti se bude věnovat, snažil se rozhodnout především v období dospívání, ale stále intenzita prožitku ve všech čtyřech oblastech byla rovnocenná, až mu v jeden den došlo, že mimo veškeré své představy, co chce dělat v kapele, může mít taky mimoto i kapelu sám. Najednou stál uprostřed pokoje a řekl si: „*No vždyť ruce, nohy, to je jako rytmika a sólová kytara. Hlas má k dispozici celé rozpětí od normální mluvy, rapování až po zpívání anebo zpívání bez textu a najednou mě došlo, že jsem kapela. Že ta tří až pětičlenná kapela může být v tom jednom člověku. A když jsem s tím potom vyrazil na pódium, tak to možná pro spoustu lidí mohlo vypadat jako radikální odklon od toho, co jsem do té doby dělal, ale já jsem z toho měl pocit stejný.*“⁵⁷ Když se ho pak moderátor Michal Prokop ptal na učení fyzického básnictví, Petr Váša odpověděl, že se ve chvíli, kdy se k tomu náhodou dostal, chtěl především vyvarovat chyb, jež zakoušel od svého malička v uměleckém školství, jež pro něj znamenaly příšerné zážitky. Chtěl si dát především pozor na to, aby se jeho výuka odehrávala v uvolněné, svobodné, ale zároveň přesné atmosféře. Hlavně si chtěl dávat pozor na to, aby do svých žáků nehusťl sám sebe, aby nesklouzl na šikmou pedagogickou plochu, kdy člověk sám sebe rozmnožuje tím, že nutí ostatní lidi přímo nebo nepřímo, aby dělali to, co dělá on.

Na svých stránkách popisuje svou metodu následovně: „*Začal jsem vyučovat FB úplnou náhodou z popudu přátel, kterým se to zdálo vhodné. Sám bych na takovou věc asi nepřišel, i když jsem zřejmě pedagogický typ; tolik jsem byl znechucen všemi typy uměleckého školství, kterými jsem už od dětství byl nucen procházet, jejich výchovnými klišé, drezúrou a hantýrkami. Protože jsem v počátcích experimentu FB žil neustále v určité úzkosti, zda neztrácím soudnost, hlavu, zdravý rozum, našel jsem si docela přesný systém,*

⁵⁷ oficiální internetové stránky České televize:

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1096002521-krasny-ztraty/>

jak se pohybovat mezi póly pohybového, zvukového, řečového a výtvarného oboru směrem k prosté syntéze s respektem vůči úctyhodným tradicím toho kterého způsobu sebevyjádření. Ukázalo se, že tato "metoda" je snadno přenosná i na druhé a může posloužit přinejmenším jako ušlechtilá zábava, když ne přímo zasvěcení i mnoha jiným adeptům neopraumění. Bez plánu, veden šťastnými náhodami, uspořádal jsem během let řadu kurzů - dílen - seminářů - setkání - přednášek pro studenty, učitele a obyčejné zájemce o literaturu, divadlo, hudbu, výtvarné a multimediální umění.⁵⁸ Jeho cvičení by tedy měla člověku pomoci projevit své vlastní tvůrčí schopnosti a tím mu pomoci v nalezení vlastní celistvosti a životní rovnováhy a pohody.

---

⁵⁸ oficiální internetové stránky Petra Váši: <http://www.petrvasa.cz/oootext.html#>

Rozhlas

Na závěr nemůžeme v rámci recitované a zpívané poezie opomenout médium přenášející zvuk. *Zelené peří aneb týdeník mladé poezie* je legendární rozhlasový pořad propagující a zveřejňující poezii mladých začínajících básníků. Jeho autorem je dlouholetý interpret i editor české a světové poezie, pedagog a literární kritik Mirek Kovářík. Jak sám v rozhovoru pedagogický *Metodický portál* 4/2009 uvádí: „*Zelené peří je pojem historický. Původně jsem ho založil v ústeckém rozhlase jako přílohu svého týdeníku Klub (1967-1970), ale z rádia jsem musel na počátku normalizačních let, jako někdejší srpnový hlasatel, odejít. V Praze, v klubu Rubín, jsem potom dělal „živý literární časopis“ (v letech 1976 - 1991). Dosáhl kolem dvou set repríz! Podobný pořad jsem provozoval v Brně (studio Horizont-Lesná: „Slyšet se navzájem“) a v Českých Budějovicích (Kulturní středisko Čécova). Zeleným peřím prošly za ta léta opravdu stovky autorů. V roce 1993 jsem dostal nabídku rozhlasové stanice Praha, abych pořad obnovil. Uvádíme většinou jednoho autora za týden. To znamená - jen za 16 ročníků, při 40 autorech, je to zase kolem tisícovky uvedených jmen. Pravda, některá se po čase opakují, ale celkem průběžně sledujeme jejich básnický vývoj.“*

Věkově byla vymezena „zelená hranice“ básníků do 30 let, dolní limit nebyl stanoven. Polovina autorů byli žáci středních škol. Kde mladé básníky nalézali? Jak je vybírali? „*Zelené peří má už důvěryhodnou značku, a proto jsme zváni také na literární soutěže. Těch je strašně moc, ročně tak kolem 50. Třeba Hořovice Václava Hraběte, Ortenova Kutná Hora, Šumperský Havran, soutěže pořádané knihovnamy (Strakonice, Čelákovice aj.) nebo školami či nakladatelstvími. V pořadu uvádíme především vítěze všech těchto soutěží, často středoškoláky. Oslovíme je a většinou nám s ochotou odpoví. Někteří nemají ještě dost básní na celý pořad, alespoň jim dáváme perspektivu k uvedení, většinou se to posléze podaří. My požadujeme kolem 25 - 30 textů střední délky pro náš rozhlasový profil při představení autora. Přísun nových autorů tedy problém není.“*

V režii Yvony Žertové účinkovali, spolu s autorem pořadu, zkušení recitátoři Blanka Koutská a Radek Bláha. Verše byly interpretovány i v hudebních podkresech. A že se jedná i o hudbu beroucí v potaz současné trendy a že *Zelené peří* nebyl a není pořadem zkostnatělým a že Mirek Kovářík je v pravém slova smyslu současníkem, je vidět z následujícího komentáře: „*Píše se i hip-hopová poezie a koneckonců to, čemu se říká free-style, má i rapovou tvář. I tady vznikají pozoruhodné texty, nedávno jsme jednoho rapera uvedli i s několika jeho písničkami. Vzbudilo to ohlas a texty jsme dokonce několika zájemcům zprostředkovali elektronickou cestou.*

*Ostatně k poezii mladých autorů přikládáme i hudební podkresy. Až žasneme, jak jsme vlastně dlouho čekali na hudbu typu chill-out nebo drum and bass aj. Má rytmus, který nás inspiruje a je důležité, že poezie nestojí sama o sobě a má i svou generační hudební tvář.*⁵⁹

Jako týdeník byl vysílán na *Českém rozhlasu 2 – Praha* od roku 1993 do ledna 2011, kdy byl z programové dramaturgie této stanice vyřazen. Na svých stránkách Kovářík mluví o novém programovém schématu výrazně preferující odlehčenější typy pořadů, kvůli kterému měly být slovesné programy omezeny. Pochopitelně čekal, že ho příslušný dramaturg o zrušení informuje, sdělení přišlo ale formou smlouvy na rok 2011 z rukou produkční referentky – tam se to dozvěděl černé na bílém: šlo o dohodu na pouhý jeden měsíc, leden. „*Že to připomíná něco, co jsem ve svém životě už jednou v rádiu počátkem 70. let zakusil, snad nemusím dodávat...*“⁶⁰

Mirek Kovářík se tedy rozhodl navrátit pořad do jeho původní podoby – živě a s publikem. Ve spolupráci s Městskou knihovnou v Praze *Zelené peří* pokračuje od letošního jara opět jako občasný klubový pořad v *Domě čtení* na Praze 10.

Mirek Kovářík (*1934) je, jak říká, „Pražák Vltavou křtěný“. Je jednou ze zakladatelských osobností litvínovského *Docela malého divadla*, jež patřilo v 60. letech 20. století mezi významná česká divadla malých forem. Působil jako moderátor hudebního festivalu *Porta*. Autor a interpret poetických montáží a klubových představení, jehož charakteristický přednes básní „ve stavu zrodu“ se stal novou kvalitou české interpretační kultury. Objevil a vytáhl na světlo spousty básnických talentů jako např. Václava Hraběte, jehož poznal v poetické vinárně *Viola*, kde dělal osvětlovače.

⁵⁹ oficiální internetové stránky *Metodického portálu*:

<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/G/3078/ucitel-a-jeho-zak-4.-cast-ucitel-mirek-kovarik.html/>

⁶⁰ oficiální internetové stránky Miroslava Kováříka <http://mirek-kovarik.kama.cz/zeleneperi.html>

Závěrečné slovo

V prvním oddílu této diplomové práce jsme se v souvislosti s dnešní přemírou produkce textů zaměřili na čtenářovy pomocníky v hledání kvality a snazší orientace v české poezii. Miniprůzkum trhu nám prozradil, na základě čeho se čtenář poezie rozhoduje k její koupi. Působily na něj dva faktory: autor byl buď na literární scéně etablovaný, nebo získal v loňském roce etablovanou literární cenu. Konstatovali jsme, že, mají-li literární ceny přímý vliv na prodejnost, důvěra ve znalce a odborné komise tu ze strany čtenáře je. Další oblastí, v níž se až po procesu kvalitativního třídění s poezií můžeme setkat, jsou literární časopisy. Jak jsme si ověřili v druhém oddílu této práce, právě literární periodika jsou významnými kulturními činiteli i ve sféře veřejné básnické prezentace. Iniciují, či se podílejí na její organizaci. Texty publikované na internetu jsou jistou lidovou formou současné poezie. Jejich souvislost s jinými moderními technologiemi nám odhalila, že v milostné oblasti je poezie využívána masově. V rámci tištěné poezie jsme se pak ještě zaobírali antologií básní s drzým názvem *Nejlepší české básně* jako protipólem k literárním cenám. Na rozdíl od nich antologie nechce sugerovat iluzi objektivitu, ale jasně odráží vkus editorů. A neunikl nám ani svérázný projekt *Poezie pro cestující*, který je ve vztahu poezie-vnímatel skutečně převratný, protože právě on pronikl do života i těm, kteří by sami od sebe poezii nevyhledávali. Ona si našla je.

Básník má čtyři základní možnosti, jak zveřejnit svou tvorbu. Může vydat vlastní sbírku, což je ale s ohledem na nízkou prodejnost poezie v dnešní době složité. Pak si ji může nechat otisknout v literárním časopise, kde jsou ale vyžadovány určité kvality. Tudíž nejjednodušší je publikace na jedněch z amatérských literárních internetových stránek. Absence jakéhokoli síta na takových adresách se nutně odráží na kvalitě. Leč pro samotné básníky můžou být, jak jsme viděli, velkým přínosem a oporou. Jejich přispěvatelé pořádají setkání, kde svou tvorbu navzájem reflektují. A konečně čtvrtá šance pro básníka: účast na nejrůznějších projektech, soutěžích a večerech.

My jsme si se dvěma básníky v této práci o jejich tvorbě a i poezii obecně pohovořili. Oba měli zkušenost s psaním písňových textů. Z hlediska formy hodnotil anglista Karel Urban angličtinu jako snazší pro písňové texty a češtinu pro básně. Po obsahové stránce však žádný rozdíl neviděl. To pro Jakuba Čermáka jsou jeho básně osobní zpovědí, odrazem jeho nitra, zatímco písňové texty tvoří obdobně jako povídky, spojuje v nich zkušenosti své i cizí. Oba píšou poezii proto, že pro ně znamená svobodu, zábavu, objevování. Zároveň mají dojem, že k takovému psaní mají dispozice dané jistou vyšší dávkou citlivosti. Karel Urban poezii přirovnává ke čtvrtému rozměru světa či dveřím do světa jiného. A ani jeden z tázaných nevidí skutečnost, že poezie není v současnosti společensky trendy nikterak tragicky, o její budoucnost

strach nemají. Masovost by její kvalitu dle jejich názoru jen rozmělnila – i když i to se podle nich děje. Oba hovoří o hromadách zbytečných textů a tento jev Karel Urban nazývá „verbální masturbací“.

V druhé části této práce, v oddílu recitované a zpívané poezie, jsme zkoumali různé typy básnických událostí. Začali jsme poetickými festivaly a jejich zaměření bylo různé: od autorských čtení a recitačních soutěží přes ideu mezinárodnosti poezie až po propagaci a podporu českého knižního trhu. Následovala *Slam poetry*, soutěž v autorském přednesu s klubovou atmosférou. Po ní ze slamu vycházející básnická improvizace Jakuba Folla *Tvrde poetyčno* s hostem Jaromírem Nohavicou, jedním z nejvýznamnějších současných českých písničkářů. A k nim přibyla kapitola o *Open micu*, večeru převážně písničkářské tvorby, jenž hostil kultovního básníka Jiřího H. Krchovského. Ke všem třem těchto básnickým setkáním je přiložena reportáž. Jejich jednotícím a zajímavým prvkem je přítomnost básníků z různých částí republiky, a tak se v nich setkáváme i jistou regionální hašteřivostí. Téměř ke konci jsme soustředili naši pozornost na *Fyzické básnictví* Petra Váši, jež využívá k poetickému vyjádření syntézu pohybového, zvukového, řečového a grafického projevu těla a může být využito i jako pedagogická metoda. A jiný neúnavný celoživotní pedagog a organizátor poetických představení Mirek Kovářík se s námi v závěrečné kapitole rozloučil. Jeho i příklad Barči Černé, patnáctileté písničkářky z *Open micu*, dokazují, že pojem současné české poezie není vůbec limitován věkem, ale vervou, s jakou se jí její aktéři věnují.

Hlavní otázkou této práce bylo, zda existují nějaké typicky současné formy a obsahy české poezie. Viděli jsme, že většina novinek v básnických formách prezentace (*Poezie pro cestující*, *Nejlepší české básně*, *Slam poetry*, *Open mic*) byla převzata po zahraničních vzorech, jejichž vznik spadá do 2. poloviny 20. století. Setkali jsme se však i s formami zbrusu novými: s *Fyzickým básnictvím* Petra Váši (jež se zas naopak snaží, aby bylo univerzálně k porozumění i za hranicemi) a v jistém smyslu i s *Tvrdým poetyčnem* Jakuba Folla.

Odívat svá sdělení do básnické formy není snadná věc. Tudíž jeho obsahem nemůže být ledasco, nýbrž jen to, co je pro autora důležité. Ale co básník, to jiná osobnost – zde budeme muset požádat o pomoc psychologii. Dva základní typy osobností jsou introvert a extrovert, čili orientace na své nitro, či naopak orientace na podněty mimo sebe. A snad i proto byly rozhovory se dvěma současnými básníky od sebe tak odlišné! Básnické obsahy introvertů (láska, strach ze smrti...) se v čase zásadním způsobem nemění, jsou univerzálně nadčasové. Oproti tomu extrovert reaguje na aktuální svět. Ten se sice také ve všem nemění (lidé jsou žárliví, chamtiví, svět nespravedlivý...), ale existují jisté nové fenomény, k nimž mají básníci potřebu se vyjádřit. Ve výstupech básníků, s nimiž jsme přišli v této studii do styku, nalézáme tři nová témata, a sice virtualitu, ekologii a konzumní

společnost. Ve *Slam Poetry* i na *Open Micu* zazněly verše na nově vzniklý fenomén sociálních sítí a jeho účinky. Písničkář a organizátor *Open Micu* Jan Řepka nám byl vzorem i aktivního ekologického přístupu svými hudebními „cykloturné“. A na přemíru produkce i konzumace měl potřebu reagovat dokonce i proslulý introvert Jiří H. Krchovský.

Když se mě v průběhu psaní této diplomové práce známí ptali, o čem ji píšu, po mé odpovědi, že o současné české poezii, nutně následovala otázka: „*A ona nějaká je?*“ Na závěr si dovoluji uvést ještě jeden postřeh z mého sběru materiálů k této studii. Jan Řepka je tvůrčí, což ale nemůže přebít jeho přínos organizační. Takový Petr Váša je neskutečně tvůrčí, zároveň má asi jako málokdo své dílo i precizně promyšlené a jeho internetová prezentace nemá nedostatku. Ale najít například jakoukoli informaci o Jakobovi Follovi nebylo snadné. Podařilo se mi to díky internetovým prezentačním videí (někdo ho natáčel), mé přítomnosti na jeho vystoupeních (někdo ho měl uvedeného ve svém programu), kdy se narodil a co studoval, jsem zjistila v časopise (někoho o něm napsal). Ale nevím, kde se dozvědět, která všechna představení napsal, kdy a kde bude vystupovat apod. Nemíním to vůbec jako negativní kritiku, ale jako pouhé konstatování, že v umění je zapotřebí jak tvůrčích, tak i organizačně schopných lidí.

Résumé

Tato diplomová práce se zabývá současnou českou poezií. Snaží se nalézt její typické formy a obsahy. Slovem „současná“ je míněno období, v němž byly materiály k jejímu zpracování sbírány, tj. v rozmezí od jara 2010 do jara 2011. Důraz je kladen na vnímatele a způsob, jakým se s poezií může dnes setkat. Hypotéza, že výsledkem výzkumu bude zjištění, že jisté obsahy a formy jsou nadčasové, ale jiné pouze současné, byla potvrzena. Jako nové obsahy byla nalezena témata reagující na současné fenomény virtuálna, ekologie a konzumní společnosti. Mezi nové formy současné české poezie byly zařazeny: projekt *Poezie pro cestující*, antologie *Nejlepší české básně*, soutěž v autorské recitaci *Slam poetry* a písničkářské setkání *Open mic* jako převzaté po zahraničních vzorech a *Fyzické básnictví* Petra Váši a v jistém smyslu také básnická improvizace Jakuba Folla jako původní současná česká poezie.

Résumé

The introduced diploma thesis deals with the topic of contemporary Czech poetry. Its typical form and content are desired to be found. By "contemporary" is meant the period in which the materials for its realisation were collected, i.e. between spring 2010 and spring of the 2011th. Emphasis is placed on the perceiver and the way in which he can meet with poetry today. The hypothesis that the result of research will be revelation that certain contents and forms are timeless, but others only current, was confirmed. As a new content were found topics as responses to the actual phenomenas of virtuality, ecology and consumer society. Among the new forms of contemporary Czech poetry were classified: the project *Poems on the Underground*, anthology *The Best Czech Poetry*, competition in author recitation *Poetry Slam* and singer-songwriter meeting *Open mic* as taken from foreign models and *Physical poetry* of Petr Váša and in a certain sense also poetic improvisation of Jakub Foll as original contemporary Czech poetry.

Klíčová slova

poezie

současná poezie

vnímatel

forma a obsah

současný a nadčasový

Keywords

poetry

contemporary poetry

perceiver

form and content

current and timeless

Prameny

- oficiální internetové stránky Ústavu pro českou literaturu AV ČR: www.ucl.cas.cz
- oficiální internetové stránky Ministerstva kultury ČR: www.mkcr.cz
- oficiální internetové stránky časopisu *Tvar*: www.itvar.cz
- oficiální internetové stránky časopisu *Host*: www.casopis.hostbrno.cz
- oficiální internetové stránky časopisu *Divoké víno*: www.divokevino.cz
- internetové stránky pro sdílení „básniček“ www.basnicky.cz
- ANTOŠOVÁ Svatava, Obnažit pricipy: Rozhovor s Jakubem Čermákem, *Tvar* 7/2010
- DEŽINSKÝ, Milan, *Poetická mapa vz. 10. Poznámky nad nejlepšími českými básněmi 2010*, *Tvar* 4/02011
- Karel Šiktanc, Karel Piorecký (eds.): *Nejlepší české básně 2009*, Host, Brno 2010, ISBN 978-80-7294-335-7
- Miloslav Topinka, Jakub Řehák (eds.): *Nejlepší české básně 2010*, Host, Brno 2010, ISBN 978-80-7294-409-5
- BEZR, Ondřej, *Čeští básníci se pokusí o zmrtvýchvstání poezie, inspirovali je Američané*, iDNES, 22. 10. 2009 http://kultura.idnes.cz/cesti-basnici-se-pokusi-o-zmrtvyhvstani-poezie-inspirovali-je-american-1rs-/literatura.aspx?c=A091022_170729_literatura_ob
- blog: shcleeba.blogspot.com
- oficiální stránky časopisu *Marianne* : www.marianne.cz
- PAVLÍČEK, Tomáš, *Poezie v pražském metru*, BBC česká redakce, 16. 8. 2001 <http://www.bbc.co.uk/czech/lupacr/105.shtml>
- oficiální internetové stránky festivalu *Den poezie*: www.denpoezie.cz
- PAVLÍČEK, Tomáš, *Poezie v pražském metru*, BBC česká redakce, 16. 8. 2001 <http://www.bbc.co.uk/czech/lupacr/105.shtml>
- oficiální internetové stránky nakladatelství *Cherm*: www.cherm.eu
- oficiální internetové stránky festivalu *Wolkerův Prostějov*: www.klubduha.cz/wp
- oficiální internetové stránky festivalu *Dny poezie a vína*: www.festival-valtice.cz
- MÁŠOVÁ, Petra, *Nový festival o vínu a poezii ve Valticích*, Tyden.cz, 18.09. 2009 http://www.tyden.cz/rubriky/kultura/literatura/novy-festival-o-vinu-a-poezii-ve-valticich_139339.html
- oficiální internetové stránky nakladatelství *Petrov*: www.ipetrov.cz
- oficiální internetové stránky festivalu *Svět knihy*: www.bookworld.cz
- BALAŠTÍK, Miroslav, *Na slamu je krásné, že se děje v reálném čase: Rozhovor s Lenkou Zogatovou*, *Host* 2/2010

<http://www.casopis.hostbrno.cz/cs/archiv/2010/2-2010/vyber-z-cisla/naslamu-je-krasne-ze-se-deje-v-realnem-case>

- oficiální internetové stránky soutěže americké *National Poetry slam 2010*: www.nps2010.com
  - SMITHKO, Sabine, *Slam Poetry! Slam! Vykřikuj své básně na publikum*, LitENky, roč. 5, č. 1 (33), 24. 11. 2008
<http://www.litenky.cz/clanek.php/id-2246>
  - NOVOMĚSTSKÁ, Ivona, *Myslím, tedy slam*, Literárky 2008 / č. 48
http://www.literarky.cz/index_o.php?p=clanek&id=6079&rok=2008&ci slo=48
  - MAYEROVÁ Veronika: *Slam Poetry - Tomáš Kůs*, ČRo Radio Wave, 26. 11. 2007 v 15:42
http://www.rozhlas.cz/radiowave/session/_zprava/401456
  - internetové stránky pro sdílení videosouborů www.youtube.com
  - PERLA, Jan, *Nejblíže z mých rolí je mi ta ženská, říká Jakub Foll: Rozhovor s Jakubem Follem, vítězem Slampoetry 2007*, Blog.Respekt.cz, 14. 2. 2008 <http://perla.blog.respekt.ihned.cz/c1-46017030-nejblize-z-mych-rol-i-je-mi-ta-zenska-rika-jakub-foll>
  - PROTIVÁNEK, Petr, *Taková je Slam Poetry: O Antiklausovi i o lásce. Poslechte si ji*, Aktuálně.cz, 4. 12. 2007
<http://aktualne.centrum.cz/video/?id=116289>
  - FOJTŮ, Martina, *Student FSS vyhrál finále ve slam poetry*, MUNI, 22. 1. 2010
http://info.muni.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=1699&Itemid=96
  - MACEK, Jiří, *Slam poetry: básníci samoty*, Pražský deník, 4. 12. 2010
http://prazsky.denik.cz/kultura_region/slam-poetry-basnici-samoty20101203.html
  - PERLA, Jan, *Nejblíže z mých rolí je mi ta ženská, říká Jakub Foll: Rozhovor s Jakubem Follem, vítězem Slampoetry 2007*, Blog.Respekt.cz, 14. 2. 2008 <http://perla.blog.respekt.ihned.cz/c1-46017030-nejblize-z-mych-rol-i-je-mi-ta-zenska-rika-jakub-foll>
  - oficiální internetové stránky kapely *Nestíháme*: www.nestihame.cz
  - oficiální internetové stránky *Open Micu POTRVÁ*: www.openmic.eu
  - blog: <http://pavolbartos.blogspot.com/>
  - oficiální internetové stránky Petra Váši: petrvasa.cz
  - oficiální internetové stránky *České televize*: www.ceskatelevize.cz
  - oficiální internetové stránky *Metodického portálu*: www.rvp.cz
  - oficiální internetové stránky Miroslava Kovářika mirek-kovarik.kama.cz
- Přílohy ve formě fotografie jsem buď fotila sama, nebo jsou z uvedených pramenů.